Piramida modernă

În scurt timp, Sadd-el-Aali a devenit un mare șantier mecanizat. Un adevărat complex industrial a luat ființă în mijlocul nisipurilor: o fabrică de ciment, o întreprindere de armături metalice, o uzină de reparații auto, ateliere, complexe pentru alimentarea cu energie electrică și apă etc.

Peste 1 800 de ingineri, maiștri și tehnicieni sovietici, în colaborare cu 28 000 de ingineri și lucrători egipteni, depun o activitate plină de energie și entuziasm, a cărei primă etapă s-a încheiat.

Marele baraj de la Sadd-el-Aali este numit încă de pe acum „piramida modernă". Dar spre deosebire de vechile piramide — „monumente ale vanității umane", cum le numea Henri Alleg — barajul este un monument al triumfului omului asupra naturii.

O comparație cu Marea Piramidă se impune: înaltă de 146 metri, avînd suprafața bazei de 13 feddani, cuprinzînd 23 milioane blocuri de piatră, fiecare de 2,5 tone, acest uriaș monument care străjuiește deșertul, ridicat de Keops cu 2800 ani înaintea erei noastre, a necesitat efortul a 100 000 de oameni timp de 30 de ani. Marele baraj va fi un munte de granit înalt de 111 metri, avînd lățimea bazei de 1 000 metri. Materialul lui cuprinde de 16 ori volumul marii piramide. Durata lucrărilor va fi de 12 ani, iar costul lor de 4,5 milioane lire egiptene. Digul, lung de 5 km, va forma un lac artificial — care se va întinde pe Nil, în amonte, pe o lungime de 500 km pînă la cataracta a treia, în Sudan — cu o capacitate de aproape 130 miliarde mc și o suprafață de 3 000 kmp. Nivelînd căderile cataractei a doua, acest lac va permite o navigație regulată între R.A.U. și Sudan. Apele Nilului vor intra în canalul de derivație, pentru a fi apoi conduse prin 6 tuneluri spre centrala electrică. Construirea canalului precum și săparea tunelelor, a fost foarte dificilă din cauza granitului extrem de dur. Fiecare tunel are 260 m lungime și 15 m diametru. În total, în efectuarea acestor lucrări s-au excavat peste 10 milioane mc rocă.

Prima etapă a construcției cuprinde și ridicarea părții subacvatice a centralei electrice. Puterea proiectată a centralei este de 2 100 000 kW (aproape egală cu cea a centralei „Lenin" de pe Volga). Înălțimea zidului de beton al centralei este de 33 metri. O dată cu zăgăzuirea Nilului, apele se vor aduna în lacul de acumulare. În acest timp, depunerea de nisip în baraj va continua, ca și celelalte lucrări, în așa fel ca, la mijlocul lui noiembrie, prima parte a barajului să fie complet terminată. Spre finele anului, 4 miliarde mc apă vor permite irigarea a 25 mii hectare încă în 1965. Primele trei grupuri generatoare ale centralei vor fi date în exploatare în 1967. Centrala va funcționa cu întregul randament în 1970.

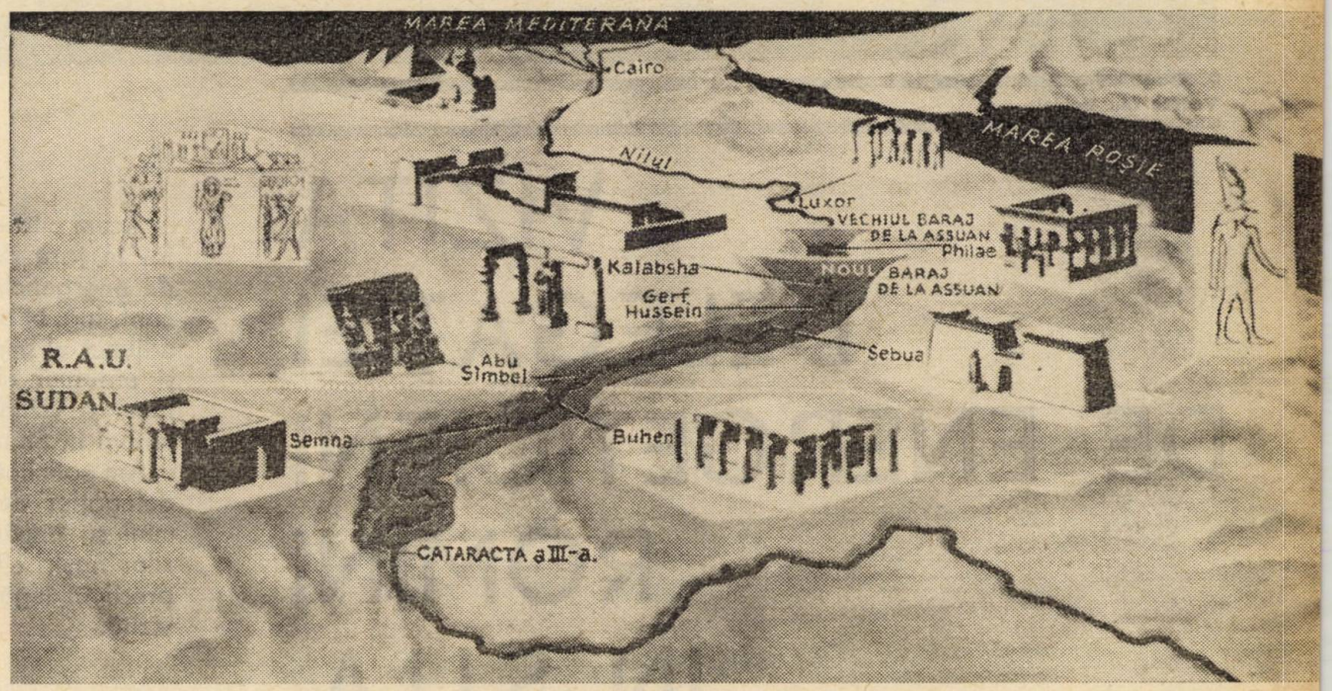

Regiunea viitorului lac de acumulare și cîteva din principalele monumente care vor fi salvate.

Perspective

Ce va însemna pentru R.A.U. sistemul hidroenergetic de la Assuan?

Lăsînd la o parte eforturile arheologilor pentru salvarea comorilor artistice ale Nubiei de pe teritoriul viitorului lac de acumulare (23 monumente vor fi demontate și amplasate în altă parte, Marele Templu de la Abu Simbel va fi înălțat, „Insula sacră" Philae va fi îndiguită etc.) și consecințele pentru activitatea turistică marele baraj de la Sadd-el-Aali va aduce însemnate schimbări în viața R.A.U. Tradiționala irigație cu ajutorul bazinelor va fi înlocuită cu o irigație neîntreruptă pe o întindere de 700 000 feddani; în felul acesta, suprafața cultivabilă a țării va crește cu 30 la sută. Se va obține o îmbunătățire a sistemului de drenare a apei, ferindu-se pămînturile de inundațiile care în fiecare an provocau pierderi de circa 10 000 000 lire egiptene. Culturile de orez se vor putea întinde anual pe o suprafață de 2 000 000 feddani, indiferent de debitul Nilului. Navigația fluvială va fi ameliorată. Se vor îmbunătăți condițiile economice de utilizare a producției de energie electrică provenită din căderile de apă de la Assuan: 16 grupuri de turbine vor funcționa tot timpul, producînd anual 10—12 miliarde kWh, adică de peste 10 ori actualul consum al țării. Valoarea producției noilor terenuri va crește cu 9 000 000 lire egiptene, asigurîndu-se două și trei recolte pe an.

Vasta suprafață de apă a lacului de acumulare va face ca 10 000 000 mc lichid să se evapore în fiecare an, influențînd astfel asupra vegetației din sudul R.A.U. și nordul Sudanului.

Urmări deosebite va avea marele baraj pentru dezvoltarea acestei țări: suprafața agricolă în Sudan va crește de trei ori; cultura bumbacului cu fibră lungă se va extinde; venitul anual al statului și venitul național vor crește cu 300 la sută; se va obține o mare cantitate de energie electrică etc.

■

Un proverb roman — „Caput Nili quaerere" — exprima plastic zădărnicia anumitor eforturi omenești: „a căuta izvoarele Nilului" însemna a efectua o muncă fără speranțe. Iată însă că omul a știut nu numai să descopere, ci și să capteze sursele de bogăție ale fluviului, dirijîndu-le după voința sa, smulgîndu-le din negura legendei și înscriindu-le, triumfător, în pagina de istorie a zilelor noastre.

Ștefan POPA

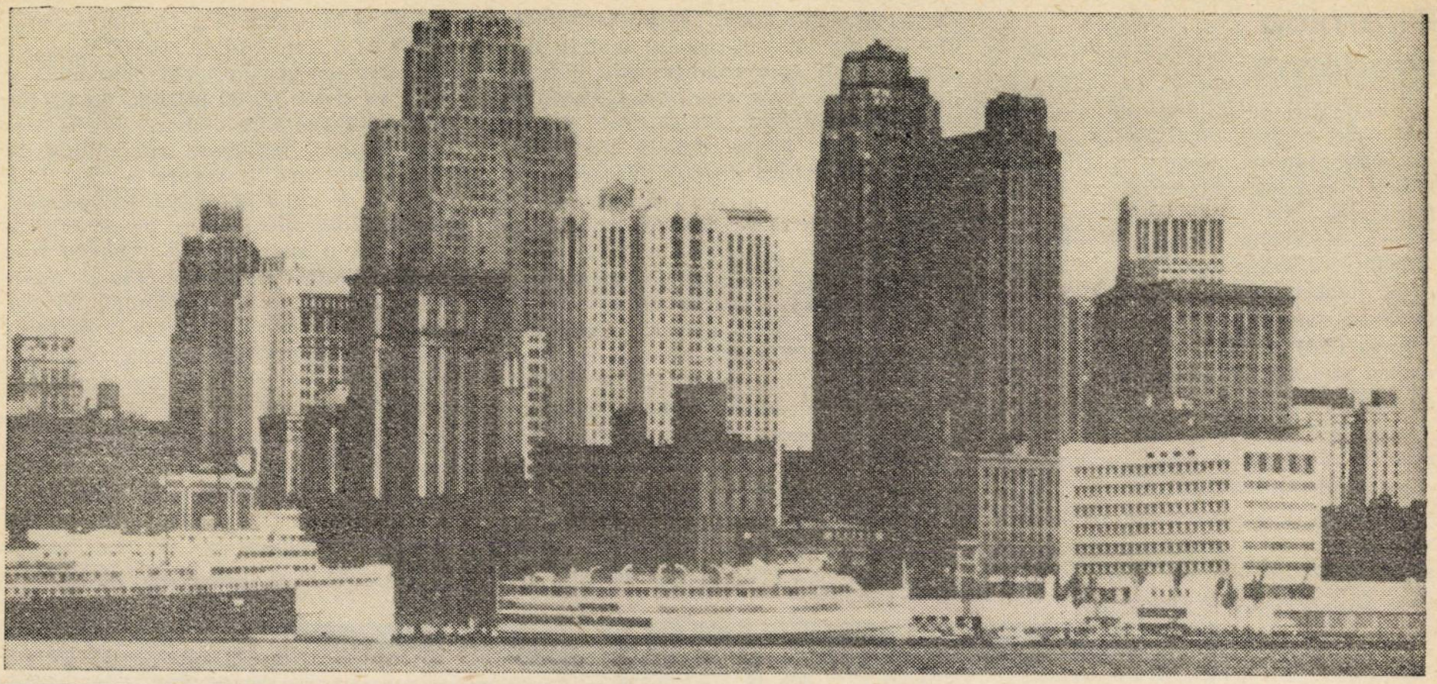

Vedere din Detroit

VIZITA DELEGAŢIEI DE ENERGETICIENI ROMÎNI ÎN S.U.A.

Acum cîteva zile s-a înapoiat în ţară delegaţia romînă de energeticieni, condusă de conf. ing. Nicolae Gheorghiu, adjunct al ministrului minelor şi energiei electrice, care a făcut o vizită de patru săptămîni în Statele Unite.

Am solicitat conducătorului delegaţiei de specialişti romîni să împărtăşească cititorilor noştri cîteva date şi impresii în legătură cu această vizită.

Itinerarul delegaţiei romîne de energeticieni în S.U.A.

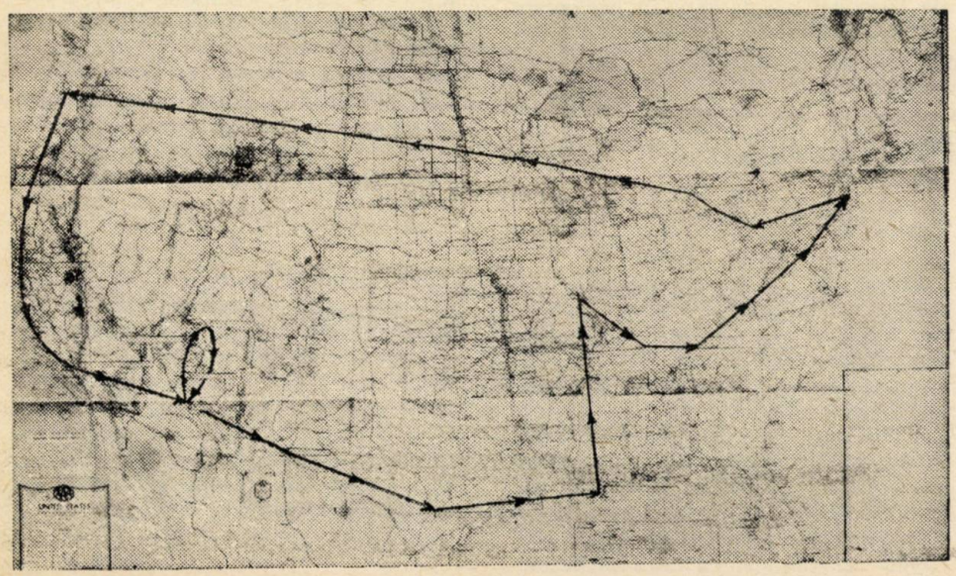

În primul rînd despre scopul călătoriei :

— Vizita a fost făcută în cadrul Acordului privind schimburile în diferite domenii de activitate pe anul 1964, semnat între guvernele R.P.R. şi S.U.A., acord care prevede un schimb de delegaţii de energeticieni între cele două ţări. Ca urmare, o delegaţie romînă s-a deplasat în S.U.A., urmînd ca vizita de răspuns a energeticienilor americani să aibă loc în toamna acestui an.

Scopul celor două vizite este de a se efectua un schimb de experienţă în domeniul energeticii între specialiştii din cele două ţări pe baza cunoaşterii reciproce a instalaţiilor şi a practicii industriale folosite de fiecare.

Din delegaţia romînă au făcut parte — în afară de conducătorul delegaţiei : conf. ing. Călin Mihăileanu, director general în Departamentul energiei electrice ; ing. T. Popovici, director al Direcţiei exploatării din acelaşi departament ;

ing. C. Burducea, director tehnic al Institutului de studii și proiectări energetice ; ing. P. Vicol, director tehnic al Trustului de construcții și montaje energetice și ing. I. Herescu, director al Direcției energiei electrice din Comitetul de Stat al Planificării.

Delegația romînă a sosit la New York la 11 aprilie.

Programul călătoriei a fost astfel întocmit încît să permită cunoașterea la fața locului a stadiului actual și a tendințelor existente în S.U.A. în privința concepției și a metodelor folosite în proiectarea, construcția, montajul și exploatarea instalațiilor de producerea, transportul, distribuția și utilizarea energiei electrice. În alegerea obiectivelor vizitate, delegația noastră s-a ghidat în funcție de acele aspecte care erau cele mai interesante pentru energetica romînească, fie în stadiul actual, fie în perioada de dezvoltare în continuare.

Programul stabilit a cuprins vizitarea unor companii de electricitate și a unor instituții centrale în statele New York, Pennsylvania, Michigan, Oregon, Washington, California, Arizona, Louisiana, Missouri, Tennessee și Districtul Columbia, necesitînd străbaterea a peste 10 000 mile pe teritoriul Statelor Unite. În tot cursul călătoriei delegația a fost însoțită de Owen Lee, din partea Departamentului de stat al S.U.A., de John Oddo, din partea Institutului Electric Edison, de Ken Falk, din partea companiei Detroit Edison, și de L. Micșunescu, secretar-prim al Legației R.P.R. din Washington.

— Ce instituții și întreprinderi au fost vizitate și care sînt impresiile cu privire la funcționarea acestora ?

— Datorită amabilității gazdelor noastre am vizitat un număr mare de întreprinderi la care am văzut centrale termo și hidroelectrice, precum și unele centrale nucleare, stații de transformare și rețele de transport și distribuție în mediu urban și rural. Delegația romînă a vizitat două din centralele nucleare americane : „Indian Point" în statul New York și „Enrico Fermi" în statul Michigan. Ne-am interesat de concepția lor, de execuție, de comportarea echipamentului în exploatare.

Din centralele hidroelectrice în exploatare și în execuție amintim cîteva dintre cele vizitate : „Grand Coulee", „Rocky Reach" și „John Day" pe fluviul Columbia și „Glenn Canion" pe rîul Colorado. Aceste centrale fac parte din amenajări complexe ce au ca temă regularizarea rîurilor, irigațiile, valorificarea terenurilor degradate, lupta împotriva inundațiilor, îmbunătățirea condițiilor de navigație precum și producerea de energie electrică. La aceste întreprinderi am stat de vorbă cu constructorii, ne-am interesat de metodele de lucru întrebuințate pentru montarea grupurilor etc. la centrale în construcție precum și de coordonarea exploatării centralelor în funcțiune cu celelalte folosiri ale apelor (irigații, navigație etc.).

Am examinat de asemenea cu atenție funcționarea sistemelor energetice și a distribuției energiei electrice în marile orașe : Los Angeles, New York etc., ca și în mediul rural.

Sistemele energetice existente în S.U.A. sînt exploatate de marile companii producătoare de energie electrică. Unele dintre acestea sînt foarte importante (avînd puteri instalate de circa 6—7 milioane kilowați) și distribuie energie electrică la un număr de abonați care deseori se ridică la cîteva milioane. Multe din companiile americane lucrează interconectat cu altele din străinătate, de exemplu cu cele din Canada.

În prezent, companiile de electricitate din totalitatea teritoriului cuprins între Munții Stîncoși și Oceanul Atlantic, pe de o parte, și între Canada și Golful Mexic, pe de altă parte, sînt interconectate într-un sistem energetic unic avînd o putere instalată de cca 154 milioane kilowați.

Vrem să ne referim acum la o altă problemă care a prezentat interes pentru noi și pe care am studiat-o atent. Este vorba despre electrificarea fermelor. În acest domeniu specialiștii americani au găsit soluții tehnice foarte interesante și ieftine.

— Cîteva cuvinte despre modul în care a fost primită delegația energeticienilor romîni de către specialiștii americani și felul în care s-a desfășurat studierea practică a realizărilor existente în acest domeniu în Statele Unite :

— Încă din momentul alcătuirii programului vizitei noastre, partea americană a manifestat năzuința de a face ca programul să fie cît mai apropiat de dorința noastră, de temele pe care doream să le studiem. În general am fost primiți foarte bine, prietenește, cu multă ospitalitate. Peste tot, încă de la început, marile companii producătoare de energie ne-au acordat atenție ; am fost primiți de către conducerile companiilor, fie de stat, fie particulare. La sediul companiilor, la începerea cîte unei vizite, ni se vorbea în general despre organizarea acestor întreprinderi iar apoi se trecea la vizitarea diferitelor întreprinderi. Pentru desfășurarea în cît mai bune condiții a vizitei, delegația noastră a lucrat împărțită în mai multe grupe de probleme.

La capătul călătoriei noastre prin întreprinderile din Statele Unite, delegația a fost primită de o serie de personalități marcante ale vieții economice și politice americane. La Washington am fost primiți de Swidler, președintele Agenției federale de energie, care ne-a făcut o expunere despre sarcinile, rolul, stadiul și perspectivele muncii acesteia. Agenția federală de energie este un organ guvernamental care, printre altele, coordonează activitatea companiilor atunci cînd este vorba despre extinderea cîmpului de activitate al acestora în afara statului în care ele își au sediul. Agenția se mai ocupă și de problema fixării prețurilor la distribuirea energiei electrice.

În capitala Statelor Unite am fost primiți de Steward Udall, secretarul Departamentului de interne. Împreună am trecut în revistă rezultatele vizitei noastre. Am discutat apoi o serie de probleme care interesează pe specialiștii americani. De exemplu, ei s-au interesat despre principiile care stau la baza acordului semnat între țara noastră și Iugoslavia privitor la construirea hidrocentralei de la Porțile de Fier, întrucît Statele Unite au probleme asemănătoare în relațiile cu Canada și Mexicul. La Departamentul de stat am luat contact cu Davies, asistentul locțiitorului secretarului de stat pentru țările din Europa.

În încheierea expunerii sale, conducătorul delegației a spus :

— În general am fost foarte plăcut impresionați de seriozitatea și competența cu care s-au discutat problemele care ne preocupau. Adaug faptul că interesul pentru problemele discutate era reciproc. Astfel, tehnicienii americani ne-au rugat să le trimitem documentația noastră folosită la construirea coșului de fum de la Termocentrala Craiova. În schimb, ei ne-au oferit documentația lor proprie pentru coșul de mare înălțime construit la centrala Bull Run.

Experiența căpătată în urma vizitei noastre va fi folosită de noi în practică ; avîndu-se în vedere că în S.U.A. se folosesc acum grupuri de puteri unitare mari (650 MW în funcțiune și 900—1 000 MW în construcție) pe care le vom folosi și noi în viitor, precum și de stadiul avansat în care se află rețelele de transport și distribuție, vom aplica cele mai bune și interesante metode de lucru care sînt potrivite și în condițiile țării noastre.

În aproape toate întreprinderile vizitate am fost solicitați să dăm relații privind condițiile de lucru de la noi din țară, despre energetica romînească, despre viața din Romînia. Cei cu care am stat de vorbă au fost impresionați de ritmul de dezvoltare din țara noastră în acest domeniu și s-au interesat despre felul în care noi l-am putut realiza. Am arătat de fiecare dată că aceste realizări constituie expresia politicii de industrializare a țării. Relatările noastre au fost reținute cu deosebit interes.

Presa și radioul, întocmai autorităților, au acordat atenție vizitei delegației noastre. În ziare au apărut relatări privind vizitele, ni s-au solicitat interviuri de către presă și televiziune.

Vizita delegației de energeticieni romîni ne-a permis o mai bună cunoaștere a realizărilor specialiștilor americani, a prilejuit o mai bună cunoaștere reciprocă, a reprezentat un nou pas în dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări.

Eugen PHOEBUS

femeia muncitoare și progresul social

Capitala țării noastre găzduiește o importantă întîlnire internațională — Conferința Sindicală cu privire la problemele femeilor muncitoare, organizată de Federația Sindicală Mondială.

În cuvîntul de deschidere a Conferinței, Renato Bitossi, președintele F.S.M., mulțumind Consiliului Central al Sindicatelor pentru primirea și ospitalitatea acordată, a spus: „Rugăm să fie transmise glorioasei clase muncitoare române sincerele noastre mulțumiri pentru sprijinul neprecupețit, plin de experiență și învățăminte pe care l-a acordat clasei muncitoare din țările capitaliste din lumea întreagă, pentru mărețele sale realizări sociale și economice, care demonstrează prin fapte cum se poate dezvolta și cum poate prospera în interesul colectiv o economie socialistă". Renato Bitossi a arătat că „prin inițierea și organizarea acestei Conferințe, care are loc după 8 ani de la prima Conferință Sindicală a femeilor muncitoare, ținută la Budapesta, în 1956, Federația Sindicală Mondială își propune un dublu obiectiv. Pe de o parte, să facă bilanțul activității desfășurate și al progreselor obținute în favoarea intereselor femeilor muncitoare, iar pe de altă parte, să stimuleze stabilirea unei platforme revendicative care să permită mișcării sindicale internaționale să-și fixeze concret perspectivele de soluționare a problemelor fundamentale ale mîinii de lucru feminine... Există o legătură profundă între aspirațiile fundamentale ale oamenilor muncii în general și cele specifice ale femeilor; de aceea problemele și revendicările specifice ale femeilor muncitoare trebuie înglobate în cadrul mai larg al problemelor și revendicărilor comune întregii clase muncitoare".

Salutînd Conferința, în numele sindicatelor din R.P. Romînă, Martin Isac, președintele C.C.S., și-a exprimat convingerea că: „Măsurile ce vor fi adoptate în comun vor contribui la întărirea solidarității internaționale și unității de acțiune a femeilor muncitoare, a clasei muncitoare din întreaga lume în lupta comună pentru interesele vitale și drepturile democratice ale maselor populare, împotriva oricărei exploatări a omului de către om, împotriva colonialismului și neocolonialismului, pentru cucerirea și consolidarea independenței naționale, pentru apărarea păcii în lume, pentru bunăstare și progres social... Condițiile create de uriașele transformări social-economice petrecute în lume, ca urmare a formării și dezvoltării sistemului mondial socialist care are o influență determinantă asupra întregii dezvoltări contemporane, asigură posibilități incomparabil mai favorabile luptei clasei muncitoare, a popoarelor lumii pentru realizarea aspirațiilor lor de libertate și progres social".

Louis Saillant, secretar general al F.S.M., a prezentat raportul asupra primului punct al ordinei de zi: Participarea femeilor muncitoare la lupta sindicatelor pentru înfăptuirea programului de acțiune în etapa actuală, adoptat de al V-lea Congres Sindical Mondial, și împotriva politicii antisociale discriminatorii pe care o duc monopolurile capitaliste față de femeile muncitoare.

Lucrările conferinței sînt în desfășurare. În centrul dezbaterilor figurează situația socială și lupta femeilor muncitoare, în legătură cu care redacția revistei LUMEA a solicitat cîteva păreri din partea participanților la Conferință. Publicăm mai jos aceste declarații.

Germaine Guillé

secretară a Confederației Generale a Muncii (C.G.T.) din **FRANȚA**

Ponderea femeilor în rîndurile clasei muncitoare franceze este destul de mare. Așa se explică și faptul că în numeroase ramuri industriale revendicările generale ale oamenilor muncii se împletesc cu revendicări specifice femeilor muncitoare. Aceasta este situația în industria alimentară, textilă și altele. Ca și ceilalți oameni ai muncii, salariatele au serioase nemulțumiri. Nemulțumiri legate de blocarea nivelului salariilor și descreșterea puterii lor de cumpărare. Nemulțumiri pricinuite de cadența istovitoare a lucrului, de insuficiența locuințelor și a alocațiilor sociale din bugetul țării împovărat cu mari cheltuieli militare. Femeile muncitoare devin tot mai conștiente de cauzele acestei situații, ceea ce duce la antrenarea lor în lupta împotriva politicii monopolurilor.

Sindicatele ajută femeile muncitoare să înțeleagă scopurile luptei dintre muncă și capital. Activitatea de educare a femeilor muncitoare în spiritul luptei este în centrul atenției Confederației Generale a Muncii. Un accent deosebit se pune în cadrul acestor preocupări pe explicarea necesității de a se dezvolta unitatea de acțiune a oamenilor muncii și a sindicatelor. Confederația Generală a Muncii militează cu consecvență pentru unitate în luptă. Realizarea unității de acțiune între Confederații (în Franța sînt trei centrale sindicale naționale: „Confederația Generală a Muncii", „Force Ouvrière" și „Confederația Franceză a Muncitorilor Creștini" — n.r.) întîmpină încă multe piedici, dar aspirațiile comune ale oamenilor muncii au determinat și acțiuni comune chiar la nivelul unor federații naționale pe ramură. Un însemnat succes al unității de acțiune a fost greva de la 18 martie. 6 milioane de oameni ai muncii au participat la ea. Unitatea de acțiune nu urmează întotdeauna același grafic de dezvoltare dar, în ansamblu, ea este într-o creștere permanentă.

Fatima Mohdabdulla Hainet

secretar al Organizației muncitorilor din **ADEN**

Consider o cinste faptul că particip la această conferință. De asemenea, mă bucur să pot împărtăși aspecte ale mișcării muncitorești din Aden. Lupta clasei noastre muncitoare pentru obținerea drepturilor sale legitime se desfășoară în condiții deosebit de grele. Congresul sindicatelor, a cărui membră sînt, a fost înființat în anul 1956. Astăzi, această organizație are 20 000 de membri. Mișcarea pentru satisfacerea revendicărilor economice și sociale, pentru libertăți democratice cuprinde aproape pe toți cei ce muncesc din țara mea. Pentru a ilustra mai precis creșterea și întărirea luptei noastre, aș vrea să dau cîteva exemple: În anul 1960, autoritățile coloniale, încercînd să ne intimideze, au emis o lege prin care interziceau, sub pedeapsa cu închisoarea pe termen lung sau deportarea, orice greve, mitinguri sau demonstrații. Această lege represivă a avut însă un efect contrar celui așteptat de autorități. În anii următori, a avut loc un număr și mai mare de greve, demonstrații, mitinguri de masă ale petroliștilor, muncitorilor portuari și funcționarilor de stat în sprijinul revendicărilor lor vitale. În noiembrie 1963, la baza navală din Aden a încetat orice activitate. Lucrările în port au fost oprite, cheiurile și debarcaderele erau pustii. Acesta era rezultatul grevei celor 6 000 de muncitori ai bazei navale. În scurt timp, conflictul s-a întins în întreaga țară. În decembrie, 7 000 de greviști susțineau reintegrarea militanților sindicali concediați ilegal, reducerea zilei de muncă, acordarea de libertăți democratice. La 10 decembrie în țară a fost decretată stare excepțională. Mulți dintre fruntașii noștri sindicali au fost aruncați în închisori sau deportați pe insula Karame. În acel timp sute de femei s-au baricadat în moscheea principală din Aden, declarînd greva foamei în semn de protest împotriva acestor măsuri ilegale.

Este doar unul din exemplele ce ilustrează lupta dusă de femeile muncitoare din Aden, alături de bărbați, pentru o viață mai bună. În această luptă sîntem interesați cu toții.

Hortensia Rojas Velazquez

secretar cu problemele de educație și cultură în Sindicatul național al lucrătorilor din instituțiile de asigurări și servicii sociale de stat din **MEXIC.**

Ca delegată la cea de-a II-a Conferință Sindicală Internațională asupra problemelor femeii muncitoare, profit de privilegiul prin care revista LUMEA îmi acordă un spațiu în paginile sale pentru a saluta călduros, în numele muncitoarelor mexicane, muncitoarele și muncitorii Republicii Populare Romîne.

Am venit în frumosul oraș București pentru a cunoaște experiența lucrătoarelor, a clasei muncitoare din toate țările care participă la cea de-a II-a Conferință internațională asupra problemelor muncitoarelor, conferință importantă care reprezintă un pas înainte pentru noi cuceriri în favoarea femeilor care trăiesc din munca lor.

Noi, femeile lucrătoare din Mexic, luptăm alături de tovarășii noștri pentru

ca mişcarea sindicală prin lupta ei să contribuie tot mai intens la apărarea păcii.

Mexicul face parte activă din marele front mondial împotriva războiului, în favoarea păcii şi dezarmării. Ceea ce ne interesează, pe noi mexicanii, este să contribuim la întărirea luptei împotriva imperialismului, a luptei pentru libertate a popoarelor lipsite de independenţă şi a luptei pentru emanciparea popoarelor coloniale şi semicoloniale. Ceea ce ne interesează este să fim luptători ai păcii, ai dezarmării şi ai coexistenţei paşnice.

Travé Fanta

membră în biroul Uniunii Naţionale a Muncitorilor din **MALI.**

Mă bucur mult că am posibilitatea să iau parte la lucrările celei de a II-a Conferinţe Sindicale Internaţionale cu privire la problemele femeilor muncitoare. Participăm aici la o acţiune care oglindeşte aportul femeilor muncitoare, al sindicatelor, la acţiunile clasei muncitoare din lumea întreagă pentru progres social şi pace. Pentru femeile din ţările africane aceste lozinci înseamnă viaţă, viitor, demnitate umană. Cunoaşteţi, de bună seamă, că, pînă la cucerirea independenţei sale naţionale, poporul din Mali a îndurat un regim de asuprire colonială, care a lăsat o grea moştenire.

Această situaţie s-a răsfrînt cu cea mai mare intensitate asupra condiţiei sociale a femeilor. Şi în faţa lor, ca în faţa întregii naţiuni, independenţa a deschis o cale nouă. Noi, femeile muncitoare, participăm la lupta generală pentru consolidarea independenţei naţionale, pentru dezvoltarea ţării noastre.

Obiectivele dezvoltării economice au ca urmare firească creşterea numărului de oameni ai muncii. Astăzi, în Mali, lucrătoarele reprezintă între 30—40 la sută din totalul salariaţilor. Iată, deci, unul din aspectele evidente ale contribuţiei pe care o aduc femeile la eforturile depuse de poporul nostru. Roadele acestor eforturi se pot vedea în toate domeniile. Să luăm, de pildă, rezultatele obţinute în campania de răspîndire a culturii. Probabil vă este cunoscut că în timpul ocupaţiei coloniale, peste 90 la sută din locuitorii ţării noastre au trăit în întunericul neştiinţei de carte. Astăzi 80 la sută din copiii de vîrstă şcolară sînt încadraţi în învăţămînt.

Mă bucură mult că în ţara dumneavoastră aceste eforturi sînt cunoscute şi apreciate. Vreau să arăt totodată, că în Republica Mali realizările poporului romîn stîrnesc admiraţie. Le-am cunoscut din relatările romînilor care au fost la noi, din expunerile pe care le-au făcut studenţii noştri care învaţă în Romînia, şi, mai ales, din contactul direct pe care-l avem, ca acum, de pildă, cu oamenii muncii, cu femeile muncitoare din ţara dumneavoastră. Mulţumim clasei muncitoare din Romînia pentru solidaritatea pe care o manifestă faţă de cauza popoarelor care luptă împotriva colonialismului şi neocolonialismului.

Interviuri realizate de
Ileana NICOLAESCU

convorbire cu

DAVID A. DAVIES

secretar general al O.M.M.

Prezenţa în ţara noastră a domnului David A. Davies, secretar general al Organizaţiei Mondiale de Meteorologie, ne-a oferit posibilitatea de a informa pe cititorii „LUMII" despre unele aspecte ale activităţii acestei instituţii specializate a O.N.U. Desfăşurîndu-şi de mulţi ani activitatea în domeniul cercetărilor meteorologice, fiind aproape două decenii unul dintre principalii specialişti din Ministerul Aerului — Meteorological Office — al Marii Britanii, domnul D. A. Davies ocupă de nouă ani postul de secretar general al O.M.M.

La început, domnul D. A. Davies ne-a vorbit despre obiectivele activităţii O.M.M. :

— Organizaţia a luat fiinţă la 11 octombrie 1947, iar la 20 decembrie 1951 a devenit Instituţie Specializată a O.N.U. Ea urmăreşte stimularea colaborării internaţionale în toate domeniile meteorologice (crearea de staţiuni pentru observaţii ; schimbul de informaţii privind starea timpului ; standardizarea observaţiilor şi statisticilor meteorologice ; folosirea acestor observaţii în aviaţie, navigaţie, agricultură etc. ; dezvoltarea activităţii internaţionale ştiinţifice în meteorologie).

În continuare, la solicitarea noastră, d-sa ne expune de ce este necesară colaborarea internaţională în cadrul Organizaţiei Mondiale de Meteorologie :

— Ştiinţa meteorologiei este în mod evident cea mai internaţională dintre ştiinţe. Ştim cu toţii că vremea se schimbă fără a avea în vedere frontiere naţionale, aşa încît, dacă starea timpului este studiată în vreuna din ţări, este esenţial să ai la dispoziţie informaţii despre o mare regiune în jurul ţării respective. Iată ceea ce explică nevoia de a exista o organizaţie internaţională care să coordoneze activitatea diferitelor servicii meteorologice ale statelor.

Vreţi să ne spuneţi care sînt cele mai importante acţiuni pe plan internaţional iniţiate de Organizaţia Mondială de Meteorologie în ultimii ani şi ce se prevede pentru viitor în această direcţie ?

Cred că trebuie să menţionez folosirea de sateliţi artificiali pentru obţinerea de observaţii meteorologice. În momentul de faţă această metodă se află abia în stadiul experimental, deşi informaţiile pe care le avem arată că metoda poate fi de foarte mare importanţă pentru viitorul meteorologiei. Pregătim de asemenea un plan pentru un nou sistem de cercetare a stării vremii în lume, în engleză „world weather match". Mai există şi folosirea unor „High speed electronic computors", care să ajute la prevederea stării timpului.

Domnul D. A. Davies ne-a comunicat apoi părerile d-sale despre activitatea de cercetare meteorologică din ţara noastră :

Am petrecut cîteva zile la Bucureşti, unde am vizitat Institutul meteorologic şi am petrecut o mare parte a timpului călătorind în ţară, pentru a vedea diferite staţiuni meteorologice. Am găsit că în toate staţiunile pe care le-am vizitat nivelul muncii ştiinţifice şi tehnice este foarte înalt. Repet că am fost foarte impresionat de pregătirea profesională a tinerelor cadre.

— Vreţi să ne împărtăşiţi şi cîteva impresii despre Bucureşti ?

— Am găsit aici numeroase lucruri deosebit de interesante, cum ar fi de exemplu marele număr de construcţii. Se vede în mod evident că s-au realizat progrese uriaşe în acest domeniu. Am fost de asemenea foarte impresionat de dezvoltarea industrială nu numai a regiunii Bucureşti ci şi a întregii ţări.

L-am rugat, în sfîrşit, pe domnul D. A. Davies să ne spună cîteva cuvinte despre aportul Romîniei la activitatea O.M.M.

— Romînia contribuie în multe feluri şi cred că cel mai bun exemplu este cel din domeniul ajutorului pe care Organizaţia Mondială de Meteorologie îl acordă ţărilor slab dezvoltate ale lumii. Noi căutăm să ajutăm acestor ţări să-şi dezvolte sistemul lor meteorologic, pentru ca acesta să contribuie la dezvoltarea economică a ţării în general. În prezent un om de ştiinţă romîn contribuie la realizarea programului de asistenţă al O.M.M. în Tunisia, unul din noile state independente. El ajută la instruirea serviciilor meteorologice tunisiene. Trebuie să adaug că specialistul romîn se află acolo de un an şi autorităţile tunisiene sînt atît de mulţumite încît au cerut ca şederea sa să fie prelungită. Una din modalităţile prin care Romînia îşi aduce contribuţia sa este participarea la sistemul schimbului de informaţii. Observaţii meteorologice sînt efectuate la un număr de staţii de-a lungul şi de-a latul întregii dv. ţări şi apoi aceste observaţii sînt transmise tuturor celorlalte ţări din emisfera nordică. Bineînţeles că Romînia primeşte, la rîndul ei, observaţii meteorologice de mai multe ori pe zi de la toate aceste ţări, aşa încît meteorologii au posibilitatea să studieze vremea nu numai în Romînia ci în toată regiunea din jurul Romîniei.

Cristian POPIŞTEANU

ECHITATE, COMERȚ

„Încasările insuficiente sub formă de valută și formarea prea redusă de capital se cristalizează tot mai mult — alături de obstacolele din domeniul învățămîntului — ca bariere hotărîtoare în calea creșterii de care se lovesc numeroase țări în curs de dezvoltare". Cu această constatare Banca germană de dezvoltare, instituție de credit din R.F.G., începe o analiză a balanțelor de plăți ale acestor țări. Slăbiciunea balanțelor de plăți — precizează publicația Băncii — își are rădăcinile în balanțele comerciale ale țărilor respective, care cunosc o tendință de creștere a deficitelor, pentru că „puterea de cumpărare insuficientă a exportului se împletește cu o creștere accelerată a importului". Explicațiile pe care Banca germană de dezvoltare le oferă în această privință constituie un aspect aparte, la care vom reveni. Dacă presupunem că o „creștere accelerată a importului" însoțește în mod firesc procesul de dezvoltare economică, rezultă că „puterea de cumpărare insuficientă a exportului", sau înrăutățirea raportului de schimb, este, și după banca vest-germană, una din cauzele dificultăților pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare.

O statistică a inechității

Raportul de schimb este definit în statistica O.N.U. ca raportul dintre valoarea unitară a exportului și valoarea unitară a importului unei țări. Prin urmare, cu cît prețul mediu al mărfurilor exportate de o țară (o regiune, un continent, un grup de țări) este mai mare, iar prețul mediu al mărfurilor importate de ea — mai mic, cu atît raportul de schimb îi este mai favorabil, și invers. În caracteristicile și dinamica raportului de schimb se oglindește măsura în care o țară capitalistă sau alta poate înrîuri condițiile de desfășurare a schimburilor pe piața mondială, măsura în care acestea sînt influențate efectiv de către marile monopoluri internaționale. Totodată, în raportul de schimb se oglindește nivelul de dezvoltare economică al unei țări: cu cît capacitatea industrială a sa e mai mare, cu atît se pot prelucra mai complex materiile prime și, deci, obține prețuri mai mari, ceea ce face ca și raportul său de schimb să fie mai avantajos. Legătura dintre raportul de schimb și nivelul de dezvoltare industrială — și, respectiv, gradul de prelucrare a produselor — rezultă de altfel și din următorul fapt: țările în curs de dezvoltare dețin în expresie *valorică* aproximativ *un sfert* din exportul pe piața mondială capitalistă, în timp ce din punct de vedere al *tonajului*, mărfurile încărcate în porturile Asiei (nesocialiste — minus Japonia), Africii și Americii Latine, deci exportate de țările acestor continente, reprezintă aproape *trei cincimi* din totalul capitalist mondial.

EVOLUȚIA PREȚURILOR DE EXPORT PE PIAȚA MONDIALĂ CAPITALISTĂ (1950 = 100)

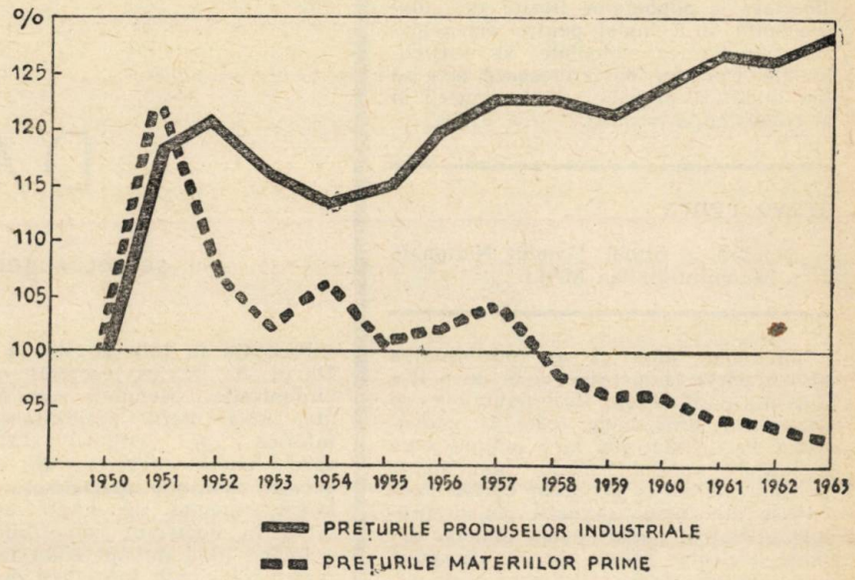

Statistica O.N.U. urmărește evoluția raportului de schimb pe baza unui indice al valorii unitare, și anume împărțind indicele valorii unitare a exportului la indicele valorii unitare a importului. Ultimele date de acest fel, publicate în *Monthly Bulletin of Statistics* al O.N.U. (ianuarie 1964), oferă următoarea imagine:

DINAMICA RAPORTULUI DE SCHIMB ÎN ANII 1952 — 1962

Țări și continente	1962 față de: 1958 = 100	1962 = 1952 = 100
Țări capitaliste dezvoltate	105	114
Țări în curs de dezvoltare	95	83
America de Nord	106	119
Europa occidentală,	105	117
din care Piața comună	105	119
Africa	90	78
America Latină	94	78
Orientul Mijlociu	89	86

Avem în față o adevărată statistică a inechității în schimburile pe piața mondială capitalistă. Pentru țările capitaliste dezvoltate — în ansamblu — și pentru principalele regiuni dezvoltate ale lumii capitaliste, raportul de schimb s-a îmbunătățit considerabil (*creșterea* peste nivelul inițial de 100) în anii 1951—1962. Dimpotrivă, pentru țările în curs de dezvoltare și pentru principalele regiuni în care se află acestea, raportul s-a înrăutățit mult (*scăderea* sub nivelul inițial). A slăbit deci corespunzător poziția pe piața mondială capitalistă a materiilor prime — principalele mărfuri din exportul țărilor în curs de dezvoltare, în timp ce s-a întărit continuu poziția produselor industriale exportate de țările capitaliste dezvoltate. Statistica engleză permite ilustrarea mai concretă a acestor tendințe. Din *Statistical yearbook* al Angliei (1963) rezultă că, față de 1954 = 100, raportul de schimb al acesteia a ajuns în 1962 la nivelul 118. La import, indicele prețurilor a fost în acest din urmă an de 96, dar în cadrul grupei nu a reprezentat la materiile de bază decît 90. Pe de altă parte la export, indicele general al prețurilor a fost de 113, din care la produsele industriei prelucrătoare — 117, iar din acestea la metale — 119, iar la produsele construcției de mașini — 124. Se înțelege că acestor cifre le corespunde o deteriorare a raporturilor de schimb pentru partenerii comerciali mai slab dezvoltați economicește ai Angliei.

Tendință de scurtă durată?

Din tabelul de mai sus, care prezintă evoluția raportului de schimb în două perioade (1958—1962 și 1952—1962) se observă că în perioada a doua, mai lungă, tendințele de înrăutățire nu au făcut decît să se accentueze. Pentru țările capitaliste dezvoltate, raportul de schimb a continuat să se îmbunătățească, pe cîtă vreme pentru țările în curs de dezvoltare a continuat să se deterioreze. Dar cum se comportă raportul de schimb pe perioade și mai mari? Este oare tendința de deteriorare a lui pentru țările în curs de dezvoltare o tendință de scurtă durată sau nu?

Răspunsurile negative la această întrebare în publicistica occidentală îmbracă îndeosebi două forme. Una, pe care am putea s-o caracterizăm ca „prudentă", o găsim de pildă în numărul din 11 aprilie a.c. al săptămînalului londonez *The Economist*. Pornind de la faptul că în 1963 s-a constatat o ușoară redresare a prețurilor unor materii prime, revista scrie: „Atunci cînd s-a hotărît inițial convocarea Conferinței O.N.U. pentru comerț, statisticile păreau fără echivoc: puterea de cumpărare a țărilor producătoare de materii prime, exprimată în ceea ce ele cumpărau din țările dezvoltate, se reducea într-atîta încît anihila în mare măsură valoarea a ceea ce pri-

ȘI DEZVOLTARE

meau cu titlu de ajutor. Anul trecut, în timp ce se făceau pregătirile în vederea Conferinței, prețurile produselor de bază s-au redresat, fără ca prețurile de export ale produselor industriale să crească prea mult. Au revenit astfel zile mai bune pentru țările producătoare de materii prime." În ultimul timp, însă, constata *The Economist*, situația la unele produse care determinaseră această evoluție favorabilă s-a înrăutățit din nou, provocînd îndoieli în ceea ce privește durabilitatea redresării: „Incertitudinea a revenit acum. Unii observatori conchid pe baza recentei tendințe descendente a prețurilor la o serie de produse cheie că reducerea a fost temporară și că va fi în curînd anihilată". Concluzia prudentă a publicației este: „O trecere în revistă a tendinței la produsele de bază sugerează totuși că e prea devreme să se afirme că redresarea s-a terminat". Revista consacră un spațiu mai mare încercării de fundamentare a acestei concluzii, dar situația în primul trimestru 1964, pe care o consemnează într-un grafic, e concludentă: tendința e de vădită scădere.

The Economist nu se referă la tendința pe o perioadă mai mare de timp. Despre aceasta vorbește într-un număr recent, și anume în termeni mult mai puțin prevăzători decît săptămînalul englez, ziarul *Frankfurter Allgemeine*. La 8 aprilie, referindu-se la creșterea postbelică a comerțului internațional capitalist, ziarul scria: „Firește că statele industriale au participat în mai mare măsură la această creștere decît țările în curs de dezvoltare; dar și acestea au beneficiat de ea". Recunoscînd scăderea prețurilor din exportul țărilor în curs de dezvoltare, cotidianul explică acest lucru prin faptul că „prețurile materiilor prime fuseseră împinse la niveluri atît de ametitoare, încît nimeni nu se putea aștepta ca prețurile respective să fie durabile."

Nu trebuie să zăbovim prea mult la această argumentare care ignorează rezultate binecunoscute ale unor cercetări temeinice. Vom menționa doar că, potrivit unui studiu al O.N.U. *(Relative Prices of Exports and Imports of Underdeveloped Countries*, New York, 1949), în 1946—1947 puterea de cumpărare a materiilor prime exportate de țările în curs de dezvoltare scăzuse față de anii 1876—1880 cu circa o treime. Bineînțeles nu trebuie uitat nici faptul că raportul de schimb e determinat nu numai de evoluția prețurilor la materiile prime, ci și de aceea a prețurilor produselor industriale, care au crescut și pînă în 1950 și de atunci încoace.

Cert este că aceste două evoluții — de scurtă și de lungă durată — nu sînt străine una de alta. Fluctuațiile de prețuri sînt în general mult mai accentuate la materiile prime decît la produsele industriale. Dar fluctuațiile se încadrează într-o tendință de lungă durată de scădere a prețurilor la materiile prime și de deteriorare a raportului de schimb, caracterul de lungă durată fiind determinat de permanența cauzelor. „Producția de materii prime — se arată în Raportul prezentat de dr. Raul Prebisch Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare — crește de obicei în proporție mai mare decît necesită creșterea relativ lentă a cererii. Din această cauză apare tendința de înrăutățire a raportului între prețurile de import și de export, tendință adîncită de influența progresului tehnic asupra producției".

Pe de altă parte, un cunoscut cercetător american — prof. Charles P. Kindleberger de la Massachusetts Institute of Technology —, subliniind și el importanța primordială a tendinței de lungă durată, scrie: „Aceasta nu înseamnă că a căuta o soluție a problemei instabilității de scurtă durată nu prezintă interes decît o dată ce va fi fost reglementată problema de lungă durată... Totuși, există o deosebire fundamentală între cele două aspecte: eforturile de corectare a tendinței de lungă durată vor contribui la rezolvarea problemei instabilității de scurtă durată, dar nu se poate spune că se va întîmpla și invers". *(Bulletin SEDEIS*, nr. 882 Supplément, aprilie 1964).

„Optimiști" și „pesimiști"

Pentru eliminarea sau măcar atenuarea atît a fluctuațiilor de prețuri, cît și a tendinței de lungă durată de înrăutățire a raportului de schimb, sînt necesare măsuri prin care să se acorde țărilor în curs de dezvoltare un regim preferențial de desfacere a produselor de bază ce le exportă. În lipsa unor astfel de măsuri, riscă să se confirme în continuare previziunile acelor economiști occidentali — caracterizați în literatura și publicistica țărilor respective ca „pesimiști", care arată că „o ușurare substanțială a problemei balanței de plăți a regiunilor producătoare de materii prime, ca urmare a unei turnuri a raportului de schimb în favoarea lor, pare puțin probabilă" (A. Maizels: *Industrial Growth and World Trade*, Cambridge University Press, 1963, pag. 409).

O parte din presa occidentală califică drept „pesimiști" pe autorii unor astfel de previziuni în problema raportului de schimb, previziuni întemeiate pe extrapolarea tendințelor actuale din comerțul internațional capitalist. Aprecierea nu este cîtuși de puțin îndreptățită, deoarece, de regulă, tocmai acești economiști sprijină cerințele țărilor în curs de dezvoltare care urmăresc adoptarea unor măsuri în vederea stabilizării prețurilor și chiar a pieței materiilor prime, prin acorduri pe produse, așa-numita „organizare a pieței", constituirea de stocuri tampon, fonduri de compensare etc.

Cei denumiți „optimiști", dimpotrivă, nu au de propus căi în vederea ieșirii din situația creată, deoarece ignorează seriozitatea ei și consideră în orice caz că „jocul liber al forțelor economice" va aranja totul. Tot „optimiștii" sînt cei care nu găsesc mecanismului pieței mondiale capitaliste nici un cusur care ar putea sta la originea deteriorării raportului de schimb, punînd toată răspunderea pe „erori" și „eșecuri" ale înseși țărilor în curs de dezvoltare. Așa procedează, de exemplu, autorii analizei menționate la început, a Băncii vest-germane.

În această analiză, cauza insuficientei puteri de cumpărare a exportului țărilor în curs de dezvoltare este căutată în eforturile lor de a construi întreprinderi de prelucrare a materiilor prime pe care le exportau pînă acum în stare brută. O altă cauză o văd autorii analizei în insuficienta stimulare a investițiilor private străine. Dar lipsa unei industrii prelucrătoare proprii, accesul liber al capitalului străin și ceilalți factori similari enumerați în analiza Băncii vest-germane au caracterizat economia țărilor în curs de dezvoltare multe decenii de-a rîndul, fără ca aceasta să afecteze pozitiv raportul de schimb. Prețurile produselor de bază exportate au continuat tocmai în aceste condiții să se deterioreze, prețurile produselor industriale importate de acele țări au continuat să crească. Nu trebuie să mire pe nimeni faptul că înlocuirea condițiilor respective cu altele noi este socotită, de către cei interesați, o premisă necesară a prefacerilor mult așteptate în privința raportului de schimb.

Un rol important în îmbunătățirea situației țărilor în curs de dezvoltare pe piața mondială îl poate juca adoptarea unor măsuri concrete în cadrul lucrărilor Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare de la Geneva. Aici au fost propuse multiple căi în vederea limitării fluctuațiilor prețurilor la materiile prime, a micșorării pierderilor suferite de pe urma înrăutățirii raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare. Unele din aceste propuneri, ca de pildă cele făcute de către delegația țării noastre, privesc încheierea de acorduri pe termen lung între diferitele țări, inclusiv acorduri pe produse, înlăturarea discriminărilor în importurile de mărfuri provenind din țările în curs de dezvoltare, adoptarea unor sisteme preferențiale ș.a. Acest fel de măsuri ar da țărilor în curs de dezvoltare posibilitatea reală de a contracara — măcar în parte — efectele negative ale legilor spontane ale pieței mondiale capitaliste, și în primul rînd înrîurirea nefastă a concurenței și lipsei de organizare a acestei piețe, în care orice fluctuație a prețurilor înseamnă pentru respectivele țări pierderi de multe milioane de dolari.

L. STROJA

aspecte noi în seculara cracovie

În pofida zidurilor ei seculare,
Cracovia
este un oraș al prezentului.
Măsurată de „heinal"
— străvechiul cîntec de trompetă
care răsună
la fiecare oră din turnul catedralei —
viața orașului
e o sugestivă împletire și confruntare
dintre vechi și nou,
imagine care avea să mă impresioneze
cel mai mult în acest mare centru
al Poloniei socialiste
— mîndră de tradițiile
progresiste ale trecutului
și de înfăptuirile prezentului.

...Am deschis fereastra. Prin dimineața cețoasă și rece, scrutez priveliștea, încercînd să dobîndesc o primă imagine a orașului pe care, pînă acum, mi l-am reprezentat doar după cărți și fotografii. În față se ridică zidurile înconjurătoare ale vechii cetăți, cu turnuri de observație, cu metereze și contraforturi ; mai departe — stîlpii greoi ai porții principale (aveam să aflu mai tîrziu numele ei : Floriana), iar în față — o fortificație masivă, solidă (denumită Barbacana) ; o clădire barocă trimite un arc spre aceea în care mă aflu, pe deasupra străzii înguste, medievale. Parcă aș avea în față decorurile unui film de epocă, ridicate deodată în fața ochilor, așa cum se înalță cartoanele decupate din anumite cărți pentru copii, atunci cînd le întredeschizi coperțile...

Pînă mai ieri, prospectele turistice reproduceau, în dreptul Cracoviei, doar castelul regilor polonezi — Wawel. Privind astăzi orice prospect, întîlnim, negreșit, alături de imaginea acestui castel, și pe aceea a combinatului *Nowa Huta*.

Un *castel* și o *fortăreață industrială* — iată, înfruntîndu-se, trecutul și prezentul Cracoviei. Există oare punți de legătură între ele ?

Wawelul se înalță pe o colină, în apropierea Vistulei. Legenda spune că orașul Cracovia ar fi fost fondat de prințul Krakus, învingător al unui balaur care s-ar fi adăpostit sub dealul pe care se înalță castelul. Așa cum menționează vechile cronici arabe, Cracovia era, încă în primul mileniu, un important centru comercial, la întretăierea principalelor drumuri europene de la est la vest și de la nord la sud. Această poziție i-a și asigurat o rapidă dezvoltare (și nu întîmplător, Cracovia este unul din puținele orașe care păstrează în piața veche din centrul orașului, Rynek Glówny, pe lîngă cele două monumente care se întîlnesc de obicei — turnul primăriei și catedrala — o construcție cu totul specifică, Sukiennice unde se ținea vechiul tîrg de pînzeturi, cu frumoasele arcade adăugite în timpul Renașterii...).

Sub cei dintîi regi din dinastia Piaștilor, pe colina de azi a Wawelului se înălțau primele fortificații, și — nu mult după aceea — un castel, construit în timp ce la poalele sale se dezvolta orașul. În secolul al XII-lea, Cracovia devine capitala țării. Și cu toate că invaziile tătarilor o distrug prin foc — aproape în întregime — ea va fi curînd reconstruită, mai bogată și mai frumoasă ca înainte. Secolul XIII reprezintă epoca de aur a orașului. De altfel, Wawelul păstrează pînă astăzi mărturiile succesive ale fiecăreia din aceste epoci. Privite dinspre Vistula, turnurile, clădirile, acoperișurile, zidurile de apărare — datînd din secole diferite — îți dau impresia, plină de măreție, a unui monument viu al timpului, pe care scurgerea anilor și-a pus pecețile.

Asemenea unui aglomerat marin în care felurite scoici și pietre stau adunate la un loc, îmbrățișate, sudate parcă printr-un ciment, Wawelul — cu multitudinea sa de construcții și stiluri dăltuite de mîna omului — oferă imaginea unor epoci mai noi ridicîndu-se pe temeliile celor mai vechi, o construcție ulterioară înglobînd pe cea dinaintea ei, crescînd

neîncetat în timp, ca o inimă a statului polonez. În această istorie întruchipată în piatră, se văd distincte mica rotondă a catedralei Nôtre Dame, construită încă în secolul X, urmele primei catedrale romanice construită de Boleslaw cel Puternic și ale criptei romanice Sf. Leonard datînd din secolul XI, și, în sfîrșit, catedrala gotică, înălțată în secolul XIV, cu numeroasele ei capele în stil gotic, bizantin, renascentist și baroc, adăugate în cursul vremii, în care se află mormintele regilor Poloniei.

Castelul însuși — construit de Cazimir cel Mare — a cunoscut de-a lungul timpurilor numeroase prefaceri, distrugeri și reconstruiri, amenajări și modernizări. Se păstrează și acum vechile săli gotice; sub bolțile străvechi, sub arcurile lor în ogivă, sînt adăpostite vestigiile trecutului istoric al Poloniei: armuri de husari, săbii și sulițe, coroane și mantii regale (printre care una dăruită de Ludovic al XIV-lea regelui Jan III Sobieski, învingător al turcilor la Viena).

În secolul XVI, castelul a fost reconstruit în stilul Renașterii. Vizitatorul admiră din curtea interioară splendida arcadă sprijinită pe coloane de o finețe și eleganță aeriană. Interioarele — de o desăvîrșită armonie — ilustrează epocile goticului, renașterii și barocului: porți lucrate în metal, fresce murale, frumusețea parchetelor și mobilierului, a sobelor și lampadarelor. În „sala diplomaților", din plafon privesc zeci de capete sculptate în lemn: fiecare reprezintă unul dintre curtenii suitei regale. O impresie de neuitat îți lasă bogatele și uriașele gobelinuri de Arras: executate încă în secolul XVI, la comanda regelui Sigismund II August, de cele mai celebre manufacturi din Flandra — după desenele lui Mihail Coxcien, supranumit Rafael al Flandrei — aceste tapiserii alcătuiesc unul din tezaurele artistice cele mai de preț. Pentru a țese doar un metru pătrat de tapiserie, unui vechi meșter manufacturier îi trebuiau doi ani de muncă încordată. Cîte secole de muncă, talent, imaginație și răbdare au fost necesare pentru a împleti firele sutelor de metri pătrați ai acestor minunate tapiserii, țesute pentru a se adăuga nenumăratelor bogății și frumusețe ale palatelor și monumentelor!

Nowa Huta. Istoria combinatului metalurgic „Lenin", din Nowa Huta, nu se desfășoară pe secole, nici măcar pe decenii. Înainte de 1950, aici se întindeau pămînturi sterpe, locuințe sărăcăcioase. La mijlocul secolului nostru, Polonia socialistă a hotărît să înalțe în vechea sa capitală — orașul tradițiilor istorice și artistice — o capitală a metalului, un monument al civilizației timpurilor noastre.

Astăzi, călătorul străbate un adevărat oraș, așezat în apropierea Cracoviei seculare, un oraș al secolului XX, cu peste 100 000 locuitori, cu numeroase piețe, teatre, cinematografe, cluburi, magazine, creșe și sute de blocuri moderne de locuit. Și, exact așa cum străvechea Cracovie s-a așezat, parcă spre a-și asigura sprijin și apărare, în preajma castelului Wawel, noul oraș a împrejmuit cu străzile sale largi, cu casele sale noi și trainice, puternica cetate industrială.

Abia în urmă cu 9 ani au intrat în funcțiune cuptorul nr. 1, cu o capacitate de 1033 mc, și instalația energetică. Acum doi ani, la conferința consacrată realizărilor combinatului, directorul lui, inginerul Kolómyjski, constata: combinatul „Lenin" din Nowa Huta reprezintă un sfert din metalurgia țării: 2 milioane tone fontă, 2,8 milioane tone cocs, 1,7 milioane tone tablă — iată doar cîteva din datele producției anuale. Patru cuptoare mari (la sfîrșitul anului 1961 a fost pus în funcțiune marele cuptor nr. 4 cu o capacitate de 1700 mc: aproape un milion de tone de fontă anual), zece cuptoare Martin, 8 baterii de cocs, secții de laminate — iată meterezele și fortificațiile acestei pașnice cetăți a muncii. Întins pe 10 kmp, cuprinzînd 18 000 muncitori, cu o producție de 3 milioane tone oțel pe an — combinatul, care face faima Cracoviei zilelor noastre, este una din marile uzine ale metalurgiei mondiale.

O uzină în permanentă dezvoltare. În zilele șederii noastre s-a inaugurat fabrica de sîrmă. Pînă în 1980, suprafața combinatului va crește la 15 kmp, construindu-se de două ori mai mult decît în anii 1950—1963. Se vor făuri adevărați giganți — cuptoare cu o capacitate de 2 000 mc. Cuptorul nr. 1 își va dubla în acești ani capacitatea, spre a ține pasul cuptoarelor „super" ce se vor înălța aici.

Puternicul centru industrial a adus cu suflul său o viață nouă artei și culturii, oamenilor care muncesc. Un exemplu este elocvent: teatrul popular în repertoriul căruia „Orestia" de Eschil, „Tartuffe" de Molière, „Strămoșii" de Adam Mickiewicz, se întîlnesc cu piese contemporane de Dürenmatt sau adaptări după Steinbeck și Camus. Teatrul, condus de Krystyna Skuszanka, a devenit deosebit de popular și iubit de cetățenii tînărului oraș. Clubul prietenilor teatrului organizează întîlniri cu actorii și dramaturgii, discuții despre spectacole, anchete.

Wawel și *Nowa Huta* alcătuiesc cei doi poli ai Cracoviei seculare. Dacă în trecut inima orașului medieval a palpitat între zidurile de piatră ale castelului regal, astăzi inima orașului socialist bate cu putere și tinerețe între zidurile fortăreței metalului...

Miron FLORIAN

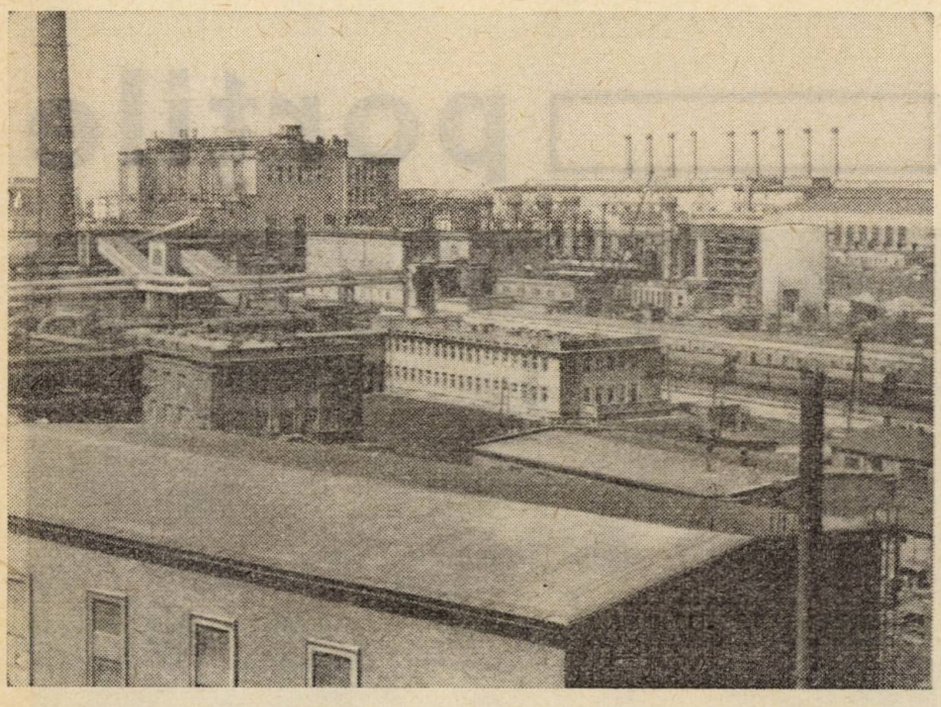

Fotografiile:

Vedere din Cracovia (stînga)

Combinatul metalurgic „V. I. Lenin" (mijloc)

Biblioteca Jagellonă (dreapta)

OCEANUL o lume care își deschide porțile

După primul Congres internațional de oceanografie, ținut la New York în anul 1959, studierea științifică a oceanelor a intrat într-o fază nouă: începînd din acest moment, ea se bazează pe un program de cercetare coordonat de U.N.E.S.C.O. Un prim plan de activitate pe patru ani este în curs de a fi îndeplinit, cu participarea unui mare număr de țări — riverane sau nu; iar un altul, mai cuprinzător, va fi pus la punct de viitorul congres de specialitate, care va avea loc la Paris în 1965.

Acest interes neobișnuit față de oceanografie nu este de loc anacronic acum, la începutul erei cosmice. După cum sublinia profesorul L. A. Zenkevici, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., sîntem încă departe de a ști totul despre învelișul de apă al planetei noastre, cu toate că un șir întreg de organizații care efectuează cercetări oceanografice și-au sărbătorit 50 de ani de activitate. Fundul oceanelor este prea puțin cunoscut; manifestările vieții în condițiile mediului acvatic păstrează, încă, multe enigme. Pe de altă parte însă, oceanele sînt, potrivit expresiei savantului sovietic, niște pășuni imense, un fel de gigantice depozite de resurse biologice și minerale și, totodată, inepuizabile rezervoare de energie. Toate acestea trebuie găsite, evaluate, utilizate!

Oceanografia — o disciplină sintetică

Cunoaștem destul de bine astăzi uscatul pe care trăim, atît ca structură geologică, formă geografică, conținut biologic, cît și ca izvor de materii prime. Dar nu cunoaștem decît extrem de puțin geologia scoarței pămîntului de sub ape, relieful fundului submarin, sursele de materii prime de sub mări și oceane, cantitatea și calitatea organismelor vii din apă, raportul energetic între masele de apă și atmosferă etc.

Enorme, întinderile oceanice au, în același timp, o grosime medie de aproape 4 km; în toată această masă de apă se găsește viață sub formă de organisme planctonice (de suprafață), bentonice (pe fundul mărilor) sau nectonice (înotînd în grosimea apei). Pe uscat, viața este legată de suprafață, încît pătura biosferei formează un fel de pojghiță relativ subțire; dar în apa mărilor și a oceanelor, biosfera alcătuiește o pătură groasă de circa 4 km și întinsă pe o suprafață de două ori mai mare decît aceea a uscatului.

Apa mărilor și oceanelor conține în medie 35 g săruri la litru. Predomină clorura de sodiu (sarea de bucătărie), dar se poate spune fără a greși că în apele marine se găsesc toate elementele tabelului periodic al lui Mendeleev. Dacă acestea ar putea fi extrase în întregime, suprafața uscatului s-ar acoperi

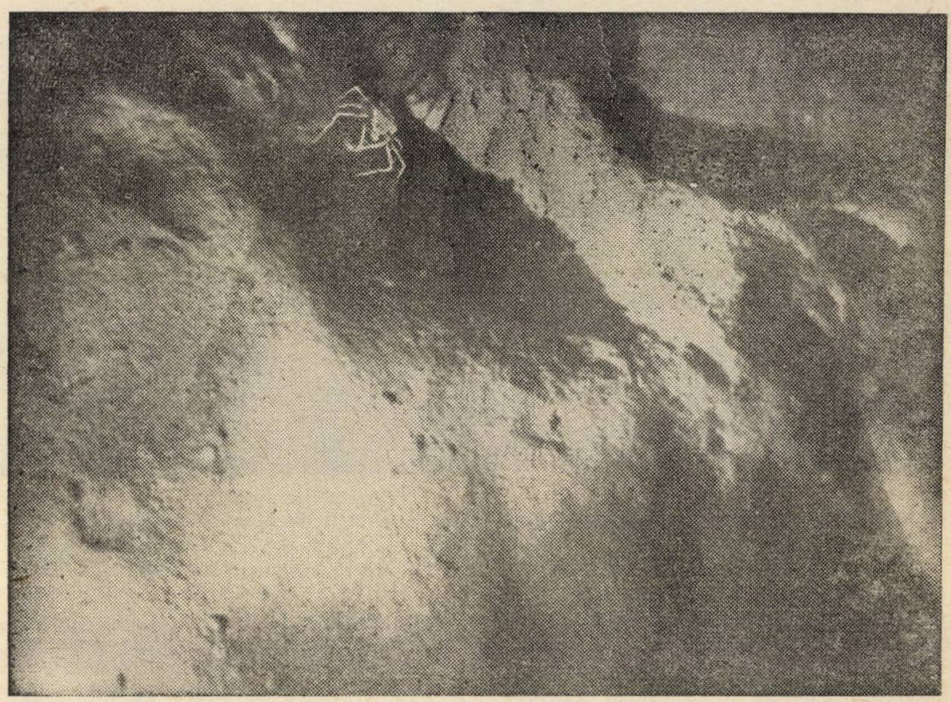

Un crab Oxyrinchus, fotografiat la 3 380 m sub apele Golfului Mexic

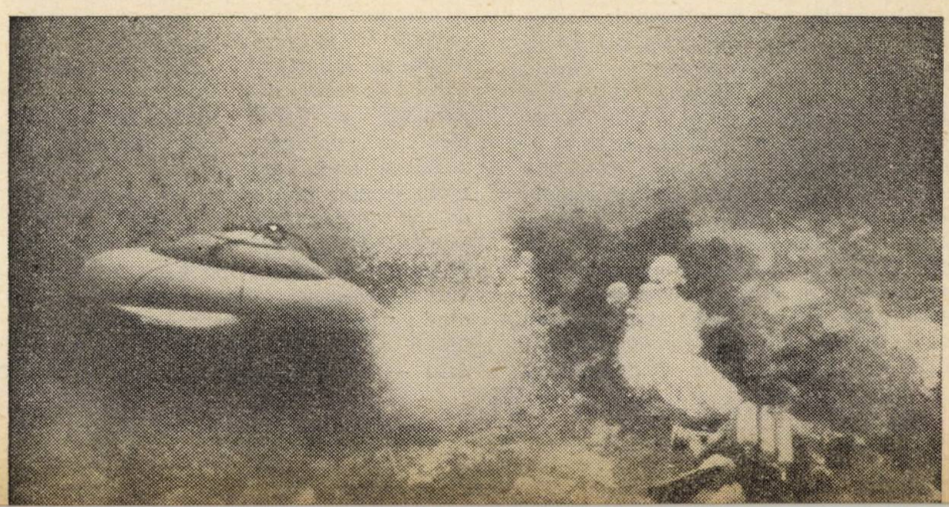

„Farfuria scufundătoare", unul dintre noile aparate de explorări submarine folosit la adîncimi de pînă la 500 m.

cu o pătură de săruri de mare groasă de 40 m. În sărurile marine se află și aur, în cantități de 0,00001 g la litru. Scoaterea lui completă la suprafață ar aduce fiecăruia din cei peste trei miliarde de locuitori ai pămîntului cîte un bloc de peste 30 kg!

Pe de altă parte, lupta continuă dintre ocean și uscat (valuri, maree, curenți) pune în mișcare o seamă de forțe mecanice și chimice, care tind la fărîmițarea și dizolvarea litoralului. Iată de ce între uscat și apele marine există legături geologice foarte strînse.

Motorul tuturor acestor legături între apă și uscat este energia solară: ridicînd vapori de apă de pe întinderile oceanice din regiunea ecuatorială, ea formează nori care cad deasupra solului sub formă de ploi sau zăpadă; determinînd diferențe de căldură între zonele circumpolare și Ecuator, ea provoacă vînturi care agită apele oceanice sub formă de valuri sau de curenți. Numai prin prisma acestui dinamism al raporturilor dintre uscat și apă vom putea să înțelegem complexitatea fenomenelor care se petrec în adîncul oceanelor.

Mi se pare evident că oceanele nu pot fi studiate parțial sau numai sub anumite aspecte: ele trebuie privite în ansamblu, căci toate fenomenele care se petrec la fundul sau la suprafața apelor sînt strîns legate unele de altele. Savantul Emil Racoviță spunea că oceanografia este o disciplină sintetică, pentru că ea cuprinde ansamblul fenomenelor fizice, chimice, geologice, biologice din apă, dînd posibilitatea de a înțelege relațiile dintre fenomene și, în consecință, de a le prevedea.

Energia extraterestră se folosește cu ajutorul apei

Atenția principală a cercetătorilor este atrasă de schimbul energetic de căldură dintre apă și atmosferă. Comportamentul termic al oceanelor determină, în ultimă analiză, întreg climatul uscaturilor, toate precipitațiile lichide sau solide, toate deplasările de mase de aer care constituie vînturile, precum și întreaga circulație de materie și energie a Pămîntului. În nordul Franței, în estuarul fluviului Rance, s-a ridicat un baraj care păstrează apele aduse de mareele uriașe din timpul zilei, pentru a pune în mișcare turbinele în timpul refluxului. Astfel, se realizează o centrală maremotrică; ea utilizează, în fond, energia extraterestră a atracției astrelor. Astăzi există mai multe asemenea proiecte în lume; prin înfăptuirea lor se va obține energie electrică. Tot în Franța se încearcă utilizarea energiei care rezultă din diferența de temperatură a apelor de suprafață (+20°) și de adîncime (+3°), pentru a pune în mișcare anumite tipuri de motoare termice.

O parte importantă în cercetarea oceanelor revine chimiei, știință care se ocupă nu numai de compoziția chimică a apelor marine, ci și de variațiile acesteia, locale sau geologice. Astăzi este clar pentru oricare oceanograf că între componentele minerale ale apei de mare și organismele ce trăiesc în ea există o relație atît de strînsă, încît compoziția apei de mare depinde în orice moment de prezența și activitatea acestor organisme, care iau din apa de mare anumite elemente (oxigen, săruri, substanțe dizolvate etc.) și elimină o serie de substanțe de excreție și metabolism (bioxid de carbon, săruri de azot, fosfați, resturi organice etc.). De asemenea, unele organisme marine au însușirea de a concentra în mari cantități anumite elemente prețioase pentru om. Acest mecanism nu este încă pe deplin cunoscut. Studierea lui, și mai ales aplicarea lui, va da posibilitatea de a se scoate din apele mărilor anumite elemente utile, mai ales unele metale.

Un fenomen chimic și biologic, în parte și geologic, este prezența concrețiilor fero-manganice pe fundul marilor depresiuni ale oceanelor. Aceste concrețiii pot ajunge pînă la un diametru de 12—15 cm și conțin cantități mari de fier, mangan, cobalt, cupru, platină etc. Se evaluează că pe fundul tuturor oceanelor se află peste 200 milioane tone de astfel de formațiuni. Americanii le scot cu multe eforturi, pentru a extrage din ele manganul.

De o atenție deosebită se bucură astăzi în oceanografie studiile geologice, adică cercetarea pămîntului acoperit de apele oceanice și marine. Deoarece ciocanul și busola nu pot fi utilizate, sub apă se cer alte metode de investigație. Cu ajutorul unor tuburi de metal, au putut fi scoase din solul submarin coloane de aproape 30 m înălțime. Este încă puțin. Solul submarin este alcătuit din sedimente depuse cu încetul din apă, provenite din materialul adus de rîuri, din praful atmosferic, din meteoriți etc. Analizele acestor coloane de sedimente au permis oamenilor de știință să descifreze o serie de fenomene care s-au petrecut cu multe milioane de ani în urmă.

Geologia subacvatică oferă științei posibilități unice. În anumite puncte de pe glob, de pildă, unde sedimentele lipsesc cu desăvîrșire, apele vin în contact direct cu scoarța terestră. Și mai important este faptul că, în aceste puncte, scoarța are o grosime de numai 7 km, în timp ce sub continente ea atinge peste 40 km. Aceasta înseamnă că așa-numita „mantie terestră" cu materia ei magmatică foarte vîscoasă, care are o temperatură de mii de grade, este aproape! Atingerea acestei „mantii" deschide omului uriașe perspective de a obține materii prime metalice, gata concentrate, precum și inepuizabile surse energetice.

La congresul oceanografic din 1959 s-a luat hotărîrea de a se încerca forarea scoarței pămîntului. Această operație a început în golful Mexic. Lucrarea este extrem de grea și foarte costisitoare, dar șansa de a se obține substanță magmatică este deosebit de ispititoare.

Veriga finală — omul

Organismele acvatice sînt legate unele de altele prin așa-numitele lanțuri trofice: un organism se hrănește cu altul, acesta la rîndul lui este hrană pentru un al treilea. *Infuzorii* marini se hrănesc cu alge unicelulare; infuzorul este consumat de mici răcușori din neamul *copepodelor*; aceștia sînt înghițiți de puietul de pește sau de peștii mici; peștele uriaș se hrănește cu pește mărunt; în fine, omul consumă peștele mare. Așadar, tot atîtea inele ale unui lanț trofic care începe cu alga unicelulară și se termină cu omul.

Foarte importantă este cunoașterea verigii inițiale a lanțurilor trofice. Aceasta este întotdeauna alga unicelulară, planctonică, producătoare de substanță organică pe seama substanțelor minerale din apă și a energiei solare. Producția primară a apelor marine este dată deci de algele microscopice planctonice. Măsurarea ei, foarte importantă pentru evaluarea productivității generale a unei ape marine, se face astăzi cu multă precizie.

Dar astăzi avem și posibilitatea de a mări producția primară de substanțe organice, cunoscînd bine algele microscopice: acestea au nevoie de săruri de azot și de fosfați, pentru a putea sintetiza substanțe organice, pentru a-și mări corpul, pentru a se divide etc. Cantitatea de săruri nutritive din ape scade treptat cu cît înaintăm în larg. Dar, avînd în vedere că sărurile nutritive se depun în sedimentele de fund, ele pot fi scoase de aici prin răscolirea mîlului și, astfel, se pot asigura apelor de suprafață cantități oricît de mari de săruri nutritive, iar în felul acesta, se poate mări producția primară de substanță organică. Rezultă, logic, că și producția finală de pește poate fi mărită în felul acesta.

Deocamdată, se poate recurge la o altă sursă alimentară foarte valoroasă, pe care o putem obține în stare brută. E vorba de plancton, adică de totalitatea organismelor microscopice care se găsesc în păturile superioare ale apelor: alge și animale unicelulare. Analiza a arătat că acestea sînt foarte bogate în proteine, grăsimi, glucide, vitamine, enzime, toate de calitate superioară. În temerara sa expediție întreprinsă pe Oceanul Atlantic într-o barcă de cauciuc, Bombard s-a hrănit adesea cu acest plancton pe care îl filtra prin site fine de mătase, consumîndu-l apoi ca atare. Desigur că o astfel de mîncare nu este prea atrăgătoare, dar ea poate fi pregătită prin uscare, încît să constituie un adaos valoros la alte alimente de mai mică valoare nutritivă.

Mai mult decît aur!

Firește, omul își îndreaptă atenția spre studiul apelor nu pentru a scoate aurul pe care îl conțin, ci din motive mult mai întemeiate.

Să presupunem că la un moment dat toată apa oceanelor și mărilor ar dispărea. S-ar ivi astfel un uscat nou, necunoscut, a cărui suprafață ar fi de două ori mai mare decît a tuturor continentelor actuale. De fapt, el există, dar este acoperit de ape. Înseamnă oare că trebuie să-l nesocotim?

Să nu uităm că, în grosimea apelor care acoperă acest al 6-lea continent, există viață. Peste 85 la sută din toată materia vie a pămîntului se găsește în sînul apelor marine și oceanice. Putem oare să nu ținem cont de ea?

Pentru a cunoaște toate resursele oceanului, trebuie întreprinse cercetări largi, adînci și de durată. Scopul lor final este acela de a putea prevedea productivitatea unei anumite regiuni a oceanelor, exact așa cum astăzi putem să ne dăm seama de productivitatea unui anumit teren agricol sau de valoarea unui zăcămînt mineral.

Fără îndoială, multe fenomene noi vor fi descoperite în anii ce urmează. Datorită cooperării internaționale în explorarea oceanelor, datorită interesului pe care foarte multe state îl manifestă în această direcție, putem fi siguri că omul zilelor de mîine va beneficia din plin de pe urma cercetărilor care se efectuează astăzi. Oricît de bogată, imaginația noastră nu poate să prevadă tot ce e în stare să ne dea această imensă lume de apă care abia acum își deschide porțile.

Acad. prof. Eugen PORA

Inspirația...

FOILETON

Întîmplarea pe care o relatez va părea unora ciudată. Ciudată și de neînțeles pare ea chiar domnului C. V. Bowles, din orașul englez Merseyside, eroul acestei întîmplări care a contrariat pînă și pe cei mai buni prieteni ai săi, nemaivorbind de reacția pătimașă a Asociației productivității industriale față de președinte. Uitasem să spun — și fără această precizare nici nu se poate intra în subiectul nostru — că dl C. V. Bowles este președintele Grupului de cercetări în probleme sociale, înființat de Asociație, care și-a propus realizarea unei fuziuni originale între filozofie și practica relațiilor de muncă.

Ca orice Asociație care se respectă, și cea din Merseyside are un program, cu lozinci adecvate. Programul? Intitulat „Comunitatea de interese dintre întreprinzători și angajați", el se bazează pe principiile, destul de cunoscute, ale teoriilor care încearcă să „împace" interesele patronatului cu cele ale muncitorilor. Totuși, originalitatea modului în care au fost formulate lozincile acestui program e mai presus de orice îndoială. Iată-le: 1) cultivarea sentimentelor de înrudire profesională dintre muncitori și patroni; 2) înrădăcinarea acestui sentiment în mase; 3) înlocuirea propagandei academice, cu mijloace „populare" eficace; 4) scoaterea din uz și, dacă se poate, chiar din vocabular, a noțiunii „lupta de clasă"...

Iar d-lui C. V. Bowles i s-a încredințat sarcina de cinste, dar ingrată, sau viceversa, de a găsi metoda cea mai eficientă în prezentarea „interesului comun", astfel încît toți necredincioșii să poată fi convertiți la noua religie a raporturilor sociale. Și cum o astfel de metodă nu se poate descoperi cît ai bate din palme, oricît de mare ar fi entuziasmul căutării, vă puteți închipui ce lovit a fost C. V. Bowles în prestigiul lui, cînd, într-o zi, Mai Marele (capital, pe numele mic) al Asociației i-a cerut să prezinte un raport asupra rezultatului activității grupului. În ziua aceea, C. V. Bowles a fost așa de tulburat încît nici seara, în tihna biroului său de acasă, unde se cufundase într-un fotoliu profilat pentru meditații, nu și-a putut regăsi liniștea. Deși închiși, ochii săi vedeau clar și persistent fața severă a Mai Marelui, iar urechile îi răsunau de sutele de întrebări pe care le ghicea în privirile acestuia, în gesturile lui de reproș, în politețea lui rece, cu subînțelesuri ironice.

— Dați-ne răgaz — îl rugă în gînd președintele. Aveți încredere în mine. Principiile Asociației sînt sădite în inima mea.

— Mai bine ar fi sădite în întreprinderi, Bowles.

— Ne străduim, îndrăzni, timid, președintele. Facem studii...

— Dar anul trecut am avut sute de greve, Bowles.

— Știu, se posomorî președintele.

— Și voi ați dezarmat?

— Sindicatele, știnci președintele, au dat peste cap „înghețarea" salariilor. Invocă la tot pasul profiturile Asociației, inegalitatea veniturilor...

— Dar voi, voi ce le oferiți, Bowles? Studii academice de 1001 de pagini?

— Publicăm și articole, își permise președintele un protest anemic.

— Le-am citit. Dar ele solicită soluții, în loc să le ofere. Ce scrie, de pildă, în Times, *colaboratorul vostru, Jim Matthews?*

Mai Marele pocni din degete și, ca prin vrajă, în mîinile lui apăru un exemplar din Times.

— Uite ce scrie Jim Matthews. Citez, Bowles: „Întotdeauna mi-am dat seama că în industrie lipsește ceva. Acum îmi este clar că lipsește sentimentul de înrudire dintre muncitori și patroni".

— Tocmai la sentimentul de înrudire lucrează grupul nostru.

— Vă înecați în filozofie subtilă, țipă Mai Marele, ieșindu-și din teribilul său calm glacial. Vă pierdeți vremea cu sisteme teoretice sterile. N-ați găsit încă formula practică a „interesului comun". Unde este reclama magică, Bowles, care să atragă, să fascineze, să magnetizeze?... Dă-ți întîlnire cu Inspirația, *Bowles...*

Președintele încercă să se dezmeticească, dar nu izbuti. Dincolo de perdeaua de ceață în care dispăruse Mai Marele se ivi acum altcineva. Avea alura unui ins perfect onorabil, plin de prestanță, impunător chiar. Pentru o clipă, președintelui i se păru că apariția era chiar el, *dar își alungă repede acest gînd pe care, într-un efort de luciditate, îl atribui influenței romanelor lui Herbert George Wells. Deodată însă — și președintele încremeni de uluire — capul apariției se încoronă cu un nimb fascinant. Dintr-o pornire (pe care acum nu și-o mai poate explica) președintele se repezi să dea la o parte perdeaua de ceață. Dar apariția fugi, și președintele nu reuși să-i apuce decît nimbul.*

Îl apucă și, fără nici o reținere, îl potrivi pe creștetul său.

Se trezi cu o teribilă durere de cap, dar fantasticul îndemn păși — nu se știe cum — pe pragul realității. Căci C. V. Bowles se pomeni cu o hîrtie albă, imaculată, în față și cu un creion bine ascuțit. Atunci începu să scrie...

Ceea ce a compus C. V. Bowles în noaptea aceea s-a transformat într-o mică declarație, de mare răsunet, prezentată a doua zi, în fața grupului de cercetători ai Asociației. Discursul a durat 3 minute, aplauzele două ore, asistența fiind de părerea unanimă că, în sfîrșit, s-a descoperit metafora filozofică cea mai ingenioasă a „armoniei sociale", care va răsturna, prin inedit, tot formularul acestei teze, întreaga sociologie modernă.

Scandalul a izbucnit peste o zi, cînd a apărut textul tipărit al Declarației-manifest. Atunci s-a văzut că tocmai în concluziile Declarației-manifest s-a strecurat o anume apreciere, care, la ședința grupului, din cauza entuziasmului delirant, nu fusese observată. Pentru o mai bună înțelegere a situației, reproducem integral Declarația-manifest: „Direcția și oamenii muncii, patronii și muncitorii, numiți-i cum vreți, nu se găsesc, în realitate, de o parte și de alta a unei prăpastii de netrecut. Dimpotrivă. Ei tind cu toții să realizeze scopul comun. Acest scop constă în a coace o «turtă», pe cît se poate mai mare, pe care, în ultima analiză, o vor împărți între ei. Așadar, la toate nivelurile ei au interese comune, ceea ce, oricît ar părea de șocant acest lucru, îi face parteneri în întreprindere. Singura cauză reală de neînțelegere constă în împărțirea roadelor prosperității"... *Adică a turtei!*

Pasajul subliniat de noi este motivul scandalului. Se spune că, din pricina lui, un grup de membri ai Asociației a rupt atunci, pe loc, orice relații cu C. V. Bowles, acuzîndu-l că a introdus, în Declarația-manifest, teze ale luptei de clasă, că în concluzia lui s-a identificat cu lozincile greviștilor, că noaptea citește, pe ascuns, cărți marxiste.

Dar președintele e nevinovat. El însuși se întreabă, pentru a nu știu cîta oară, cui îi aparține fraza de la urmă. Și neagă procesul de intenție care i se face. Însă nu-i crezut. Unii susțin că autocontrazicerea lui C. V. Bowles vădește o reacție psihologică în sensul că o constatare, înăbușită în subconștient, a țîșnit, într-un moment propice, la suprafața conștientului. Prietenii intimi ai președintelui — cărora el le-a împărtășit ciudata-i întîlnire cu Nimbul — *presupun că fraza incriminată a fost concepută tocmai în momentul cînd C. V. Bowles* s-a trezit.

C. V. Bowles a fost nevoit să accepte această presupunere. A urmat apoi o ședință secretă a Asociației, în care „cazul Bowles" a servit pentru luarea unei măsuri excepționale. Programul și lozincile Asociației au fost completate cu un statut. Dacă programul prevede cum să influențeze grupul asupra mediului social, statutul stabilește, în sens invers, cum să se ferească membrii grupului de orice influență a acestui mediu....

Eugen POP

COMBAT
LE JOURNAL DE PARIS

PARIS

DESTINDEREA PROGRESEAZĂ

WASHINGTONUL continuă, cu o energie nebănuită, să precizeze şi să accelereze acţiunea sa în favoarea destinderii Est-Vest. Demersul preşedintelui Johnson la Bonn a dat primele sale rezultate.

Pe de o parte, Ludwig Erhard a invitat în mod solemn pe deputaţii partidului său, convocaţi marţi la reuniunea grupului parlamentar al partidului creştin-democrat, să se arate mai înţelegători faţă de politica externă a S.U.A. şi să nu se opună renunţării la războiul rece. Pe de altă parte cancelarul, profitînd de alocuţiunea pe care trebuia să o pronunţe în Berlinul de vest, a subliniat, fără echivoc, că R.F.G. ar fi gata să stabilească raporturi normale, chiar cordiale, cu lagărul socialist, inclusiv U.R.S.S.

După furtuna pe care o declanşase în presa de peste Rin, interviul lui Johnson dat unui săptămînal ilustrat münchenez şi atacurile deosebit de violente ale ziarelor *Frankfurter Allgemeine Zeitung* şi *Koelnische Rundschau,* luarea de poziţie a cancelarului constituie un act de curaj. Ea dovedeşte că şeful guvernului german se simte destul de solid instalat în tronul lui Adenauer pentru a ţine piept extremiştilor şi că, pus în faţa dilemei de a alege între replierea pe axa Bonn-Paris şi reafirmarea axei Washington-Bonn, el a optat pentru a doua posibilitate a acestei alternative.

Consecinţele acestei alegeri se vor face simţite în cursul lunilor viitoare şi vor da mai multă greutate iniţiativelor americane pe plan internaţional.

După ce au înlăturat anumite obstacole în calea destinderii din iniţiativa Washingtonului, serviciile competente ale alianţei atlantice procedează în prezent la revizuirea listelor de produse supuse embargoului.

Deşi cercurile oficiale atlantice subliniază că este vorba de un proces normal, consecutiv modificărilor structurale periodice, care sînt conforme necesităţilor evoluţiei, liberalizarea în curs constituie un „gest" de împăciuire deosebit de bine primit în Marea Britanie şi sprijinit de purtătorii de cuvînt ai marelui business newyorkez.

Într-adevăr, Camera de Comerţ a S.U.A. din Washington şi cea din New York votaseră recent, cu o majoritate zdrobitoare, o moţiune în favoarea intensificării schimburilor între S.U.A. şi lagărul socialist în ce priveşte sectorul produselor nestrategice.

Probabil că, în zilele următoare, de pe lista „produselor interzise" va fi şters de asemenea cobaltul, care intră în fabricarea aliajelor de foarte mare rezistenţă. Noile liste vor fi comunicate în curînd Comisiei occidentale pentru controlul exporturilor, care cuprinde delegaţii celor 15 ţări membre ale N.A.T.O. şi Japoniei, şi vor fi publicate la 15 iunie.

Este neîndoielnic că reducerea restricţiilor a fost impusă, în parte, de considerente economice şi de nevoia de expansiune a Occidentului. Dar ea va marca o nouă etapă pe calea destinderii.

Georges ANDERSEN

Peste 6 milioane de lucrători japonezi au sărbătorit, în mitinguri şi demonstraţii, ziua de 1 Mai, sub steaguri şi pancarte pe care scrie „pace — independenţă — unirea proletariatului"

THE NEW REPUBLIC

NEW YORK

INTERVIU ACORDAT DE WALTER LIPPMANN

Răspunzînd întrebărilor formulate de Eric Sevareid, Walter Lippmann a exprimat o serie de aprecieri asupra situaţiei internaţionale şi interne. Reproducem, cu prescurtări, acest interviu acordat revistei New Republic.

S: În urmă cu cîţiva ani spuneaţi că, în ce priveşte raportul de forţe, aveam o poziţie superioară faţă de Rusia, iar acum un an consideraţi că alianţa noastră s-a dezintegrat într-o oarecare măsură. Care credeţi că este balanţa generală în momentul de faţă?

W. L.: Cred că am depăşit perioada ameninţării unui război nuclear între Uniunea Sovietică şi Statele Unite. De cîtva timp această ameninţare s-a risipit. Acest lucru a fost demonstrat în timpul crizei cubane şi cred că el a dus la Tratatul privind interzicerea experienţelor nucleare.

S.: Care este rezultatul pe plan politic mondial?

W. L.: Rezultatul este că alianţele şi aranjamentele militare încep să se dezintegreze. Europa s-a restabilit economiceşte. Germanii din vest intră acum în relaţii cu un număr crescînd de ţări din Europa răsăriteană. Legăturile economice şi comerciale dintre Germania occidentală şi Europa răsăriteană se intensifică rapid — mai rapid decît oricare altele; zilele divizării absolute s-au terminat.

S.: Nu sînteţi îngrijorat de ceea ce se întîmplă în Asia de sud-est în funcţie de interesele noastre?

W. L.: Da, cred că în Asia de sud-est se petrec lucruri foarte serioase pentru care este greu de oferit vreo soluţie satisfăcătoare.

S.: Preşedintele Kennedy spunea că el crede în teoria dominoului, adică dacă o parte a Asiei de sud-est cade, atunci va cădea şi restul. Sînteţi de aceeaşi părere?

W. L.: Nu cred că totul se va petrece chiar aşa. Eventualitatea cea mai nefavorabilă pentru noi ar fi răsturnarea guvernului de către vietnamezii din sud care apoi ar proceda la negocieri cu Vietnamul de nord şi ne-ar ordona să părăsim ţara. În acest caz ne-am pierde influenţa în întreaga Asie de sud-est. Şi pierderea influenţei de către o mare putere este un lucru foarte serios.

S.: Cum să explicăm noi poporului de ce Statele Unite sînt implicate în acest război? Oare trebuie să fim implicaţi în el?

W. L.: Cred în vechea doctrină strategică americană, de a nu ne angaja

niciodată într-un război terestru pe continentul asiatic.

S.: Care sînt impresiile dv. despre modul cum președintele Johnson își exercită funcția?

W. L.: Convingerea mea este următoarea: Cînd președintele Kennedy a fost ucis, situația externă și internă era într-o stare de criză. Politica era blocată în interior și zădărnicită în exterior. Misiunea președintelui Johnson a fost acea de a aplana divergențele în primele patru sau cinci luni.

S.: Vreți să spuneți că deși Johnson nu are aceeași falangă de admiratori în țară cum a avut Kennedy, el are mai puțini dușmani?

W. L.: Cu mult mai puțini. Și țara este mult mai unită, exceptînd problema drepturilor negrilor.

S.: Ați vrea să faceți unele preziceri cu privire la cine ar putea fi desemnat candidat prezidențial republican?

W. L.: Nu pot prezice nimic. Cred că alegerea va fi între Nixon și Lodge și poate Scranton. Omul care promite cel mai mult ca personalitate publică în viitorii ani este Scranton, dar el nu este cunoscut. El nu are de loc experiență și dacă aș conduce campania sa electorală, l-aș pune să candideze pentru postul de vicepreședinte.

S.: Ce credeți despre succesul lui Lodge? Stă la zece mii de mile depărtare, nu spune nimic și totuși cîștigă alegeri preliminare.

W. L.: Cred că există sentimentul că el este un moderat, că aparține aripii partidului care trebuie să dea tonul, dacă vrea să iasă învingător.

S.: Credeți că Goldwater și Rockefeller au ieșit din cursă?

W. L.: Cred că au ieșit din cursă.

S.: Cam un an în urmă spuneați că republicanii ar trebui poate să-l desemneze pe Goldwater. V-ați schimbat convingerea de atunci?

W. L.: Bineînțeles, obiecțiunea împotriva desemnării lui Goldwater este că el ar ruina partidul republican poate pentru o perioadă de două alegeri, deoarece ar pune partidul sub controlul unei aripi extremiste care nu va putea niciodată cîștiga țara de partea ei. O dată cu moartea lui Kennedy și cu demascarea la televiziune și în mitingurile publice, a caracterului fragil al sprijinului de care se bucură Goldwater, inoportunitatea candidaturii sale a devenit atît de evidentă încît nu cred că mai trebuie dovedită.

S.: Pe cine vor desemna democrații drept candidat ca vicepreședinte?

W. L.: După părerea mea doi oameni vin în considerație: senatorul Humphrey și McNamara. Cred însă că va trebui să mai așteptăm pentru a vedea ce va reuși McNamara în Vietnamul de sud și ce succes va avea Humphrey în problema drepturilor civile, înainte de a putea ajunge la o concluzie.

S.: McNamara drept candidat vicepreședințial reprezintă o problemă interesantă, deoarece el este republican.

W. L.: Așa a fost construită administrația Kennedy; a fost o încercare a lui Kennedy de a crea un fel de guvern de coaliție.

S.: Nu l-ați menționat printre candidații vicepreședințiali posibili pe ministrul justiției, Robert Kennedy. Credeți că va avea un rol de jucat în alegeri?

W. L.: El va juca un rol deoarece reprezintă o putere politică în partidul democrat, dar nu văd motivul de a-l desemna drept candidat vicepreședințial.

S.: Nu credeți că ar fi posibil ca demonstrațiile în problema drepturilor civile să influențeze asupra alegerilor din noiembrie?

W. L.: Da, se poate presupune că tărăgănarea filibusterului va provoca tulburări rasiale.

S.: Considerați filibusterul ca o formă legitimă de control și echilibru împotriva voinței majorității?

W. L.: Nu se poate aproba un filibuster care refuză țării dreptul de a promova pacea internă, lucru urmărit de proiectul de lege al drepturilor civile. De aceea eu nu sprijin acest filibuster.

S.: D-le Lippmann, o țară mare trebuie să întreprindă și lucruri mari. Care ar fi ele, aci acasă?

W. L.: Da, adevărat. Am avut al doilea război mondial, am avut războiul rece, am avut cursa armamentelor. Toate acestea ne-au costat îngrozitor de mult. Nu numai peste jumătate din bugetul federal, dar și timpul, energia și preocuparea continuă a poporului nostru pe o perioadă de 20 de ani. Rezultatul este că am neglijat dezvoltarea acestei vaste țări. Și rezultatul se vede în situația școlilor noastre, în starea orașelor noastre, în înapoierea sistemului de transporturi, a transporturilor feroviare și într-o mulțime de alte lucruri. Și acum, cînd primejdia îngrozitoare a trecut ne putem îndrepta atenția spre propriile noastre afaceri, fără a neglija răspunderile noastre în alte părți.

NEW YORK Herald Tribune

REMANIEREA N.A.T.O.

Dacă există un lucru asupra căruia guvernele alianței atlantice sînt în mod instinctiv de acord în ajunul întrunirii miniștrilor de externe ai N.A.T.O. cu prilejul celei de-a 15-a aniversări a organizației, este că mecanismul N.A.T.O. trebuie să fie remaniat.

Presiunile în vederea unei schimbări sînt de o unanimitate remarcabilă — de la Comitetul cetățenilor republicani din S.U.A., condus de generalul Lauris Norstad, fostul comandant suprem aliat, pînă la președintele Franței, Charles de Gaulle.

Dirk U. Stikker, secretarul general al N.A.T.O., care se va retrage din această funcție peste cîteva luni, are unele păreri bine definite despre starea organizării alianței. La fel fostul secretar general al N.A.T.O., Paul Henri Spaak, în prezent ministrul afacerilor externe al Belgiei.

Pe scurt, cînd miniștrii se întrunesc la Haga, nimeni nu va spune că după toți acești ani lucrurile merg bine în N.A.T.O. Din păcate, pare și mai puțin probabil că miniștrii vor fi de acord că a sosit momentul să se ia măsuri și să se facă ceva în această privință.

În primul rînd, divergențele în privința măsurilor de luat sînt foarte adînci și, în al doilea rînd, discuția în ce privește data și modul în care să se examineze problema reorganizării N.A.T.O. este la fel de spinoasă pentru guverne și pentru miniștrii de externe.

De aceea, prima întrebare la care vor trebui să răspundă miniștrii la Haga este dacă interesele globale ale alianței sînt slujite cel mai bine în momentul de față prin eschivare și aminare, sau riscînd pericolele pe care le-ar putea implica un studiu oarecare asupra reorganizării.

Pericolul pentru miniștri în cazul în care pornesc să facă ceea ce toți sînt de acord că ar trebui să se facă este foarte clar. Ținînd seama de poziția generalului de Gaulle, rezultatele ar putea fi o rupere a alianței și retragerea Franței din comandamentele N.A.T.O. și de la participarea la mecanismul politic al N.A.T.O.

Este neîndoielnic că generalul de Gaulle a ales în mod deliberat și cu grijă momentul de față pentru a-și intensifica presiunile împotriva organizării N.A.T.O.

Hotărîrea sa de a retrage tocmai acum ofițerii navali francezi de la comandamentele subordonate ale N.A.T.O. a fost mai presus de toate o chestiune de alegere a momentului. El ar fi putut să aștepte șase luni, sau ar fi putut s-o facă în urmă cu un an cînd a retras unitățile flotei franceze din N.A.T.O.

Dar de Gaulle a hotărît să ia această măsură pe cînd se afla încă în spital, refăcîndu-se de pe urma operației suferite, și în ajunul întrunirii de la Haga. De aceea, hotărîrea sa trebuie să fie considerată drept un act de presiune, mai degrabă decît drept o măsură de importanță vitală pentru actuala structură a N.A.T.O. Presiunea urmărește schimbarea structurii.

Comentînd săptămîna trecută acțiunea franceză, Per Haekkerup, ministrul afacerilor externe al Danemarcei, un social-democrat, a spus lucrurilor pe nume: „Nu sînt de părere că aceasta va schimba în esență situația, dar va influența în mod clar climatul din N.A.T.O. Atitudinea Franței este determinată de faptul că Franța dorește să aibă un cuvînt mai greu de spus în N.A.T.O. — și sînt de părere că francezii îl vor obține. Celelalte puteri vor fi pur și simplu silite să accepte, dar elementele fundamentale ale situației vor fi aceleași, cu toate că s-ar putea ca tonul să fie altul".

Remarcile ministrului afacerilor externe al Danemarcei nu erau departe de poziția adoptată în documentul Comitetului cetățenilor republicani, pregătit la Washington sub conducerea generalului Norstad, în care se spune:

„Ceea ce dorește astăzi europenii — și au tot dreptul s-o dorească — este participarea țărilor lor cu un vot egal la formularea unor măsuri politice care sînt de interes vital pentru ele, indiferent dacă se referă la zona atlantică sau la alte părți ale globului".

În documentul republican se afirmă în continuare că „dreptul este reciproc" și că la rîndul lor S.U.A. ar trebui să fie consultate și apărate împotriva „unor acțiuni care ar putea afecta în mod potrivnic interesele lor".

În special, documentul declară că „se cîștigă prea puțin subliniindu-se incompatibilitățile reale sau imaginare dintre «Marile Planuri» francez și american; în loc de aceasta este necesar să se examineze măsurile practice ce pot fi luate pentru a da Franței și altor țări acel sentiment de independență fără

de care, afirmă de Gaulle, nu poate exista un adevărat partnership".

Pe scurt, între ministrul afacerilor externe al Danemarcei, generalul de Gaulle, generalul Norstad și republicani, secretarul general al N.A.T.O., Stikker, și într-un grad nedefinit și experții diplomatici ai administrației Johnson, există un fel de acord fundamental că N.A.T.O. are într-adevăr nevoie de un „new look".

Acest acord a fost subliniat cu oarecare mulțumire de sine de ministrul afacerilor externe al Franței, Couve de Murville, în cadrul unei dezbateri de politică externă care a avut loc săptămîna trecută în Adunarea Națională: „Faptul că Europa, refăcută din punct de vedere economic și pornită pe calea unității, trebuie să redobîndească un rol major în problemele internaționale și în primul rînd în hotărîrea propriului ei viitor, este astăzi o idee acceptată. Dar apare imediat o ezitare atunci cînd se pune problema de a trage concluziile acestui fapt în ce privește organizarea alianței atlantice".

În prezent, în rîndul altor membri ai alianței domnește tot mai mult părerea că este preferabil să se efectueze un „studiu de reorganizare" pentru a constata care este poziția franceză, decît să se permită ca situația să se înrăutățească continuu.

Dar, în acest moment S.U.A. par să aibă o stare de spirit de espectativă. În primul rînd S.U.A., în calitate de putere dominantă a N.A.T.O., este în mod evident aceea care va trebui să aprobe schimbările atunci cînd și dacă vor surveni. Ținînd seama de preocupările electorale și de starea generală a relațiilor cu Franța, administrația Johnson pare în mod clar că dorește să lase lucrurile să meargă de la sine mai degrabă decît să ia o hotărîre.

Dar „a lăsa lucrurile să meargă de la sine" înseamnă a da generalului de Gaulle mînă liberă și a-l permite să stabilească condițiile în care va trebui să fie examinată în cele din urmă problema reorganizării N.A.T.O. Aceasta nu este cîtuși de puțin satisfăcător pentru un număr de alți membri importanți ai alianței care doresc să se treacă la acțiune chiar acum.

Don COOK

Le Monde

PARIS

AGITAȚIE ÎN REPUBLICA DOMINICANĂ

AMERICA LATINĂ trece printr-o serie de crize. Conflictul armat care era gata să izbucnească în mai 1963 între Haiti și Republica Dominicană este uitat de mult. Aceasta deoarece, între timp, regimul democrat instaurat la San Domingo de dl Juan Bosch a fost răsturnat și înlocuit printr-un triumvirat, civil numai cu numele și căruia dictatura de la Port-au-Prince a președintelui Duvalier nu are de ce să-i displacă. Dimpotrivă. Și totuși cele două țări care își împart teritoriile insulei, numite înainte Hispaniola, s-au semnalat din nou atenției.

În cursul ultimelor zile incidentele au devenit tot mai frecvente la San Domingo: o grevă (interzisă) a transporturilor în comun și a cadrelor didactice, manifestații — reprimate cu severitate — ale studenților; situația a necesitat trimiterea unor unități ale armatei pentru a întări forțele polițienești care se străduiesc să mențină ordinea pe străzile Capitalei. Din Haiti, în schimb, ultimele noutăți ne-au venit la începutul lunii aprilie, însă ele sînt destul de surprinzătoare pentru a permite să ne întrebăm încă o dată care pot fi motivele care l-au împins pe Duvalier să se „proclame" președinte pe viață.

Situația politică din Republica Dominicană dă cele mai multe motive de îngrijorare. În timp ce populația orașelor își manifestă periodic nemulțumirea împotriva represiunilor polițienești, a blocării salariilor și a creșterii proporțiilor șomajului, liderii grupărilor politice care au ajuns la putere după ce armata, la 25 septembrie 1963, l-a înlăturat pe Juan Bosch — ales ca președinte cu peste 60 la sută din voturi, cu nouă luni înainte — nu reușesc să ascundă contradicțiile care îi opun. Triumviratul a fost remaniat în două rînduri. La 23 decembrie anul trecut se afla că președintele triumviratului, Emilio de Los Santos, demisionase în urma masacrării partizanilor lui Manuel Tavarez — care se prezentaseră pentru a depune armele — și că era înlocuit fără ca partidele coaliției guvernamentale să fi fost consultate de Donald Reid Cabral, un om de afaceri care fusese pînă atunci ministru de externe. De atunci, acesta din urmă domină cu autoritate arena politică deși în cursul primei săptămîni a lunii aprilie a trebuit să depășească o criză dificilă, provocată de retragerea unui alt membru al triumviratului: dr. Ramon Tapia Espinal. În scrisoarea în care își prezenta demisia, Espinal nu ascundea faptul că gestul său era consecința unui conflict cu militarii dominicani.

Într-adevăr, oricît ar proclama șefii militari „apolitismul" lor, presiunea continuă pe care o exercită asupra unui regim relativ moderat — păstrînd proporțiile — a devenit prea evidentă pentru ca ei să poată fi crezuți. Și dacă nu au reușit să pună mîna pe putere mai curînd, aceasta se datorește poate și faptului că între ei există disensiuni, deși acestea au o formă mai atenuată de cînd grupul condus de generalii Atila Luna (fost comandant al aviației) și Elias Wessin (conducătorul loviturii de stat din septembrie) a trebuit să cedeze în fața grupului condus de atotputernicul șef al poliției naționale, generalul Belisario Peguero, și generalii Imbert Barreras și Amiama Tio.

Desigur, oamenii de mînă forte care nutresc ambiția de a juca rolul lui Trujillo în Republica Dominicană nu lipsesc.

БОРБА

BELGRAD

FINANȚAREA DEZVOLTĂRII

LA CONFERINȚA Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Geneva, ale cărei lucrări se apropie de faza finală ocupă un loc important problemele financiare. S-a ajuns la concluzia că rezolvarea acestora este o premisă esențială pentru soluționarea problemei dezvoltării, care constituie problema centrală a economiei mondiale.

Pe scurt, este vorba de dificultățile în domeniul schimbului. În economia mondială, problema dezvoltării s-a impus ca o problemă centrală, cea mai arzătoare și mai vastă. Comunitatea mondială a înțeles acest lucru ceea ce își găsește expresia în convocarea și desfășurarea cu succes a conferinței mondiale. Nu pot fi schimbate însă ușor concepțiile și regulile moștenite în domeniul finanțării internaționale. Aceasta se reduce la împrumuturi și rambursare. Dificultatea constă, firește, în rambursarea care este însoțită de dobînzi mari. Lucrul este valabil pentru finanțarea capitalistă tradițională care tinde de regulă spre profituri mari. Dar acest procedeu bancar clasic nu poate fi aplicat la condițiile de astăzi ale economiei mondiale în care predomină problemele țărilor în curs de dezvoltare.

Potrivit datelor statistice ale O.N.U., datoria publică a țărilor în curs de dezvoltare însumează circa 30 miliarde de dolari. În ultimii cinci ani, această datorie s-a dublat, crescînd cu aproximativ 15 la sută pe an. Prin urmare, încă de pe acum datoria este mai mare decît întreaga valoare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare și decît volumul total al investițiilor anuale ale acestor țări. Problema nu constă numai în mărimea datoriei. Țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să plătească anual pentru împrumuturi luate în anii precedenți o sumă de 5 miliarde dolari. Această povară de obligații crește mult mai repede decît însuși ritmul datoriilor, deoarece ea sporește anual cu 20 la sută. Ținînd seama de faptul că valoarea totală a exportului de mărfuri al țărilor în curs de dezvoltare se cifrează în prezent la 25 miliarde de dolari pe an, aceasta înseamnă că obligațiunile legate de rambursarea împrumuturilor precedente absorb în medie 20 la sută din valoarea veniturilor anuale ale acestor țări provenite din export.

Datele de mai sus demonstrează cît de imperioasă este efectuarea schimbărilor necesare în domeniul finanțării internaționale. De asemenea, prezintă o însemnătate esențială schimbarea metodelor și condițiilor de finanțare. De pildă, faptul că dobînzile, dividendele și alte contraplăți reprezintă 2,6 miliarde de dolari față de cele 7 miliarde dolari, cît reprezenta exportul de capital în ultimii doi ani în țările în curs de dezvoltare, nu poate fi justificat din punct de vedere economic. Desigur că

cel mai important este ca mijloacele obținute din străinătate să fie folosite pentru dezvoltarea multilaterală a economiei naționale a țărilor în curs de dezvoltare, adică în primul rînd pentru industrializarea lor. Aceasta nu numai pentru că este cea mai bună cale pentru folosirea cît mai eficientă a mijloacelor obținute din străinătate, ci și pentru faptul că aceasta asigură respectarea independenței naționale a țărilor care beneficiază de ajutor. În cadrul acestor măsuri prezintă importanță înființarea unui organism internațional de finanțare în cadrul O.N.U. Acesta ar trebui să-și desfășoare activitatea pe principii democratice ale organizației mondiale și să permită participarea cu drepturi egale a tuturor țărilor la stabilirea politicii financiare a O.N.U.

Pornind de la aceste principii, pe care le consideră esențiale pentru o nouă politică de finanțare internațională, Iugoslavia a prezentat și a sprijinit la Geneva numeroase propuneri cu soluții concrete în interesul îmbunătățirii finanțării internaționale. Aici trebuie menționate, printre altele, propunerile privind înființarea fondului O.N.U. de investiții capitale, conversiunea datoriilor, finanțarea prin compensare în cadrul O.N.U., îmbunătățirea sistemului de plăți necomerciale în interesul țărilor în curs de dezvoltare, lărgirea și adaptarea instituțiilor financiare multilaterale existente în prezent, coordonarea finanțării bilaterale cu nevoile unei dezvoltări rapide etc.

Așadar, finanțarea dezvoltării este în realitate de interes comun și constituie o datorie a tuturor țărilor.

Tot mai mulți delegați din diferite țări reprezentate la Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Geneva se conving, într-un fel sau altul, de acest adevăr important al problematicii economice mondiale actuale. În aceasta constă, între altele, marea însemnătate a acestei conferințe.

Vlado TESLICI

Newsweek

NEW YORK

STRATEGIA POLITICĂ

PRINCIPALUL efort al lui de Gaulle a fost îndreptat în ultimul timp împotriva unei vechi „bête noire": N.A.T.O. Fără să se ostenească să-și informeze aliații în prealabil, el a retras în mod calm din cadrul comandamentelor militare N.A.T.O. pe toți cei 15 ofițeri navali francezi. Tactica sa a fost, în mod tipic, indirectă: acționînd în baza unei indicații a fiului său Philippe de Gaulle, ofițer naval de legătură și observatorul personal al tatălui său la cartierul general N.A.T.O. situat în afara Parisului, de Gaulle a aranjat ca șeful statului major naval francez, amiralul Georges Cabanier, să se afle în Spania tocmai în ziua în care urma să asiste la o ședință ordinară a comandamentului N.A.T.O. pentru Canalul Mînecii de la Haga. Abia după ce absența lui Cabanier fusese observată, Ministerul Apărării al Franței a anunțat cu mîndrie: „Pe viitor nici un comandament naval francez nu va fi subordonat unui organ de comandă al N.A.T.O."

Din punct de vedere militar, măsura lui de Gaulle nu are semnificație; colaborarea navală franceză cu N.A.T.O. a fost minimă de cînd generalul a scos flota sa mediteraneană de sub comanda N.A.T.O. în 1959. Dar, din punct de vedere politic, ea a reprezentat o nouă lovitură eficace împotriva strategiei occidentale tradiționale, și criticile nu au întîrziat să se facă auzite. O oficialitate vest-germană a deplîns faptul că Bonnul nu a fost consultat. La Washington, deși secretarul Departamentului de Stat, Dean Rusk, a folosit tăcerea în prezent obișnuită a Departamentului de Stat în privința tacticii gaulliste, s-a vorbit despre crearea unui grup special mixt al Departamentului de Stat și Pentagonului pentru a studia „criza" din relațiile dintre Franța și N.A.T.O.

Dacă va fi înființat un asemenea grup este cert că el nu va duce lipsă de material. În ultimii ani, de Gaulle abia dacă și-a ascuns convingerea că N.A.T.O. nu este altceva decît un instrument al hegemoniei S.U.A. asupra Europei occidentale. El a exploatat orice prilej posibil pentru a reduce participarea franceză la alianța militară. Iar de curînd, în cursul unei dezbateri de politică externă din Adunarea Națională franceză, ministrul afacerilor externe, Couve de Murville, a lăsat să se înțeleagă că s-ar putea ca Parisul să nu aștepte anul 1969 cînd expiră actualul pact N.A.T.O. pentru a exercita presiuni în vederea unei revizuiri drastice a alianței.

De Gaulle a arătat că nu este dispus să facă concesii tarifare importante Statelor Unite în cadrul „rundei Kennedy" de tratative comerciale. Strategia sa în acest domeniu constă pur și simplu în tărăgănare și obstrucție. Valéry Giscard d'Estaing, ministrul de finanțe al Franței, a primit instrucțiuni să asiste la ședința de deschidere de la Geneva, dar să aibă grijă ca avionul său să-l aștepte și să se înapoieze la Paris în aceeași după-amiază.

La Paris politica gaullistă a obținut elogii dintr-o direcție neașteptată. De Gaulle îi dăduse indicații premierului Georges Pompidou să-l primească cu tot fastul pe secretarul general al O.N.U., U Thant, venit în capitala Franței pentru a participa la o ședință a administratorilor O.N.U. Dar pînă și generalul trebuie să fi fost surprins atunci cînd U Thant a răsplătit primirea călduroasă prin declarații care aduceau foarte mult cu o aprobare a planului francez de neutralizare a Vietnamului de sud. „Problema Asiei de sud-est — a spus el, făcîndu-se în mod practic ecoul cuvintelor lui de Gaulle — nu este în esență o problemă militară, ci mai degrabă o problemă politică, și nu poate fi rezolvată decît prin mijloace politice și diplomatice".

În ansamblu, de Gaulle a reușit, cu o impunitate aparentă, să sfideze politica americană. Și ca de obicei, Washingtonul nu a putut decît să-și rețină supărarea, avînd mîinile legate pînă după alegerile din noiembrie. Subsecretarul de stat George Ball s-a întîlnit, într-adevăr, cu ambasadorul francez Hervé Alphand, cu care a avut o întrevedere de 45 de minute. Dar după plecarea ambasadorului, Ball a declarat colegilor săi — făcînd aluzia cea mai importantă a săptămînii — că nu a găsit nimic destul de important pentru a fi așternut pe hîrtie.

La Marsilia se încarcă autocamioane de fabricație franceză pentru Cuba.

Profil

GEORGES POMPIDOU

Georges-Jean-Raymond Pompidou s-a născut la 5 iulie 1911 la Montboudif (Cantal).

A absolvit Şcoala normală superioară, Şcoala liberă de ştiinţe politice şi a obţinut diploma Centrului de înalte studii administrative.

Şi-a început cariera ca profesor de liceu la Marsilia, fiind apoi profesor la Paris.

Este autor al unor studii literare care i-au adus renumele unui critic şi eseist înzestrat. A publicat un studiu asupra operei lui Racine, Britannicus (care s-a bucurat de o largă apreciere în cercurile literare franceze), precum şi studii privind operele lui Taine (1954) şi Malraux (1955). În 1961 a publicat o apreciată antologie a poeziei franceze.

Cînd, în primăvara anului 1962, Georges Pompidou a primit însărcinarea de a forma un nou guvern, devenind, la 14 aprilie, prim-ministru al Franţei, numeroşi oameni politici francezi au rămas destul de surprinşi. În comentariile cercurilor politice şi în ecourile din paginile ziarelor revenea constant aceeaşi întrebare : cum se explică faptul că alegerea preşedintelui de Gaulle s-a oprit asupra unui om care n-a fost niciodată lider al vreunui partid, deputat sau ministru ?

O cercetare mai atentă scoate însă la iveală participarea activă şi influentă (dar, în acelaşi timp, discretă) la viaţa politică şi economică franceză a actualului prim-ministru, cu mult înainte de a prelua această funcţie. Trecutul politic al lui Georges Pompidou este strîns legat de principalele etape ale carierei postbelice a generalului de Gaulle. Colaborarea dintre aceşti doi oameni politici a început încă în anii celui de-al doilea război mondial, prin prezenţa lui Pompidou în anturajul generalului de Gaulle, care formase pe atunci un cabinet în exil. Între anii 1944 şi 1946, el a îndeplinit diferite funcţii în acest cabinet, fiind considerat chiar din acea perioadă ca un personaj ale cărui păreri sînt ascultate cu atenţie de către de Gaulle.

De asemenea, în cursul evenimentelor din 1958, care l-au adus pe de Gaulle la putere, Pompidou a fost chemat special de general pentru a fi principalul său consilier şi pentru a-l ajuta la recrutarea viitorului cabinet. În toată acea perioadă decisivă, de Gaulle a fost asistat de un om care, după cum scria ziarul France Soir, „în mod voit a rămas în umbră, şi care, în realitate, a fost personajul-cheie de la Hotel Matignon : este vorba de dl Georges Pompidou, fost profesor, fost consilier de stat şi, mai ales, între 1944—1954, consilierul cel mai ascultat al generalului de Gaulle şi colaboratorul cel mai direct al acestuia".

Ca director de cabinet al generalului de Gaulle, sau în alte funcţii încredinţate, Georges Pompidou a jucat între 1 iunie 1958 şi 7 ianuarie 1959 un rol deosebit de influent în viaţa politică franceză. Numeroşi comentatori consideră că retragerea lui Pompidou după această perioadă a fost condiţionată de aprecierea că nu sosise încă momentul cel mai potrivit pentru intrarea lui făţişă pe scena politică. În orice caz, în februarie 1959, după ce a fost numit pe 9 ani membru al Consiliului Constituţional, Pompidou a renunţat la activitatea politică directă.

Pompidou a exercitat o influenţă importantă şi în cercurile financiare ale ţării.

În perioada 1959—1962 Pompidou a fost preşedinte, vicepreşedinte sau administrator al unor societăţi importante cum ar fi Compania franco-africană de prospecţiuni petroliere, Societatea Rateau, Societatea Saga (de armament), Compania feroviară Paris-Orléans etc. Dar, fără îndoială, funcţia cea mai importantă, pe care a ocupat-o pînă la 14 aprilie 1962, a fost cea de director general al Băncii Rothschild.

În această perioadă de activitate privată, între Pompidou şi generalul de Gaulle a continuat să existe un foarte strîns contact şi o colaborare continuă. La începutul anului 1961 de Gaulle i-a încredinţat o sarcină deosebit de importantă : să ia contact, în vederea unor schimburi de vederi preliminare, cu purtătorii de cuvînt ai liderilor algerieni în Elveţia şi Tunisia.

Toate aceste elemente demonstrează că în primăvara anului 1962 la conducerea guvernului francez a venit un om influent, colaborator apropiat al preşedintelui.

Ca şef al guvernului, Pompidou şi-a consacrat întreaga activitate politicii formulate de către de Gaulle, pentru „reconstituirea măreţiei Franţei". În cuvîntările sale vorbeşte adesea de „drumul pe care îl are de parcurs Franţa", de „viziunea largă a marilor necesităţi naţionale".

N. I.

Fişier

COMISIA ELECTROTEHNICĂ INTERNAŢIONALĂ

Între 19—30 mai va avea loc la Aix-les-Bains (Franţa) reuniunea generală a Comisiei Electrotehnice Internaţionale.

Fondată în urma congreselor internaţionale care au avut loc între anii 1885—1906, Comisia Electrotehnică Internaţională şi-a ţinut prima conferinţă plenară la Torino în 1911.

Din 1911 pînă în 1939, Comisia a organizat congrese şi conferinţe aproape în fiecare an. În perioada războiului, activitatea C.E.I. s-a întrerupt. În 1947 reuniunea de la Zürich a Comisiei Electrotehnice Internaţionale a pus în concordanţă statutul său cu cel al Organizaţiei Internaţionale de Standardizare (I.S.O.), atunci înfiinţată.

Comisia Electrotehnică Internaţională are drept scop să contribuie la coordonarea şi unificarea standardelor naţionale privitoare la electrotehnică precum şi la coordonarea activităţii altor organe internaţionale din acest domeniu.

Sarcinile Comisiei Electrotehnice Internaţionale sînt efectuate prin următoarele organe :

— Consiliul care se întruneşte cel puţin o dată la 3 ani ;

— Comitetul de acţiune care rezolvă problemele administrative ale C.E.I. ;

— Biroul Central, care urmăreşte executarea hotărîrilor Consiliului şi rezolvă problemele materiale ale Secretariatului C.E.I. ;

— Comitetele de studii care execută lucrările tehnice ale Comisiei.

Republica Populară Romînă a devenit membră a acestei organizaţii din anul 1957, pînă la această dată participînd în calitate de observator.

La reuniunea generală de la Interlaken-Elveţia, din iunie 1961, R.P. Romînă a fost aleasă în Comitetul de acţiune, preşedintele Comitetului Electrotehnic Romîn, acad. prof. Remus Răduleţ devenind vicepreşedinte al C.E.I. pe o perioadă de 9 ani.

Republica Populară Romînă participă la activitatea curentă a C.E.I. prin colectivele de lucru ale Comitetului Electrotehnic Romîn.

Reuniunea care se va deschide la 19 mai a.c. la Aix-les-Bains va întruni un număr de peste 800 delegaţi din cele 38 ţări membre ale C.E.I. şi îşi va desfăşura lucrările, în afară de Consiliul şi de Comitetul de acţiune al C.E.I., în cadrul a 36 de comitete şi subcomitete tehnice, care vor face recomandări internaţionale de standardizare şi prescripţii de unificare în următoarele domenii : construcţii electrotehnice, energetice, electronice şi telecomunicaţii.

I. V.

PRESA ACUM 50 DE ANI

O cuvîntare a lordului Hamilton, inspectorul general al armatelor britanice, în care se preconiza un viitor război în Pacific, a provocat enervare în cercurile politice din Tokio, scrie ziarul Daily Mail.

■

A fost descoperită o încercare de otrăvire a guvernatorului din Guadelupa. Motivul : un edict al său privind comerţul cu vin şi spirt a provocat nemulţumirea negustorilor din branşa respectivă.

■

Meciul de fotbal Romînia-Turcia s-a disputat la Constantinopol la 4 aprilie 1914, în cadrul Campionatului Balcanilor. Din echipa romînă au făcut parte cîţiva englezi care locuiau în ţara noastră : E. Wadmore, A. Greenhalgh, A. Mathews, T. Sperkes.

Ziarul Dimineaţa aminteşte că o întîlnire asemănătoare mai avusese loc cu 2—3 ani înainte, fiind cîştigată de jucătorii turci cu 11—1 ! De data aceasta, echipa Romîniei şi-a luat revanşa cîştigînd cu 1—0 (0—0).

La 6 aprilie jucătorii veniţi din Romînia au mai disputat o partidă cu clubul Galata Serai, şi au pierdut cu 2—4. Arbitrul — scria atunci cronicarul — a dat dovadă de slăbiciune şi de părtinire, ceea ce a provocat de multe ori proteste chiar din partea echipei Galata Serai.

Vizitele sportivilor din Romînia au prilejuit diferite manifestări prieteneşti romîno-turce.

Talaat Bey, ministrul de interne al Turciei, soseşte la Bucureşti într-o vizită oficială.

■

Ministrul englez Ponsonby, descendentul unei vechi familii nobile, înaintează Parlamentului un proiect de lege cerînd desfiinţarea titlurilor de noblete.

■

Un inventator italian — inginerul Olivi — reuşeşte să provoace cu comandă radiotelegrafică explozia unui depozit de iarbă de puşcă aflat la o distanţă de 17 km.

Breviar

8 mai

În Capitală au început lucrările primei consfătuiri a comisiilor naționale U.N.E.S.C.O. din țările balcanice.

O delegație universitară condusă de prof. Ion Creangă, rectorul Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, participă la festivitățile prilejuite de aniversarea a 600 de ani de la înființarea Universității Jagellone din Cracovia.

9 mai

Acad. prof. Caius Iacob, șeful Catedrei de hidrodinamică de la Facultatea de matematică a Universității din București, a conferențiat la Facultatea de matematică a Universității din Roma.

11 mai

Secretarul general al Organizației Mondiale de Meteorologie, David Arthur Davies, care a făcut o vizită în Romînia, a fost primit în audiență de Alexandru Moghioroș, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe și Gheorghe Hossu, președintele Comitetului de Stat al Apelor.

— La București s-au deschis lucrările celei de-a II-a Conferințe sindicale internaționale cu privire la problemele femeilor muncitoare, convocată de Federația Sindicală Mondială.

— A sosit în țara noastră, la invitația U.C.E.C.O.M., o delegație a cooperației meșteșugărești din R. P. Bulgaria condusă de Slavcio Peșev.

Între 5—12 mai a vizitat Romînia, la invitația Marii Adunări Naționale, o delegație a Parlamentului austriac. În timpul vizitei delegația a fost primită de președintele Consiliului de Stat al R P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej.

12 mai

A plecat în Statele Unite ale Americii delegația guvernamentală romînă, condusă de Gheorghe Gaston Marin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

13 mai

La cea de-a 14 sesiune a Consiliului organizației europene și mediteraneene pentru protecția plantelor, participă și un reprezentant al R. P. Romîne.

POȘTA REDACȚIEI

Aș dori să citesc în revista LUMEA note de călătorie din Republica Arabă Yemen, ilustrate cu vederi din Sanaa, capitala Yemenului. M-ar interesa, de asemenea, un articol care să evoce tradițiile realiste ale politicii externe americane. El s-ar putea referi la politica lui Franklin Delano Roosevelt, momentul reluării relațiilor diplomatice dintre S.U.A. și U.R.S.S. etc. De asemenea, vă sugerez să publicați profilul secretarului general al O.N.U., U Thant.

N. ȘT. FĂULETE
Costești-Horezu, reg. Argeș

Vă rog să scrieți în revista LUMEA despre sistemele legislative și electorale ale principalelor state.

IOAN HERLO
Chereluș-Ineu

La rubrica Fișier ar fi interesant să apară un articol despre Organizația Internațională a Muncii (O.I.M.).

ȘTEFAN ȘINCAN
București

Sînt propuneri interesante, de care vom ține seama.

În articolul „De Ziua Victoriei" apărut în nr. 19 al revistei LUMEA, se spune că efortul economic al Romîniei în războiul antihitlerist însumează circa 106,5 miliarde lei (valuta 1948) sau peste 767,5 milioane dolari la cursul aceluiași an. Nu înțeleg de ce s-a calculat la cursul anului 1948, avînd în vedere că este vorba despre sume cheltuite cu cîțiva ani înainte.

A. STOENESCU
București

Este o greșeală de tipar. În realitate sumele au fost calculate nu la cursul anului 1948, ci la cursul ultimului an antebelic, adică 1938.

Am citit în revista LUMEA nr. 17, la rubrica „Reflector" despre intenția avocatului Armandio Rodriguez Armada de a cere anularea sentinței de condamnare la moarte pronunțate în 1963 împotriva patriotului spaniol Julian Grimau. Vă rog să-mi explicați ce valoare ar avea anularea acestei sentințe din moment ce patriotul spaniol a fost executat.

I. SOLOVĂSTRU
Valea Largă, Luduș

Deși anularea acestei sentințe nu ar mai putea repara nimic, ea ar constitui un vot de blam pentru tribunalul care l-a condamnat în mod ilegal la moarte pe Julian Grimau. Un asemenea act ar avea un puternic răsunet pe plan internațional.

St. Marcu Tara, asistent, București. **Listele complete ale țărilor cu care avem relații diplomatice la rangul de ambasadă sau de legații au apărut în revista LUMEA în nr. 1/1964.**

Al. Nemeș, Sinaia. **Articolul pe care ne propuneți să-l scrieți se află deja într-un stadiu de elaborare înaintat în redacția noastră.**

Aglaia Motei, Bacău. **Nu există școli de felul celor la care vă referiți dv.**

C. Scripcă, Timișoara ; Ioan Flora, Oradea ; C. Vîzdoagă, Iași ; Iuliu Bulzan, Cluj ; T. Caloian, Cernătești, Buzău ; Gheorghe Stanești, Turnu Severin ; Ioan Călin, Timișoara. Vă vom răspunde prin poștă.

Întrebări și răspunsuri

La 25 aprilie în Camerun au avut loc alegeri pentru Adunarea Națională federală, primele alegeri de la constituirea Camerunului. În ce fel este organizată puterea de stat în această țară ?

Camerunul este un stat federal, format din Camerunul oriental și Camerunul occidental.

Tratatele încheiate imediat după primul război mondial au împărțit fosta colonie germană în trei zone : o zonă franceză și două zone britanice — Camerunul septentrional și Camerunul meridional. După cel de-al doilea război mondial, Națiunile Unite au organizat plebiscite în cele două zone britanice, în urma cărora Camerunul meridional s-a pronunțat pentru reunificarea cu Camerunul francez. Ca urmare s-a format Camerunul oriental (fostul Camerun francez) și Camerunul occidental (fostul Camerun britanic). La 1 octombrie 1961 o constituție a stabilit principiile creării statului federal — Camerun.

În fruntea statului se află un președinte al republicii federale și un vicepreședinte, care nu pot fi originari din același stat. Președintele actual, Ahmadou Ahidjo, este originar din Camerunul oriental, iar vicepreședintele, John Ngu Foncha este originar din Camerunul occidental. Puterea legislativă este exercitată de o Adunare Națională federală care se ocupă de problemele fundamentale de resortul puterii centrale. În fiecare stat federativ există un guvern local și o Adunare legislativă.

În afară de Aden, ce alte baze militare străine se mai află în Peninsula Arabică ?

În Insulele Bahrein se află cea de-a doua bază militară engleză. Ea a avut o importanță deosebită în timpul celui de-al doilea război mondial. Din 1946, aici se află sediul reprezentantului politic britanic din regiunea Golfului Persic. În aceste insule există două puncte militare importante : baza navală de la El-Djafir și baza aeriană de pe insula Muharraq. În 1959, Anglia a obținut din partea guvernului insulelor Bahrein autorizația de a amenaja două baze nucleare în regiunile Manama și Awali. Anglia mai are aerodromuri și piste de aterizare pe teritoriul Omanului și al Omanului sub tratat.

La 2 aprilie 1962, tratatul privind baza militară americană de la Dahran (Arabia Saudită) a expirat. Toate construcțiile militare au fost remise guvernului Arabiei Saudite. De facto însă, această bază continuă să fie folosită de membrii organizației C.E.N.T.O.

Cum este guvernat Vaticanul ?

Vaticanul este cel mai mic stat din lume. Teritoriul său este de 44 hectare și populația sa numără circa 1 000 de locuitori. Șeful statului Vatican și al bisericii catolice este papa, ales pe viață de conclavul papal, cu două treimi plus unu de voturi (conclavul se compune în prezent din 87 de cardinali). După moartea papei Ioan al XXIII-lea, în 1963, i-a succedat cardinalul Montini, arhiepiscop al Milanului, sub numele de papa Paul al VI-lea.

Papa conduce activitatea politică, economică și religioasă a statului prin intermediul congregațiilor (ministere), tribunalelor și cancelariilor. Organismul cel mai important este secretariatul de stat, condus de secretarul de stat care-și exercită funcțiile sub controlul direct al papei. Serviciile plasate sub controlul secretariatului îndeplinesc funcțiile exercitate obișnuit de Cabinetul Consiliului de Miniștri și Ministerul Afacerilor Externe. Secretariatul conduce activitatea reprezentanțelor externe ale Vaticanului : nunții papali (ambasadori), internunții (miniștri extraordinari și plenipotențiari) și nunții apostolici (reprezentanții care nu au statut diplomatic). Vaticanul are nunții în majoritatea țărilor Europei occidentale, Americii, Asiei și Africii.

Care este forma de guvernămînt a Republicii Irlanda (Eire) ?

Dominion britanic pînă în 1949, Irlanda este o republică suverană și independentă. Președintele republicii, ales prin vot direct pentru șapte ani, este acela care, cu aprobarea Camerei deputaților, desemnează un prim-ministru. Parlamentul (Oireachtas) se compune din Camera deputaților și Senat. Camera deputaților (Dáil Eireann) numără 147 deputați aleși, în conformitate cu principiul reprezentării proporționale, pe o perioadă de cinci ani. Senatul (Seanad Eireann) dispune de puteri limitate și are 60 de membri ; dintre aceștia, 11 sînt numiți de primul ministru, 6 sînt propuși de universități, iar 43 — de către asociațiile profesionale.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

Scenariul și regia: **Savel Stiopul**
Imaginea: **Ion Anton**
Decoruri: **Ion Oroveanu**

Cu: *Luminița Zaharia, Mircea Athanasiu, Magda Popovici, Cornel Dumitraș, Dana Comnea, Cristea Avram, Tanți Cutava-Barozzi, Ștefan Braborescu, Eugenia Popovici.*

O producție a studioului cinematografic „București"

ANOTIMPURI

2 lei

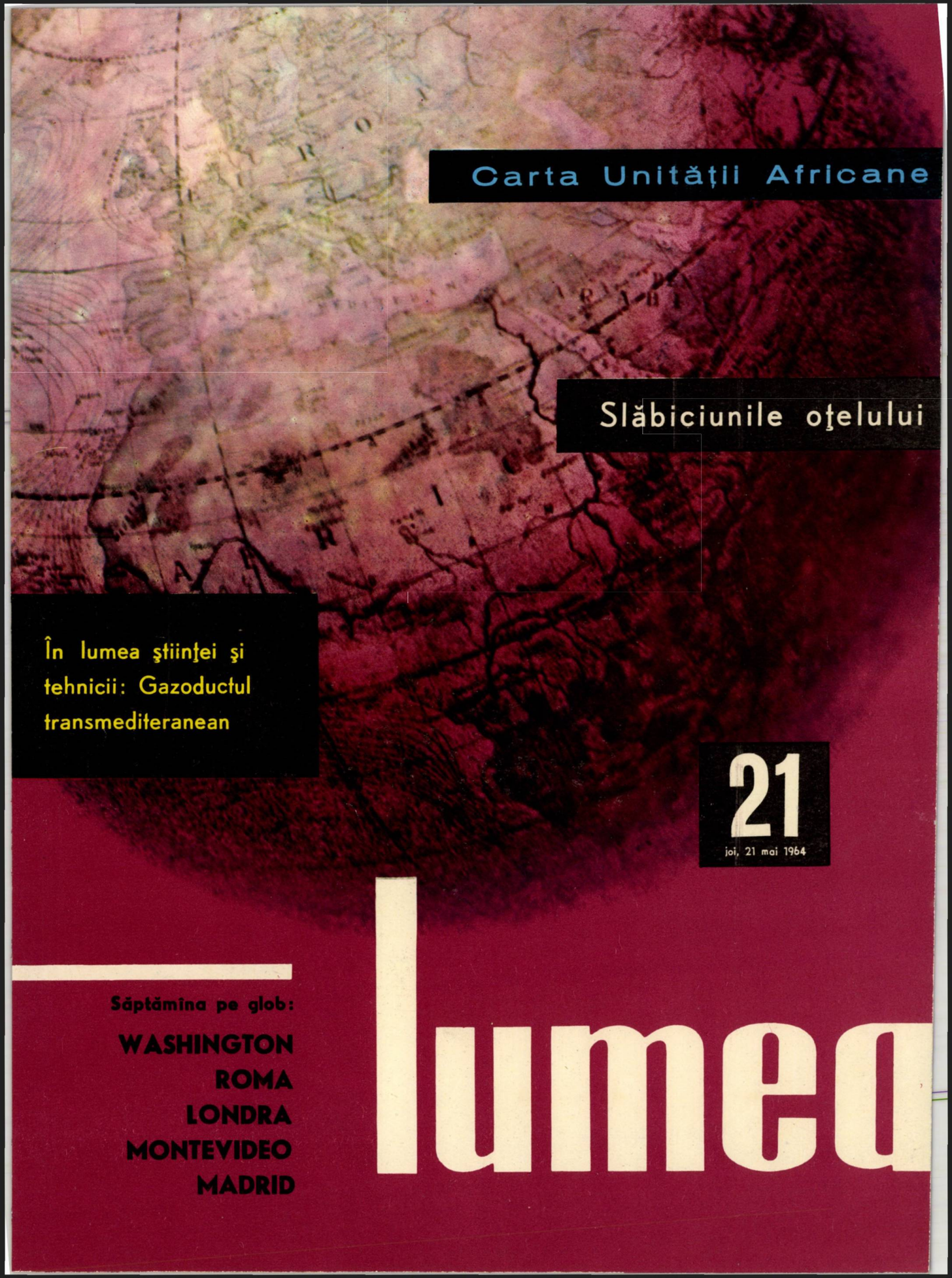

Carta Unității Africane

Slăbiciunile oțelului

În lumea științei și tehnicii: Gazoductul transmediteranean

21
joi, 21 mai 1964

lumea

Săptămîna pe glob:
WASHINGTON
ROMA
LONDRA
MONTEVIDEO
MADRID

Un grup de balerini de la Teatrul de Operă și Balet din București a întreprins de curînd un turneu în Italia. In fotografie: Gabriel Popescu și Ileana Iliescu pe scena Teatrului Eliseo din Roma.

Demonstrație pentru pace și dezarmare la Bruxelles.

Anul II
nr. 21 (30)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

Lumea

Joi
21 mai
1964

sumar

Săptămîna pe glob

p. 2 WASHINGTON — Tratativele romîno-americane
2 ROMA — Alegeri locale, de **Eugen Phoebus**
3 BRUXELLES — Amînare pe doi ani, de **S. Nicolae**
4 MADRID — Semnificația grevei, de **Eugen Pop**
5 TUNIS — Măsurile guvernului tunisian, de **Carmen Zamfir**
6 VIENTIANE — Polarizarea forțelor politice, de **Sergiu Verona**
7 TOKIO — Vizita delegației parlamentare sovietice
8 LA PAZ — Incertitudini, de **Z. Florea**
9 LONDRA — Problema Adenului, de **John Gritten**
10 MONTEVIDEO — Marșurile țăranilor, de **Darie Novăceanu**
12 Sesiunea N.A.T.O., de **A. Cernea**

Articole

p. 13 Carta unității africane, de **Gabriela Dolgu**
18 Yemen, de **Radu Țiulescu**
20 Slăbiciunile oțelului, de **N. S. Stănescu**
22 Gazoductul transmediteranean, de **Pierre Cassou**

Convorbiri

p. 16 Cu acad. **Horia Hulubei**
17 Cu prof. **D. H. Green**

Puncte de vedere din presa mondială

p. 24—28 New York Times, Süddeutsche Zeitung, The Observer, Tribune, Christian Science Monitor, Cuadernos americanos, Tribune des Nations, Le Monde, Clarin

Lumea în cărți și reviste

p. 29 Consecințele apartheidului, de **D. Miculescu**

Profil

p. 31 Abdullah al-Sallal

Abdullah al-Sallal,

președintele Republicii Arabe Yemen, ne vizitează țara la invitația președintelui Consiliului de Stat al Republicii Populare Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej. Publicăm la pag. 31 date despre viața și personalitatea conducătorului revoluției poporului yemenit din 26 septembrie 1962. De asemenea, la pag. 18 un documentar despre Yemen.

Carta de la Addis Abeba

a fost semnată cu un an în urmă. Istoricul ideii unității africane și progresele realizate sînt expuse în articolul de la pag. 13. Un studiu publicat sub egida Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa demască politica rasistă din teritoriile încă neeliberate (pag. 29). Unul din conducătorii luptei împotriva segregației în Republica Sud-Africană este Nelson Mandela, pe care-l prezentăm la pag. 7.

Curba producției de oțel

este unul dintre indicii principali ai dezvoltării economice a diverselor țări. Articolul „Slăbiciunile oțelului" explică unele din oscilațiile producției siderurgice a țărilor capitaliste(pag. 20).

Programul

Agenției Internaționale pentru Energia Atomică, expus de acad. prof. Horia Hulubei, vicepreședinte al Consiliului Guvernatorilor al A.I.E.A., prevede pentru anii 1965 și 1966 o activitate susținută (pag. 16).

Rubricile

Lumea într-o săptămînă și Puncte de vedere vă informează despre tratativele romîno-americane, alegerile locale din Italia, sesiunea N.A.T.O., politica britanică față de Aden, mișcarea revendicativă din Spania, stadiul tratativelor referitoare la crearea „Pieței comune" agricole, situația politică din Danemarca, atmosfera preelectorală din Bolivia, perspectivele Guyanei britanice, relațiile franco-tunisiene etc.

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

WASHINGTON

Tratativele romîno-americane

În prezent, la Washington se desfășoară tratative între delegațiile guvernamentale ale Republicii Populare Romîne și Statelor Unite ale Americii. În cadrul discuțiilor vor fi examinate probleme ce interesează ambele guverne. Tratativele se vor referi în primul rînd la probleme economice, precum și la alte aspecte care privesc relațiile între cele două țări.

La tratative participă, din partea Republicii Populare Romîne, Gheorghe Gaston Marin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, șeful delegației, Mihail Florescu, ministrul industriei petrolului și chimiei, George Macovescu, adjunct al ministrului afacerilor externe, Mihai Petri, adjunct al ministrului comerțului exterior, Petre Bălăceanu, ministrul R. P. Romîne în Statele Unite.

Din partea Statelor Unite participă W. Averell Harriman, secretar de stat adjunct, William A. Crawford, ministrul Statelor Unite la București, Jak N. Behrman, adjunct al secretarului Departamentului Comerțului, Richard H. Davis, adjunct al asistentului secretarului de stat pentru problemele europene, Philip H. Trezise, adjunct al asistentului secretarului de stat pentru problemele economice, Eugene M. Braderman, director în Departamentul Comerțului, Andreas F. Lowenfeld, consilier juridic adjunct în Departamentul de Stat, Harold C. Vedeler, director în Departamentul de Stat, Williams Balderston, reprezentant al Băncii de import-export.

Vineri, la sosirea la Washington, delegația romînă a fost întîmpinată pe aeroport de U. Alexis Johnson, adjunct al subsecretarului de stat pentru problemele politice, reprezentînd pe A. Harriman, subsecretar de stat pentru problemele politice, conducătorul delegației americane, precum și de o serie de alte personalități politice americane.

În cuvîntul de bun sosit, rostit la primirea delegației romîne, U. Alexis Johnson a afirmat că Administrația S.U.A. speră că tratativele americano-romîne vor ajuta la promovarea tendinței favorabile care s-a dezvoltat în ultimii ani în relațiile dintre cele două țări. Arătînd că în ultima vreme între Romînia și S.U.A. s-a dezvoltat un viu program de schimburi culturale și că „s-au făcut progrese în rezolvarea anumitor probleme vechi ale relațiilor noastre", U. Alexis Johnson a spus că această evoluție „ne încurajează să ne așteptăm ca în cursul apropiatelor noastre convorbiri să putem ajunge la puncte de vedere comune asupra unor probleme concrete de interes reciproc. Sperăm, de asemenea, că aceste convorbiri vor sluji drept bază pentru noi progrese în relațiile noastre".

În răspunsul său, Gheorghe Gaston Marin, conducătorul delegației romîne, s-a referit de asemenea la îmbunătățirea relațiilor în cursul ultimilor ani. „Sperăm că întîlnirile și discuțiile cu autoritățile și reprezentanții cercurilor economice americane vor permite descoperirea de noi căi pentru lărgirea relațiilor dintre cele două popoare".

Tratativele au început luni, 18 mai. La Departamentul de Stat, unde au loc negocierile, delegația romînă, condusă de Gheorghe Gaston Marin, a fost întîmpinată de Averell Harriman, șeful delegației S.U.A., precum și de membri ai delegației americane.

Ziarele, agențiile de presă și posturile de radio și televiziune din Statele Unite relatează despre tratativele romîno-americane.

W. Averell Harriman și Gheorghe Gaston Marin

(Telefoto AP-Agerpres)

ROMA

Alegeri locale

Peste 700 000 de italieni s-au prezentat în fața urnelor pentru alegerea membrilor primei adunări a regiunii autonome Friuli-Veneția Giulia. Importanța consultării electorale a fost semnalată de ansamblul presei italiene întrucît în urma ei avea să ia naștere un nou organ de putere locală. În același timp, datorită marelui număr de alegători chemați în fața urnelor, alegerile erau menite să dea o indicație asupra influenței actuale a diverselor grupări politice confruntate. Rezultatele au fost așteptate cu justificat interes pentru înregistrarea și analizarea reacției corpului electoral față de evenimente politice cum ar fi scindarea și, apoi, participarea partidului socialist la guvernul de centru-stînga.

Rezultatele sînt cunoscute. Trei partide au înregistrat sporuri procentuale în comparație cu alegerile parlamentare din aprilie 1963: comuniștii, liberalii și democrat-creștinii. Au pierdut voturi partidele social-democrat, socialist, precum și două grupări fasciste și monarhiste.

Pentru prima dată a participat la alegeri noul partid P.S.I.U.P. (partidul socialist italian al unității proletare). Partidul socialist italian a pierdut aproape 30 000 voturi iar cel social-democrat aproximativ 10 000. Aceste voturi nu au revenit decît parțial noului partid socialist (peste 19 000 de voturi).

Partidul creștin-democrat nu a reușit să recupereze pierderile absolute suferite la precedentele alegeri deși, procentual cu numărul participanților la vot, el a înregistrat sporuri. După cum apreciază presa italiană, voturile pierdute la actualele alegeri de către partidul democrat-creștin, ar fi fost atribuite partidului liberal. „Pentru democrat-creștini — scria *Corriere della Sera* — continuă să sune clopotul de alarmă".

Partidul comunist și-a menținut și întărit pozițiile. El a obținut 18,5 la sută din voturi, în comparație cu 18,31 la sută în alegerile de anul trecut pentru Cameră.

Asupra alegerilor din această regiune au exercitat influență factori de care trebuie să se țină seama.

În primul rînd este vorba despre absenteism. În alegerile regionale se înregistrează, de obicei, un număr mai mare de abțineri decît la consultările parlamentare, datorită emigrației externe și celei interne. Oamenii muncii care lucrează în străinătate — mai cu seamă în Franța și Elveția — obișnuiesc să se reîntoarcă în țară cu prilejul alegerilor parlamentare. Cea mai mare parte a lor votează pentru partidul comunist. Friuli-Veneția Giulia este o regiune săracă, slab dezvoltată, care dă un mare procent de emigranți. În această regiune, numărul voturilor pe care partidul comunist le-ar fi primit (ca și alte forțe de stînga) ar fi fost

mult mai mare dacă ar fi putut participa la alegeri și miile de oameni care și-au părăsit căminele — întocmai celor din Sicilia și Sardinia.

În sfîrșit, mai este vorba și de votul celor aflați sub arme. Aceștia pot lua parte numai la alegerile pentru Cameră și nu participă la cele pentru Senat sau pentru organele locale. Precedenta consultare electorală a fost concludentă pentru ponderea jucată de voturile militarilor în rezultatele obținute de partidul comunist. În această regiune, procentul înregistrat de partidul comunist în alegerile pentru Senat a fost de 18,03 la sută, iar pentru Cameră de 18,31 la sută. În același timp, partidul democrat-creștin a obținut mai puține voturi în alegerile pentru Cameră.

Observatorii italieni recunosc faptul că dacă aceste categorii de alegători ar fi participat la vot, tabloul general al rezultatelor alegerilor ar fi arătat altfel.

La începutul săptămînii viitoare va avea loc prima ședință a noii adunări regionale. Cu acest prilej se va trece la constituirea „guvernului" local. Pînă atunci se vor desfășura intense consultări pentru alcătuirea unei alianțe între diverse partide, întrucît nici unul nu dispune de majoritatea mandatelor. Potrivit aprecierilor observatorilor italieni, există trei ipoteze cu privire la coloratura viitorului „guvern" regional. Acesta ar putea fi format din următoarele coaliții: democrat-creștini și social-democrați, fără sprijinul socialiștilor; aceeași formulă bucurîndu-se însă de sprijinul deputaților socialiști; democrat-creștinii, social-democrații și socialiștii. Dacă s-ar lua în considerare numai „aritmetica" parlamentară obișnuită, guvernul ar putea fi format repede prin realizarea uneia din variantele amintite. Nici una dintre aceste formule nu va putea fi însă lesne realizată întrucît grupările socialiste care pot permite democrat-creștinilor să formeze o majoritate pentru a alcătui guvernul vor căuta să tragă maximum de profit din situația în care se află. De aceea, înainte sau după deschiderea primei sesiuni a adunării regionale, se va desfășura o luptă aprigă pentru obținerea unor poziții cît mai bune în „guvernul" regiunii.

Eugen PHOEBUS

BRUXELLES

Amînare pe doi ani

Comisia Pieței comune a hotărît retragerea celui de-al doilea plan Mansholt privitor la unificarea prețurilor la cereale. Comisia a anunțat că va face noi propuneri Consiliului ministerial al Pieței comune, care urmează să se întrunească la 2 iunie, și anume va recomanda ca prețul unic să intre în vigoare abia la 1 iulie 1966.

Așadar, o amînare cu încă doi ani în ce privește stabilirea unei politici comune agricole. Amînarea reprezintă, după cum aprecia în termeni brutali o publicație franceză, „un fiasco dureros" al mult doritei și disputatei înființări a Pieței agricole comune.

Articolul 38 al Tratatului de la Roma, prin care a luat naștere Piața comună (C.E.E.) prevede: „Funcționarea și dezvoltarea Pieței comune în ceea ce privește produsele agricole trebuie să fie însoțite de stabilirea unei politici economice comune a statelor membre". Unificarea politicii agricole urma să aibă loc în două etape: *prima* între 1958 și 1962 (în decursul căreia au și fost reduse tarifele vamale din comerțul dintre membrii C.E.E. cu 30—35 la sută) și *a doua*, constînd în unificarea prețurilor interne la produsele agricole ale țărilor C.E.E. și aplicarea de tarife unice la produsele agro-alimentare importate din țările nemembre ale Pieței comune.

Practica a dovedit însă că aplicarea politicii agrare comune întîmpină dificultăți crescînde, din cauza intereselor opuse ale diferitelor state ce fac parte din C.E.E. În primăvara anului 1963, pe baza primului plan Mansholt, s-au desfășurat negocieri în vederea aplicării prețurilor unice la cereale de la data de 1 august a anului respectiv. Ele s-au încheiat cu amînarea discuțiilor pentru toamnă, ceea ce l-a determinat pe generalul de Gaulle să formuleze un fel de ultimatum: pînă la 21 decembrie 1963 „va trebui ca Piața comună să fie pusă pe picioare sau să dispară".

Sub repetatele presiuni franceze negocierile au fost reluate în noiembrie pe baza celui de-al doilea plan Mansholt, denumit al „armonizării" politicii agrare a Pieței comune. Principalele prevederi ale planului sînt:

— Aplicarea, începînd de la 1 iulie 1964, a unui preț unic la cereale în interiorul Pieței comune. Acesta urma să fie un preț mediu, mai scăzut cu 11 la sută decît cel vest-german și italian la grîu (care în momentul de față este prețul cel mai mare) și cu 8 la sută peste actualul preț francez (cel mai ieftin în cadrul C.E.E.). Tot astfel, prețul vest-german la orz ar fi fost redus cu 15 la sută, iar cel francez ar fi sporit cu 16 la sută etc.

— Constituirea unui „fond comunitar", în sumă de 206 milioane dolari, din care să fie acoperite pierderile suferite de către agricultorii vest-germani și italieni.

— Unificarea politicii de subvenționare a agricultorilor și de reorganizare a agriculturii, pentru ca în viitor măsurile luate în această direcție să nu mai privească fiecare țară în parte, ci Piața comună în ansamblul ei.

Ultimele două prevederi ale Planului Mansholt ridică — la fel ca și prima — serioase dificultăți legate de problema subvenționării agriculturii. După cum arată presa occidentală, agricultura vest-germană este, în momentul de față, cea mai subvenționată agricultură din cadrul C.E.E. După date oficiale, subvențiile vest-germane se ridică la 820 franci anual de agricultor, față de numai 450 franci în Franța. În plus, în R.F.G. se mai adaugă subvenții indirecte de circa 1 500 franci anual, ridicînd deci totalul sumelor vărsate din bugetul federal la peste 2 300 franci anual de fiecare agricultor. În total, R.F.G. cheltuiește anual pentru subvenționarea agriculturii 7,7 miliarde franci, adică mai mult decît Franța, deși numărul agricultorilor francezi este cu 65 la sută mai mare decît al celor vest-germani.

Aplicarea Planului Mansholt ar fi dus la înlăturarea disparităților în problemele subvenționării, ca și în cele ale prețurilor produselor agricole.

Împotrivirea cea mai deschisă a fost opusă de guvernul Germaniei occidentale.

REFLECTOR

În Franța, presa lansează nume noi pe lista candidaților (posibili) în alegerile prezidențiale din 1965. Între aceștia se numără Pierre Mendès-France (fost premier radical-socialist) și senatorul Jean Lecanuet, lider al partidului Mișcarea Republicană Populară.

■

Într-o cuvîntare ținută la Oxford, Garfield Todd, fost prim-ministru al Rhodesiei de sud, a declarat că Marea Britanie ar trebui să folosească influența de care dispune în vederea realizării unei soluții democratice în Rhodesia de sud. Garfield Todd și-a părăsit funcția mai de mult, fiind acuzat de rasiștii extremiști că ar fi „prea moderat", acuzație care, de altfel, i-a fost adusă și lui Winston Field, predecesorul actualului premier Ian Smith.

■

Importanța acordată de partidul conservator recentelor alegeri parțiale rezultă și din faptul că în circumscripția electorală Devizes, unde majoritatea conservatorilor nu era prea mare, s-a deplasat pentru a participa la campanie Harold Macmillan, extrem de puțin activ în ultima perioadă.

În Kuweit a sosit o delegație economică irakiană, care urmează să viziteze apoi o serie de emirate din regiunea Golfului Persic; delegația are misiunea de a studia posibilitățile de extindere a relațiilor economice dintre Irak și statele din regiunea amintită.

■

Au fost date publicității planurile de dezvoltare economică ale Ugandei și Republicii Unite Tanganica și Zanzibar; pentru aceasta din urmă, planurile urmează să fie completate cu proiecte privind insulele Zanzibar și Pemba. Planul pe cinci ani al Ugandei prevede investiții în valoare de 250 milioane de dolari, iar acela al Tanganicăi de aproximativ 690 milioane de dolari. Republica Unită Tanganica și Zanzibar va investi în special în industrie (la ora actuală agricultura este preponderentă în economia țării). La Nairobi este așteptată publicarea unui document similar privitor la economia Kenyei.

■

Revista americană Newsweek **anunță că în curînd Japonia va dispune de un „Serviciu pentru cooperarea internațională", care va trimite în mai multe țări asiatice specialiști în diverse domenii.**

Reprezentanții oficiali vest-germani și-au manifestat nemulțumirea la cele mai diferite niveluri. Astfel, ministrul de externe G. Schroeder arăta că „aplicarea acestui plan ar avea repercusiuni negative asupra agriculturii din Germania occidentală și ar slăbi capacitatea ei de concurență față de agricultura celorlalte țări ale Pieței comune, unde prețul produselor agricole este mai scăzut decît în R.F.G.". Pe aceeași linie, un purtător de cuvînt al guvernului spunea că „eventuala intrare în vigoare a Pieței comune agricole ar crea dificultăți suplimentare agriculturii vest-germane". Iar Bauknecht, președintele Comisiei parlamentare vest-germane pentru alimentație, spunea: „Acest plan avantajează considerabil agricultura franceză".

Pe de altă parte, reproducînd aprecierile lui E. Pisani, ministrul francez al agriculturii, și ale lui Sicco Mansholt, inițiatorul planului, *Paris Presse* scria: „Veto-ul german față de planul Mansholt, în felul în care a fost formulat, riscă să compromită serios aplicarea politicii agrare comune".

Îngrijorarea actuală este accentuată de faptul că amînarea s-a produs pe fundalul negocierilor din G.A.T.T. în cadrul rundei Kennedy. După cum se știe, partenerii americani ai Pieței comune la tratativele de la Geneva insistă pentru cuprinderea produselor agricole în rîndul mărfurilor a căror circulație urmează să fie înlesnită prin reducerea taxelor vamale.

Statele Unite cer constituirea unui sistem de debușee agricole garantate în țările Pieței comune, care să le asigure desfacerea cantităților de produse agricole excedentare — și în primul rînd a cerealelor.

Piața comună putea face față acestei cereri numai în cazul existenței unor prețuri comune și a unor tarife comune la produsele agricole. De aceea se și subliniază: „Piața comună nu se poate angaja în nici un fel de discuții serioase la Geneva cu partenerii săi atîta vreme cît nu se va stabili viitorul preț al cerealelor" *(France Presse)*. Nemulțumirea cercurilor franceze în fața veto-ului vest-german se exprimă, nu o dată, în strînsă legătură de idei cu runda Kennedy. Așa, de pildă, Edgard Pisani, într-un interviu acordat revistei *Rheinischer Merkur*, care apare în Germania occidentală, spunea: „De la constituirea C.E.E., Franța a făcut concesii importante în domeniul industriei". Acum, „R.F.G. dorește să deschidă piețele sale agricole întregii lumi, iar pe de altă parte, urmărește să-și protejeze propria agricultură. În orice caz, R.F.G. s-a izolat de partenerii săi și se așteaptă ca, din cauza ei, tratativele agrare din cadrul rundei Kennedy să eșueze".

La Geneva, în cadrul tratativelor G.A.T.T., problema produselor agricole se discută acum sub semnul acestor contradicții, ceea ce a făcut ca Piața comună să susțină din ce în ce mai insistent discutarea „pachet", simultană, a diferitelor aspecte, ridicînd cu acuitate chestiunea subvențiilor de care se bucură agricultura americană. Propunerea C.E.E. merge în direcția înghețării subvențiilor americane de susținere a prețurilor la exportul produselor agricole la nivelul actual (deoarece prețurile interne din S.U.A. sînt mai mari decît cele de export, diferența dintre cele două prețuri fiind acoperită prin subvenții bugetare) și totodată încheierea unor acorduri internaționale în această privință.

Pentru moment, runda Kennedy găsește în fața partenerului american un preț neunitar la produsele agricole. Aceasta nu constituie însă un avantaj pentru Statele Unite, ci doar o nouă premisă dificilă pentru tratativele din cadrul G.A.T.T.

S. NICOLAE

MADRID

Semnificația grevei

Dacă ar fi fost să se dea crezare primelor informații publicate de presa oficială spaniolă despre tensiunea din bazinul minelor asturiene, acolo nu aveau loc decît „unele agitații cu caracter local", fără prea mare semnificație. La două săptămîni după încetarea lucrului la minele carbonifere din Puertollano și la cele de cupru din Rio Tinto, grevele nici măcar nu fuseseră consemnate de ziarele spaniole. Mai tîrziu au apărut cîteva comunicate scurte, însoțite de comentarii și mai scurte, care sugerau „iminența calmării situației". În realitate, greva — care a cuprins pînă la 40 000 de mineri — a paralizat aproape în întregime activitatea industriei extractive din regiunea Asturiei. Metalurgiștii din întreprinderile Duro Felguera și Fabrica de Mieres au întrerupt lucrul în semn de solidaritate cu minerii. În total, peste 9 000 de metalurgiști s-au alăturat acțiunii minerilor. La trei mari uzine de prelucrare a metalului din Bilbao au fost organizate scurte greve de solidaritate cu muncitorii din Asturia.

În aceste condiții, ziarele au trecut brusc la o nouă formulă de apreciere a situației: „tulburări grave", ministrul de interne s-a deplasat urgent în Asturia, iar la 14 mai Consiliul de Miniștri s-a întrunit pentru a lua măsuri în vederea atenuării consecințelor grevei asupra vieții economice.

Constatînd acuitatea situației, ziarul francez *Le Monde* o consideră ca „o încercare a forțelor între mineri și guvern". Într-adevăr, mobilurile grevei sînt revendicări economice cu rezonanță politică. Latura economică a mișcărilor de masă din Asturia este în legătură cu problema salarizării minerilor. De cîteva luni, între organizațiile patronale și reprezentanții sindicatelor oficiale au loc tratative cu privire la o nouă reglementare a tarifelor de salarizare și adoptarea unui statut pentru combaterea silicozei, căreia îi cad victimă anual foarte mulți mineri. „Bazinul carbonifer din Asturia — scrie *Economist* — se numără printre industriile cele mai înapoiate ale Spaniei... Majoritatea minelor sînt echipate în mod necorespunzător, accidentele sînt numeroase, iar relațiile dintre muncitori și patroni s-au menținut strict la tipul relațiilor din secolul al XIX-lea".

Proiectul noului regulament al minelor prevede o creștere a salariilor, dar aplicarea lui s-a tergiversat în urma disputei dintre patronat și guvern asupra surselor de finanțare a noilor tarife de retribuire a muncii. Patronii au cerut o subvenție de stat pentru acoperirea majorărilor de salarii, iar autoritățile, negrăbindu-se să răspundă, le-au reproșat lipsa de preocupare manifestată de-a lungul anilor pentru gospodărirea judicioasă și modernizarea minelor.

Minerii suportă consecințele poziției ambelor părți. Patronatul și oficialitățile și-au sincronizat cu promptitudine

Membrii comisiei de anchetă Warren continuă cercetările la Dallas, la locul unde a fost asasinat președintele Kennedy

punctele de vedere în încercarea comună de a interpreta greva ca o piedică în calea promulgării imediate a proiectului de regulament. La o şedinţă a Consiliului de Miniştri din 30 aprilie, aprobarea acestuia fusese iarăşi amînată din „motive tehnice", dar în realitate cu scopul de a se exercita presiuni asupra grevi̧ştilor. Totodată, la o reuniune a patronilor de mine s-a conchis că „pentru menţinerea disciplinei" ar fi de dorit ca regulamentul să nu fie aplicat în minele unde s-a declarat grevă. Aşa s-a şi procedat pînă la urmă. *France Presse* anunţa că din ziua de 19 mai regulamentul a intrat în vigoare, dar fără să fie valabil şi pentru minele din Asturia. Aici lucrează însă 42 000 din cei 59 000 de mineri spanioli, iar aplicarea regulamentului, prin asemenea măsuri discriminatorii faţă de grevişti, reflectă intensificarea poziţiei de forţă faţă de *majoritatea* lucrătorilor din această industrie.

În acest context apare şi mai limpede aspectul politic al grevei minerilor.

Toate grevele economice care au izbucnit de cîtiva ani în Asturia au avut şi o faţetă politică. Cele din 1962 au constituit un blam serios pentru sindicatele oficiale, patronate de guvern, care încercaseră (suferind însă un mare fiasco) zădărnicirea lor. În 1963, peste 100 de intelectuali au semnat o scrisoare adresată ministrului informaţiilor, Fraga Iribarne, în legătură cu tratamentul inuman la care au fost supuşi grevi̧ştii din Asturia. Răspunsul lui Iribarne şi respingerea „explicaţiilor" date de el au constituit prima controversă publică în care a fost implicat unul din conducătorii regimului. „Grevele anului curent, scrie *Economist*, sînt de două ori neplăcute pentru guvern. Ele ar putea zădărnici unele din calculele care stau la baza planului de dezvoltare pe patru ani a Spaniei (1964—1967) şi care par să stabilească îngheţarea salariilor în industria minieră. Totodată, ele creează o agravare a situaţiei sindicatelor oficiale".

Atitudinea sindicatelor oficiale în tratativele cu privire la noul regulament al minelor este dezaprobată de muncitori. Acest lucru l-a recunoscut chiar preşedintele sindicatului oficial al minerilor, Labadie Otermin, care, într-un raport prezentat unei autorităţi superioare, mărturisea: „Între mineri şi patroni există o prăpastie... Organizaţia sindicală şi-a pierdut autoritatea şi prestigiul şi este considerată a fi într-o stare de totală aservire politică faţă de guvern".

Referindu-se la atmosfera socială în care au fost reluate grevele din Asturia, *Le Monde* semnalează că încordarea nu poate fi atenuată decît prin „suprimarea legislaţiei antigreviste şi crearea de sindicate autentice, reprezentative". Este o consemnare realistă a unor revendicări tot mai vădite în luptele de clasă din Spania. Ele se manifestă acum şi în grevele muncitorilor agricoli. În afară de cei angajaţi pentru munci sezoniere, greva a cuprins şi 15 000 de lucrători agricoli permanenţi.

Grevele din Spania se alimentează din nemulţumirile profunde ale oamenilor muncii, iar încercarea presei oficiale de a organiza complotul tăcerii în jurul acestei stări de spirit, departe de a o putea camufla, o scoate în evidenţă.

Eugen POP

TUNIS

Măsurile guvernului tunisian

Guvernul tunisian a hotărît să naţionalizeze terenurile agricole aflate în proprietatea unor cetăţeni străini. Foştilor proprietari li se garantează plătirea unor indemnizaţii în funcţie de natura pămîntului, regimul de proprietate, durata exploatării, amortizările efectuate...

Cetăţenii străini din Tunisia sînt în majoritate francezi şi, într-un procentaj redus, italieni, maltezi, englezi etc. Aceştia au venit în perioada protectoratului francez şi au devenit proprietarii a aproximativ 270 000 de hectare de pămînt de cea mai bună calitate.

Problema pămînturilor deţinute de ei a preocupat conducerea statului tunisian şi a revenit cu regularitate în discuţiile oficiale purtate cu Franţa. În timpul negocierilor de la Bizerta, din 1958, interlocutorii francezi au fost lăsaţi să înţeleagă că Tunisia ar dori să reintre în posesiunea terenurilor ; s-a ajuns chiar în 1957 şi 1960 la încheierea unor convenţii în care se prevedea ca statul tunisian să răscumpere o parte din proprietatea cetăţenilor francezi. Ca urmare a unor tratative ulterioare, în 1963 s-a mai încheiat un acord care stabilea răscumpărarea eşalonată a 200 000 ha, urmînd ca celor care nu erau încadraţi în acest program să li se garanteze dreptul de proprietate în continuare, timp de încă cinci ani.

Autorităţile tunisiene au considerat că acordul nu este satisfăcător, întrucît Tunisia era obligată să-şi răscumpere propriul său pămînt în condiţii dezavantajoase, care ar fi adus prejudicii finanţelor şi economiei statului. Pentru întreaga dezvoltare economică a ţării şi mai cu seamă a agriculturii, pentru buna desfăşurare a planului decenal, situaţia existentă era apreciată ca fiind din ce în ce mai stînjenitoare, fapt ce a determinat noi demersuri şi cererea de a se redeschide discuţia cu Franţa. După cum a anunţat agenţia tunisiană de ştiri, autorităţile franceze nu au fost de acord să discute revizuirea acordului din 1963. Acest refuz a precipitat evenimentele.

După elaborarea proiectului de lege şi adoptarea lui de către Adunarea Naţională tunisiană, preşedintele Burghiba a vorbit pe larg despre motivele care au determinat luarea acestei măsuri. Preşedintele a declarat că în timp ce pentru Franţa, Italia şi Anglia aceste pămînturi nu constituie o condiţie economică indispensabilă, pentru Tunisia „preluarea lor este o chestiune de viaţă şi de moarte. Fără înapoierea acestor pămînturi, toate eforturile noastre economice ar fi sortite eşecului". El a mai arătat că, aşa cum au fost stabilite prin acordul din 1963, condiţiile de răscumpărare nu mai puteau fi respectate fără crearea unui dezechilibru în balanţa financiară a statului. Preşedintele a mai atras atenţia că unii cetăţeni străini, pregătindu-se să părăsească teritoriul tunisian în următorii cinci ani, au neglijat exploatarea pămîntului, iar alţii, urmărind maximum de profit, l-au supraexploatat şi sărăcit. Reamintind că Tunisia este independentă de aproape 10 ani, preşedintele Burghiba a apreciat măsurile luate de guvern ca fiind „dreptul nostru cel mai elementar", iar situaţia creată de prezenţa proprietarilor străini ca fiind incompatibilă cu existenţa statului tunisian, deoarece „independenţa noastră n-a putut deveni o stare de fapt şi n-a putut fi protejată decît în momentul în care ţara a lichidat ultimele rămăşiţe ale colonialismului".

Protestînd împotriva măsurilor luate de statul tunisian, Ministerul de Externe

Preşedintele Burghiba semnează legea privitoare la recuperarea pămînturilor ce aparţin cetăţenilor străini

francez a calificat măsurile guvernului tunisian drept „un act unilateral" cu care guvernul francez se declară în dezacord, întrucît — afirmă comunicatul — a fost încălcat acordul din 1963.

După suprimarea ajutorului economic francez — care se cifra la 30 milioane franci împrumut pe termen lung — autoritățile tunisiene au lansat un împrumut național pentru a obține sumele necesare acoperirii cheltuielilor ce se efectuau din fondurile străine.

Presa franceză a subliniat un fapt semnificativ : Tunisia a ales ziua de 12 mai — în care se comemora împlinirea a 83 de ani de la semnarea tratatului privind instaurarea protectoratului (12 mai 1881) — pentru a anunța hotărîrea referitoare la preluarea pămînturilor.

Carmen ZAMFIR

CONGRES MONDIAL ÎN PROBLEME RUTIERE

La invitația guvernului italian, Asociația Internațională Permanentă a Congreselor de Drumuri își ține la Roma cel de al XII-lea Congres Mondial. R.P. Română este reprezentată la congres printr-o delegație de specialiști.

Începută la primul congres mondial al drumurilor, ce a avut loc la Paris în octombrie 1908, activitatea Asociației Internaționale Permanente a Congreselor de Drumuri urmărește realizarea progresului tehnic în construcția, amenajarea, întreținerea, circulația și exploatarea drumurilor, precum și încurajarea dezvoltării rețelei rutiere în lumea întreagă.

Scopul principal al Asociației a fost stabilirea unui centru mondial, prin intermediul căruia delegațiile tuturor țărilor să poată discuta problemele privind drumurile și circulația rutieră, centru care să permită realizarea unei colaborări internaționale pe baza rezultatelor obținute de diferite țări în acest domeniu. A.I.P.C.D. publică și difuzează întreaga documentație asupra progresului tehnic realizat în acest domeniu. În preocuparea Asociației intră, de asemenea, unificarea regulilor de circulație rutieră din toate țările.

Pentru realizarea acestor scopuri, Asociația organizează congrese mondiale de drumuri care au loc în general o dată la patru ani. A.I.P.C.D. încurajează și sprijină activitatea asociațiilor regionale afiliate, centralizează și difuzează date și statistici privind drumurile și circulația rutieră precum și rezultatele obținute în urma studiilor făcute, înființează comitete tehnice însărcinate cu prepararea rapoartelor asupra problemelor avînd un caracter și interes internațional.

Problemele tratate în cadrul congresului ale cărui lucrări se desfășoară în prezent la Roma sînt clasificate în două secțiuni.

În prima secțiune (construcția, întreținerea drumurilor și pistelor de aviație) s-au prezentat rapoarte privind : studii și cercetări de terasamente, structura diferitelor îmbrăcăminți, funcția și executarea stratului de bază, studii și executarea stratului de suprafață pe șoselele suple, executarea șoselelor în beton de ciment, întărirea și punerea în funcțiune a șoselelor și probleme speciale ale drumurilor cu circulație redusă.

Temele privind circulația rutieră, probleme economice, au fost examinate în cea de a doua secțiune a congresului.

Lucrările congresului au început în ziua de 10 mai, iar între 17—23 mai delegații efectuează călătorii de studii, ale căror turnee sînt alcătuite în cinci itinerarii cu escale în întreaga peninsulă și insulele apropiate.

Congresiștii vor putea cunoaște importante lucrări rutiere în curs de execuție și lucrările de artă existente pe aceste trasee.

VIENTIANE

Polarizarea forțelor politice

Solemnitatea aniversării independenței Laosului, care a avut loc recent, a trecut neobservată atît în țară cît și în străinătate. La Luang Prabang și Vientiane, atmosfera politică n-a fost favorabilă festivităților sau unor declarații oficiale corespunzătoare. Telegramele de felicitare adresate regelui Savang Vathana n-au influențat nici ele cu nimic situația tulbure existentă în țară.

La exact o lună de la lovitura de stat, evenimentele vin să confirme caracterul periculos pe care-l are pentru prezentul și viitorul Laosului încălcarea principiilor acordurilor internaționale adoptate în cadrul celor două conferințe de la Geneva (1954 și 1962). Lovitura de stat nu a făcut decît să răstoarne echilibrul politic existent, să reaprindă pasiunile, să ofere teren pentru reluarea ostilităților. Comunicatele publicate recent semnalează ciocniri militare la est de regiunea Muong Phan, de-a lungul șoselei care trece prin Tha Than. La Vientiane nu există nici pînă acum un guvern recunoscut de toate grupările politice din țară. Eforturile depuse atît de organismele internaționale răspunzătoare cît și de unii oameni politici din țară n-au fost încă încununate de vreun rezultat care să se concretizeze prin restabilirea guvernului de coaliție.

Evenimentul cel mai nou în situația din Laos constă într-o schimbare în raportul forțelor politice. „Autodizolvarea" grupării de dreapta n-a avut nimic comun cu încercarea declarată de liderul acesteia, Fumi Nosavan, de a contribui la o unificare a tuturor forțelor politice. Dimpotrivă, sensul principal al acestei manevre a fost dorința de a paraliza acțiunile grupării neutraliste și de a influența evenimentele din Laos în sensul dorit de cercurile reacționare. Un amănunt semnificativ este oferit de faptul că din comandamentul nou format al forțelor de dreapta și neutraliste majoritatea covîrșitoare o constituie generalii de dreapta, autori ai loviturii de stat.

Dar speranța nutrită de gruparea lui Nosavan că în urma acestei acțiuni forțele neutraliste vor proceda la fel, și se vor pune la dispoziția noului comandament, nu s-a împlinit. În ultimul timp, s-a înregistrat o trecere a principalelor forțe militare aparținînd grupării neutraliste de partea forțelor Patet Lao și stabilirea unei unități de acțiune între acestea. S-a anunțat astfel, recent, că șase batalioane de trupe neutraliste au refuzat integrarea militară în condițiile actuale. Evenimentul este considerat ca foarte important, întrucît el subminează intențiile de stabilire a unui control absolut asupra armatei naționale de către grupul generalilor rebeli.

Lucrurile evoluează astfel spre o polarizare a forțelor politice. „Evenimentele din ultimele zile — scrie *France Presse* — riscă să priveze de orice influență reală fracțiunea neutralistă laoțiană".

În momentul de față, în situația din Laos perspectivele unor noi tratative între cele trei grupări politice sînt încă departe de a fi promițătoare. După ultima sa călătorie la Khan Khai, prințul Suvanna Fumma nu a reluat contactele cu forțele de stînga, așa cum fusese stabilit anterior. Dimpotrivă, el a procedat la unele remanieri în guvernul de coaliție, cărora reprezentanții forțelor Patet Lao li s-au opus categoric. Astfel, au fost numiți doi miniștri în locul lui Keola și Mongkholvilay, care din motive de securitate refuză să se întoarcă la Vientiane, iar ministrul de interne urmează să gireze și portofoliul externelor.

Într-o declarație făcută luni, prințul Suvanna Fumma a anunțat că întrevederea prevăzută să aibă loc la Khan Khai (la care urmau să participe Sufanuvong, liderul grupării Patet Lao, reprezentanții copreședinților Conferinței de la Geneva și comisarii Comisiei internaționale de control) a fost anulată din cauza ciocnirilor militare. Evident, calea tratativelor continuă să rămînă deschisă. Într-o propunere cuprinzînd patru puncte, prințul Sufanuvong, vicepremier în guvernul de coaliție națională, a cerut convocarea unei conferințe a liderilor celor trei grupări politice laoțiene, la Vientiane sau Luang Prabang. Se consideră că tratativele pot și trebuie să urmărească exclusiv crearea unui guvern de coaliție, reprezentativ, care să promoveze o politică în conformitate cu acordurile de la Geneva.

În același timp, activitatea diplomatică este în toi. La Washington au avut loc consultări între secretarul de stat și ambasadori ai diverselor state pentru examinarea situației din Laos. Punctul de vedere de la care s-a pornit este acela că „ruperea neutralității Laosului ar putea să provoace o nouă criză în Asia de sud-est" *(Associated Press)*.

Din pozițiile exprimate pînă în prezent de către copreședinți, Conferința de la Geneva, ca și din pozițiile Statelor Unite, ale Franței și ale altor state reiese că singura soluție care poate fi luată în considerare în ceea ce privește Laosul este restabilirea autorității guvernului de coaliție, pe baza tratativelor între cele trei grupări, lichidarea autorității exercitate încă de generalii rebeli, respectarea strictă a acordurilor de la Geneva și traducerea lor în viață.

Sergiu VERONA

TOKIO

Vizita delegației parlamentare sovietice

La Tokio se află de o săptămînă într-o vizită oficială delegația Sovietului Suprem al U.R.S.S., condusă de Anastas Mikoian, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice. După 1955, aceasta este primul schimb de delegații parlamentare între cele două țări. Potrivit știrilor apărute în presă, la scurt timp după călătoria în Japonia a parlamentarilor sovietici, o delegație japoneză similară va vizita Uniunea Sovietică.

În cercurile sovietice și japoneze vizita delegației parlamentare este apreciată ca un nou prilej de lărgire a relațiilor de colaborare dintre cele două state. Sosind la Tokio, conducătorul delegației sovietice a declarat printre altele : „Dezvoltarea legăturilor dintre organele legislative supreme constituie un mijloc util pentru consolidarea relațiilor dintre popoare. Contactele parlamentare sînt deosebit de utile pentru întărirea relațiilor între țări vecine, așa cum sînt Uniunea Sovietică și Japonia. În aceasta vedem noi țelul principal al călătoriei noastre"... Țara noastră acordă o serioasă însemnătate politicii coexistenței pașnice între state cu sisteme sociale diferite. Lărgirea înțelegerii reciproce și consolidarea încrederii reciproce joacă în această direcție un rol important". Președintele Camerei Reprezentanților a Dietei japoneze, Naka Funada, a declarat în cadrul unei recepții oferite în cinstea delegației sovietice : „După părerea noastră, bunele relații între țările noastre se pot dezvolta pe calea unor contacte strînse între popoarele țărilor noastre de așa natură încît să întărească înțelegerea reciprocă între ele. Sînt convins că această vizită va ajuta la dezvoltarea unor relații de bună vecinătate prietenești între Japonia și Uniunea Sovietică".

În primele zile, delegația parlamentară sovietică a fost primită de personalități de frunte ale vieții politice din Japonia. Astfel, delegația a avut convorbiri cu președinții celor două Camere ale Dietei japoneze, cu primul ministru al Japoniei, Ikeda, cu ministrul de externe, Ohira. Delegația a asistat la ședința Parlamentului în cursul căreia a fost ratificat Tratatul de la Moscova privind interzicerea parțială a experiențelor nucleare. De asemenea oaspeții au avut întîlniri cu un grup de industriași — conducători ai unor companii chimice și cu alți oameni de afaceri.

Delegația sovietică a sosit la Tokio exact în ziua în care cu patruzeci de ani în urmă, în 1924, au început tratative oficiale între reprezentanți ai celor două țări pentru restabilirea relațiilor diplomatice normale. Aceste tratative au fost încheiate în 1925 prin semnarea convenției cu privire la principiile fundamentale ale relațiilor dintre Uniunea Sovietică și Japonia.

Actuala vizită a delegației parlamentare are loc după o serie de evenimente care au contribuit la lărgirea relațiilor de colaborare economică dintre cele două țări. Astfel, grupuri de oameni de afaceri japonezi au vizitat Uniunea Sovietică în anii 1962 și 1963; recent au fost încheiate acordul de pescuit între cele două state și acordul comercial sovieto-japonez pe 1964, ș.a.m.d.

În 1963 volumul comerțului dintre cele două țări s-a cifrat la 280 milioane dolari și se prevede ca în 1965 să atingă 330 milioane dolari. Se intenționează amplificarea în anii următori a colaborării tehnico-științifice sovieto-japoneze. În prezent au loc tratative pentru stabilirea unei comunicații aeriene directe între Moscova și Tokio.

Presa japoneză este de părere că în urma actualei vizite „relațiile japono-sovietice vor intra într-o nouă etapă" *(Nihon Keidzay)*.

Vizita delegației Sovietului Suprem al U.R.S.S. în Japonia continuă.

N. P.

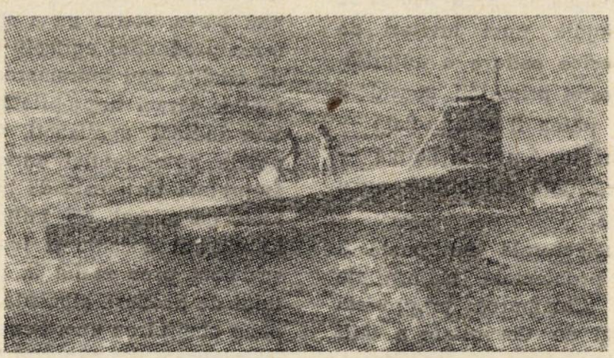

Batiscaful francez „Arhimede" și-a bătut propriul său record de scufundare la 5 310 metri, reușind să atingă recent, într-una din depresiunile marine de lîngă insula Porto Rico, adîncimea de 8 200 metri.

Cei trei membri ai echipajului condus de comandantul Houot au constatat că fundul depresiunii este plat și milos, acoperit de un strat de argilă cenușie, fără nici o protuberanță stîncoasă. Puternicele faruri ale batiscafului au permis să se distingă urme aparținînd, probabil, unor animale marine ; totodată s-au luat fotografii și s-a colectat o cantitate de plancton.

Cercetările efectuate se încadrează într-un program franco-american de studiere a regiunilor subacvatice, care prevede pentru următoarele trei luni efectuarea a încă 12 scufundări în aceeași regiune.

IDEALUL LUI NELSON MANDELA

Deținut în închisoarea din Pretoria și acuzatul nr. 1 al unui adevărat proces-maraton început la Johannesburg în urmă cu doi ani, Nelson Mandela este amenințat cu pedeapsa capitală. Alături de alți lideri ai Partidului Congresul Național African, printre care și Walter Sisulu, actualul secretar general al partidului, el este învinuit de „sabotaj" și „activitate subversivă". Arestat ultima oară în iulie 1962, Mandela a fost condamnat la cinci ani de închisoare pentru că ar fi condus în mai 1961 o grevă ilegală de trei zile și, de asemenea, pentru că a părăsit țara fără pașaport.

Reluat luna trecută, procesul continuă.

Nelson Mandela s-a născut în 1918 la Umtata. A fost student al Universității din Fort Hare și a urmat studii de drept la Universitatea din Witwatersrand. Începînd din 1952 a exercitat profesiunea de avocat la Johannesburg, împreună cu Oliver Tambo, alt lider african, pînă în 1961 cînd a fost exclus din barou în urma unui proces intentat de autoritățile guvernamentale.

În 1944 a devenit membru al Partidului Congresul Național African, iar în 1952 a fost ales reprezentant al partidului pentru Transvaal. El a fost unul din inițiatorii mișcării naționale denumită „Lupta împotriva legilor nedrepte". În același an i s-a interzis de a mai fi membru al Partidului Congresului și a fost obligat să părăsească Johannesburgul pentru un interval de doi ani. În 1956 aceste restricții s-au reînnoit pentru încă cinci ani. În mai 1961, a luat parte activă la conducerea lucrărilor Conferinței naționale africane de la Pitermaritzburg, convocată în semn de protest față de hotărîrea guvernului de a proclama la 31 mai Republica Sud-Africană. Conferința cerea ca pînă la această dată să fie convocată o adunare națională, reprezentativă pentru toată populația țării, în vederea adoptării unei constituții cu adevărat democratice pe baza garantării deplinei egalități de drepturi. În urma acestei conferințe, Mandela a fost ales secretar al Consiliului Acțiunii Naționale, în cadrul căruia a dirijat o complexă activitate împotriva măsurilor guvernamentale represive.

Semnificativă pentru poziția sa este propunerea pe care a făcut-o la Conferința de la Durban, în 1961, de a se convoca un congres al tuturor partidelor și organizațiilor politice de toate orientările din Africa de sud, într-un congres unic, capabil să aducă o schimbare în sistemul politic al țării.

Răspunzînd acuzațiilor care i se aduc la actualul proces, Mandela declară : „Dacă ar trebui să reîncep astăzi, aș acționa la fel și sînt convins că orice om demn de acest nume ar acționa ca mine".

După cum scria revista „Jeune Afrique", Nelson Mandela a încheiat una din ultimele sale declarații în fața instanței de judecată, prin următoarele cuvinte :

„Mai presus de toate, cerem egalitatea de drepturi politice, condiție fără de care vom rămîne totdeauna descalificați. Aceasta este unica soluție susceptibilă să garanteze armonia rasială și libertatea pentru toți. În tot cursul vieții mele m-am consacrat acestei lupte a poporului african. Am luptat împotriva dominației albe și împotriva dominației negre. Am cultivat idealul unei societăți de libertate și de democrație în care oamenii ar avea posibilități egale și ar trăi împreună în armonie. Este un ideal căruia intenționez să mă dedic în continuare și care, sper, va fi realizat într-o zi. Dar este de asemenea un ideal pentru care sînt gata să mor".

R. P.

LA PAZ

Încertitudini

Vedere generală a orașului La Paz

Vor avea loc în Bolivia alegeri la 31 mai? Răspunsul nu este sigur, cu toate că președintele Victor Paz Estenssoro — anunțînd devansarea datei alegerilor (pentru președinte, vicepreședinte, o treime din senatori și jumătate din deputați) — și-a exprimat cu fermitate dorința de a dobîndi pentru a treia oară mandatul prezidențial. După sciziunea înregistrată în partidul guvernamental „Mișcarea naționalistă revoluționară" (M.N.R.), care s-a soldat cu înființarea Partidului Național Revoluționar de stînga și desemnarea actualului vicepreședinte Juan Lechin drept contracandidat la președinție, lucrurile au devenit și mai incerte. „Situația politică din Bolivia este din ce în ce mai complicată și mulți observatori prevăd că alegerile nu vor avea loc", scria corespondentul din La Paz al lui *New York Times*, la 12 mai.

Confuzia este generată de fărîmițarea continuă a partidului guvernamental, ale cărui fracțiuni se îndreaptă — potrivit orientării fiecăreia — spre alte partide politice. Fostul președinte al Boliviei, care deține postul de vicepreședinte al partidului M.N.R., Herman Siles Suazo, desfășoară pe scară largă o campanie împotriva alegerii lui Paz Estenssoro pentru un nou mandat prezidențial. Poziția lui Siles Suazo este întărită de prezența în rîndurile fracțiunii sale a generalului René Barrientos Ortuno, comandantul armatei boliviene, cu toate că actualul președinte a luptat ca Ortuno să fie desemnat drept candidat la vicepreședinție pe aceeași listă electorală cu el. În campania electorală pe care o desfășoară activ în întreaga Bolivie, Siles Suazo se prezintă ca purtător de cuvînt al nemulțumiților din M.N.R., inclusiv al aripei conduse de Walter Guevara Arce, care și-a constituit în 1960 un partid propriu. Siles Suazo speră să dobîndească credit în rîndurile opiniei publice arătînd că idealurile M.N.R., care a înfăptuit schimbarea progresistă din 1952, au fost părăsite de cei aflați la putere, în timp ce cei dezamăgiți s-ar putea regrupa sub conducerea lui, pentru a aplica mai departe programul de reforme.

În prima decadă a lunii mai, Siles Suazo a propus amînarea alegerilor cu un an și a cerut ca actualul președinte să demisioneze, astfel încît la campania electorală nici unul din candidați să nu fie favorizat de deținerea unui înalt post oficial. Se știe că guvernul bolivian a demisionat în bloc în luna martie, cînd s-a anunțat oficial data alegerilor, deoarece legislația țării nu îngăduie miniștrilor în funcțiune să candideze pentru ocuparea locurilor de deputat și senator; dar cum nu există o prevedere în același sens în legătură cu președintele și — prevalîndu-se de îngăduința constituției în acest domeniu — actualul președinte nu a dat pînă acum nici un răspuns acestei cereri, considerîndu-se investit de M.N.R. ca unic candidat oficial.

Pentru locurile din Parlament mai prezintă candidați partidul creștin democrat și partidul comunist. În ceea ce privește desemnarea președintelui, primul îl sprijină pe Paz Estenssoro, iar al doilea pe Lechin. Partidul comunist din Bolivia s-a pronunțat de curînd pentru crearea unui front unic al forțelor democratice.

Perspectiva grupării forțelor democratice într-un front larg nu convine cercurilor de dreapta, ceea ce face să se contureze primejdia unei lovituri de stat militare; orice ezitare a autorităților în fața acestei primejdii, consideră observatorii, ar putea fi interpretată — ca de atîtea ori în America Latină — ca o încurajare dată militarilor avizi să preia puterea.

Confuzia preelectorală nu poate fi despărțită de problemele majore ale Boliviei. După schimbarea progresistă din 1952, ritmul de dezvoltare a țării a fost inegal și oarecum contradictoriu. În domeniul industriei, majoritatea minelor de cositor au fost naționalizate, companiile particulare „Patiño", „Aramayo" și „Hochschild", care produceau 70 la sută din exportul de cositor al Boliviei, transformîndu-se în Corporația minelor statului — „COMI BOL". Efectul acestei măsuri a fost însă diminuat de faptul că proprietarii au acceptat să cedeze contra unei despăgubiri numai minele cele mai nerentabile. După un deceniu de la naționalizare, producția de cositor era inferioară celei inițiale. Anunțarea închiderii unora dintre mine a provocat o vie indignare în rîndurile minerilor și — cu toate că autoritățile au negociat cu sindicatele transferarea cîtorva mii de mineri la construcția de drumuri inițiată de stat, pentru a împiedica șomajul, în iulie 1963 a izbucnit o grevă generală; în decembrie, arestarea a trei lideri ai sindicatului minerilor în regiunea Catavi a dus — după aprecierea revistei britanice *The World to Day*, „la o confruntare care amenință să se transforme într-un război civil".

Lozinca „pămîntul să aparțină celor ce-l muncesc", cuprinsă în programul M.N.R., a fost aplicată doar parțial, întrucît s-au exceptat de la reformă „întreprinderile agricole eficiente". Pe de altă parte, statul nu a sprijinit dezvoltarea producției agricole prin acordarea de credite sau îndrumarea tehnică a țăranilor săraci împroprietăriți, în majoritate indieni analfabeți. Ca urmare, în pofida potențialului agricol al Boliviei (suprafața țării este de peste un milion kmp, cu numai 4,5 milioane locuitori) în ultimul deceniu și jumătate nu s-au schimbat prea multe în privința importului de produse alimentare, ceea ce impune cheltuirea unei bune părți a sumelor realizate din exportul cositorului (Bolivia deține 25 la sută din producția mondială de cositor).

Este vorba, deci, de o situație politică și economică complexă, care nu poate fi remediată prin simple dispute electorale.

Z. FLOREA

LONDRA

Problema Adenului

Hugh Fraser, ministrul forţelor armate aeriene al Marii Britanii, a declarat înainte de încheierea vizitei sale în Aden că, dacă va fi necesar, forţele aeriene regale vor folosi din nou bombe de 1 000 de livre în sprijinul trupelor care luptă împotriva triburilor din regiunea munţilor Radfani.

Cu patru zile înainte, Ministerul Apărări anunţase că în această regiune vor fi trimise noi trupe britanice.

Corespondenţii militari din presa conservatoare au presupunerea că, întrucît se aşteaptă intensificarea luptelor din Borneo de nord, şi acolo vor trebui să fie trimise noi trupe, şi că ţinînd seama de angajamentele militare britanice din Cipru, va fi necesar să se trimită în Arabia de sud trupe din Germania.

Ziarul conservator *Daily Telegraph*, care sprijină operaţia militară din Aden, sugerează chiar intervenţia N.A.T.O. Ziarul subliniază că Marea Britanie a cheltuit 7 500 000 de lire sterline pe an pentru aşa-zisa Federaţie a Arabiei de sud, exclusiv Adenul, cu toate că „o sumă cu mult mai inferioară celei de 1 000 000 de lire sterline pe an este destinată dezvoltării — restul fiind înghiţit de ajutorul militar şi de subvenţionarea bugetului".

Ziarul adaugă: „În urmă cu trei ani, un plan de dezvoltare pe trei ani prevăzînd cheltuieli de 9 milioane de lire sterline a fost redus la 2 300 000 de lire sterline din lipsă de fonduri. Este regretabil că trupele britanice trebuie să construiască astăzi drumuri provizorii pentru comerţ şi pentru controlul militar sub focul trăgătorilor de precizie. Consiliul N.A.T.O. discută alinierea politicilor pe scara întregii lumi. Iată un domeniu în care America şi R.F.G. ar putea să împartă o povară britanică suportată în interesul comun".

Între timp, asupra Arabiei de sud cad bombe. În Camera Comunelor, Peter Thorneycroft, ministrul apărării, a declarat că guvernul britanic şi-a luat deplina răspundere pentru lansarea bombelor de 1 000 de livre, acţiune care a provocat critici în întreaga lume. Liderul liberal, Grimond, a cerut ca „atunci cînd luptele vor înceta" guvernul să asigure că se va proceda la „o reconsiderare a răspunderilor britanice" în această regiune. La o întîlnire organizată la sediul partidului laburist, Harold Wilson a declarat: „Adenul trebuie să fie păstrat ca o bază importantă". Dl Wilson a adăugat că „va rezerva pentru ocazia cuvenită" — dezbaterea de politică externă cerută de partidul laburist — criticile sale la adresa politicii guvernului în Arabia de sud.

Purtătorii de cuvînt ai guvernului sînt mulţumiţi de acest armistiţiu între partide în baza formulei lui Thorneycroft: „Soluţiile politice nu sînt posibile (în Arabia de sud) dacă nu există control militar".

Unele ziare critică poziţia guvernului. Planurile prezentate de Duncan Sandys, ministrul pentru problemele Commonwealthului, după vizita sa de luna trecută în Aden, în vederea organizării luna viitoare a unei „conferinţe constituţionale" vor asigura, potrivit săptămînalului *The Observer*, întărirea unei forme nereprezentative de guvernămînt care va continua să se bazeze pe o prezenţă militară britanică la baza din Aden. Ziarul consideră că interesele petroliere britanice sînt ameninţate prin prelungirea conflictului „dintre Marea Britanie şi conducerea unei mari părţi a lumii arabe".

Săptămînalul adaugă: „Calea aleasă de dl Sandys va duce în mod inevitabil la o prelungire şi o intensificare a conflictelor interarabe, una din părţi bazîndu-se pe sprijinul baionetelor şi bombelor britanice. Acest gen de naţionalism — cînd vom învăţa oare această lecţie? — nu poate fi înfrînt prin mijloace militare".

Deocamdată nici un indiciu nu prevesteşte ameliorarea situaţiei. Nu se întrevede încă înlocuirea „mijloacelor militare" printr-o reglementare politică eficace.

John GRITTEN

Londra, 20 mai

INSULELE FAROE ÎN ACTUALITATE

La jumătatea drumului între Islanda şi Danemarca se află Insulele Faroe, teritoriu aparţinînd Danemarcei, despre care se vorbeşte puţin. Daneze ca nume, Insulele Faroe sînt locuite de aproximativ 30 000 de oameni. Firi aspre, care trăiesc în primul rînd de pe urma pescuitului — aproximativ 7 000 de locuitori sînt pescari — şi de pe urma agriculturii şi creşterii vitelor.

Recent au apărut repetate indicii de agitaţie politică în legătură cu actualul aranjament în baza căruia Insulele Faroe vor avea un parlament propriu pentru problemele interne şi doi deputaţi în parlamentul danez de la Copenhaga; în schimb, guvernul de la Copenhaga va dispune de dreptul de a se ocupa de relaţiile externe ale insulelor, inclusiv problema delicată a drepturilor de pescuit.

Politiken, un mare cotidian din Copenhaga, care are strînse legături cu fracţiunea radical-liberală a coaliţiei guvernamentale conduse de social-democraţi, a avertizat recent: „Nu se va înţelege nimic din ceea ce se petrece în Insulele Faroe atîta timp cît se va presupune că locuitorii lor sînt danezi. Ei nu sînt danezi: ei constituie a şasea naţiune nordică". (De obicei, Islanda, Norvegia, Suedia, Danemarca şi Finlanda sînt considerate singurele ţări nordice.)

Limba locuitorilor este la fel de deosebită de daneză ca şi suedeza sau norvegiana.

În timpul ultimului război, cînd guvernul de la Copenhaga a capitulat în faţa germanilor, trupele britanice au debarcat (fără să fie invitate) în Insulele Faroe, pentru a împiedica ocuparea acestora de către naziştii. Timp de cinci ani un guvern local a administrat insulele fără ajutorul Copenhagăi, şi economia a înflorit.

La sfîrşitul războiului, era evident că lucrurile nu puteau să revină la starea lor anterioară. Guvernul de la Copenhaga a acordat insulelor „autonomia internă", dar a păstrat controlul asupra problemelor externe. Potrivit ziarului The Scandinavian Times, **partidele locale care susţin independenţa, sub o formă sau alta, deţin acum 15 din cele 29 de locuri în parlamentul local al Insulelor Faroe, iar toamna trecută unele dintre ele au iniţiat o campanie pentru retragerea celor doi deputaţi ai insulelor din parlamentul danez.**

(După Christian Science Monitor)

ECONOMICE

„Investiţiile americane în Canada se ridică la mai mult de 18 miliarde de dolari, adică 30 la sută din fondul total de investiţii pe care Statele Unite îl rezervă străinătăţii", a declarat în faţa membrilor Clubului Economic din New York dl M. Gordon, ministrul de finanţe al Canadei. „Canadienii sînt îngrijoraţi de consecinţele investiţiilor străine asupra orientării industriei canadiene. Astfel 60 la sută din producţia industrială totală a Canadei se află sub controlul străin. Canada, desigur, a continuat ministrul, va dori în continuare şi va accepta investiţiile străine... Totodată, am vrea ca o parte din ce în ce mai mare să se facă sub formă de împrumuturi rambursabile".

După cum reiese din revista Cotton Monthly Review of the World Situation **consumul mondial de materii prime textile a suferit între anii 1950—1963 următoarele schimbări: pe total, consumul a crescut de la 10 107 mii la 15 840 mii tone, din care consumul de lînă a scăzut cu puţin (de la 9 700 mii tone la 9 400 mii tone), de bumbac a scăzut relativ brusc (de la 72 400 mii tone la 65 600 mii tone). În schimb, consumul de fibre artificiale a crescut de la 16 900 mii la 18 100 mii tone. Cea mai mare creştere se remarcă la fibrele sintetice (de la 960 mii tone la 6 800 mii tone).**

Ziarul libanez Le Commerce du Levant **arată că după estimaţiunile Comitetului economic al Commonwealthului producţia mondială de cacao în 1962/1963 se ridică la 1 119 000 tone din care principalii producători sînt: Ghana — 421 000 tone, Coasta de Fildeş — 101 000 tone, Camerun — 74 000 tone, Brazilia — 86 000 tone, Nigeria — 175 000 tone.**

În schimb, producţia de cafea a lumii s-a ridicat în sezonul 1962/1963 la 66,2 milioane saci, exportul mondial fiind de 52,2 milioane saci (a circa 40 kg sacul).

MONTEVIDEO

Marşurile ţăranilor

De cîtăva vreme, străbătînd pe jos drumurile ţării, uneori lungi de peste 700 kilometri, la Montevideo continuă să sosească numeroase grupuri de ţărani şi muncitori agricoli. Adunaţi în una din marile pieţe ale oraşului sau forţînd uşile Congresului, ei cer cu insistenţă să li se distribuie terenurile nefolosite aparţinînd latifundiarilor. Încercările poliţiei de a-i aresta s-au soldat de fiecare dată cu insuccese : dîrzenia lor, precum şi sprijinul de care se bucură astfel de acţiuni din partea partidelor de stînga, a Centralei unice muncitoreşti, a Frontului de eliberare şi a studenţilor au obligat autorităţile să-i elibereze de fiecare dată. Marşurile continuă. De fapt, ele nu sînt decît una din multiplele acţiuni ale maselor muncitoare din Uruguay, acţiuni declanşate de situaţia economică grea prin care trece Republica Oriental del Uruguay în prezent.

Comparînd cifre dintr-un supliment statistic recent al *Revistei economice* editată de Banca Republicii din Uruguay, privind nivelul salariilor şi costul vieţii din ultimii ani, ajungem la concluzia că în timp ce salariile au scăzut (există multe întreprinderi din ţară unde se lucrează numai două sau trei zile pe săptămînă), costul vieţii a crescut cu peste 44 la sută, mai ales în ceea ce priveşte alimentele, îmbrăcămintea şi chiriile. Cu mai puţin de zece ani în urmă, Uruguay exporta 400 de mii tone grîu. Anul acesta, pentru a face faţă nevoilor interne, ar trebui importate cel puţin 200 de mii de tone. Această stare îngrijorătoare de lucruri se datoreşte în primul rînd structurii economice a ţării, totul începînd de la caracterul acesteia de monocultură. Cu o suprafaţă de 177 500 kmp şi o populaţie de 2 500 000 locuitori, din care 46 la sută trăiesc în capitală, Uruguayul e cunoscut mai ales prin creşterea vitelor. Industria ţării depinde aproape în întregime de agricultură. Cînd aceasta nu-i poate asigura materia primă, industria bate pasul pe loc. Cifrele sînt din nou edificatoare.

Ziarul *Epoca* sublinia, într-un editorial, ponderea tot mai mare a latifundiilor şi insista mult asupra faptului că deşi s-a recunoscut necesitatea distribuirii pămînturilor, nu s-a trecut încă dincolo de declaraţiile verbale... În prezent, aproape 60 la sută din suprafaţa arabilă a ţării se află în mîinile marilor proprietari funciari, 600 de familii stăpînesc jumătate din bogăţiile naţionale ; 1 la sută din proprietăţile mai mari de 2 500 ha ocupă 33,5 la sută din întreg teritoriul ţării ; 75 la sută din proprietăţile sub 10 ha deţin doar 8,5 la sută din aceeaşi suprafaţă. Economistul Guilermo Bernard arată într-o carte apărută recent (La reforma agraria en los paises de la America Latina) că un singur moşier din departamentul Artigos stăpîneşte peste 240 000 ha. E tocmai departamentul din care pornesc în general marşurile ţăranilor spre Montevideo. Dacă mai amintim şi amănuntul că 90 la sută din pămîntul ţării este folosit pentru creşterea vitelor, deşi 88 la sută din teren este arabil, şi că ţara dispune de 6,5 ha pămînt pentru fiecare locuitor, tabloul apare complet. Interesul marilor latifundiari este să aibă cît mai mult pămînt pentru păşune. Fără pămînt şi fără lucru, ţăranii au pornit în exod spre centrele urbane. Una din principalele soluţii în măsură să reabiliteze economia ţării este reforma agrară. Vorbind despre acest fapt, Luis Pedro Bonovita, preşedintele comitetului executiv al Frontului de stînga de eliberare, caracteriza reforma agrară ca fiind de *primă urgenţă şi necesitate*. Un ultim proiect (Reformas de las Estructuras Agrarias) elaborat de către Ministerul Agriculturii arată deosebit de clar felul în care acesta ar intenţiona să înfăptuiască o astfel de reformă. În *Expunerea de motive*, proiectul evocă figura marelui revoluţionar Artigas, amintind de Regulamentul Provizoriu al Provinciei Orientale pentru Dezvoltare. Între Regulamentul întocmit de Artigas cu 150 de ani în urmă şi proiectul de faţă „există un abis" — spune Bonavita. Artigas sublinia în primul rînd necesitatea exproprierii terenurilor agricole, insistînd asupra proprietăţilor străine, punea problema asistenţei tehnice şi a creditelor, menţiona sprijinul care trebuie să fie acordat femeilor văduve şi familiilor cu un număr ridicat de membri etc. Noul proiect nu aminteşte de muncitorii rurali nesalariaţi, în schimb vorbeşte pe larg despre indemnizaţii sau despre preţul pămînturilor care se vor distribui. În acelaşi timp, se recomandă subdiviziunea pămîntului dar nu pe calea directă, de expropriere, ci indirect, prin impozitul pe suprafaţă, pe baza productivităţii scăzute. Din clipa în care productivitatea creşte, impozitul se suspendă. Privit mai de aproape, acest lucru înseamnă a permite celor bogaţi să fie şi mai bogaţi. Pe aceeaşi linie, proiectul aminteşte că „e vorba de un impozit aplicat pe unitatea de suprafaţă. Pentru determinarea suprafeţei impozabile, se are în vedere totalul suprafeţei proprietăţilor care revin în ţară unei aceleiaşi persoane. Exemplu : o persoană este proprietar şi exploatează opt proprietăţi de cîte 2 000 ha în opt departamente distincte. Rezultă că este impozabil cu o avere de 16 000 ha, aplicîndu-i-se impozitul corespunzător acestei suprafeţe" — adică, un impozit mai redus întrucît productivitatea este mai mare.

Noul proiect nu conţine nici un aliniat referitor la asistenţa medicală în mediul

Tînărul american Tracy Barnes în nacela balonului cu hidrogen construit de el, cu care a stabilit un nou record mondial de altitudine : 11 100 metri

Cu prilejul împlinirii a şase sute de ani de la înfiinţarea Universităţii din Cracovia, colegiul profesoral a acordat titlul de „doctor honoris causa" mai multor savanţi, în cadrul unei şedinţe solemne.

rural, nici în ceea ce priveşte şcoala, şi nici despre locuinţe, în schimb stabileşte arbitrar o serie de indici privind productivitatea normală, cum ar fi 3 kg lînă şi 25 kg carne la ha etc. Limitarea proprietăţii la 2 500 ha, suprafaţă stabilită într-un mod la fel de arbitrar, este anulată de la sine prin prevederile amintite mai sus : cineva poate să aibă mai mult, dar nu la un loc. Cît priveşte societăţile anonime de exploatare agricolă constituite pe bază de capital naţional sau străin, proiectul susţine eradicarea lor, dar imediat autorizează transformarea naturii juridice a acestora în decurs de trei ani, timp în care nu suportă nici un fel de impozit... Acest proiect nu rezolvă însă nici măcar în parte înfăptuirea unei reforme agrare de structură, menită să ajute efectiv la soluţionarea situaţiei din viaţa economică a ţării.

Tocmai această situaţie este cea care a pus în mişcare majoritatea forţelor politice din ţară. Toată presa naţională discută pe pagini întregi diversele sectoare de activitate economică, opinînd uneori chiar asupra soluţiilor. Luis Giannattasio, abia devenit preşedinte al Consiliului guvernamental naţional, funcţie în care va rămîne timp de un an, are de înfruntat una din cele mai dificile perioade din istoria ţării. Forţele progresiste reclamă schimbări de structură. Actualmente în ţară există 300 000 de muncitori în industria construcţiilor şi transporturilor, din care 200 000 la Montevideo, la care se adaugă peste 100 000 de muncitori nesalariaţi din diverse domenii de activitate, muncitorii agricoli nesalariaţi care însumează o treime din populaţie şi mai bine de 100 000 de mici proprietari. Dacă marşurile ţăranilor spre capitala ţării continuă să rămînă fără rezultat, marşul acestor forţe, a căror tenacitate şi hotărîre de a lupta a fost verificată în ultimii ani printr-o serie întreagă de greve, acţiuni de solidaritate, mitinguri etc., nu va putea fi oprit.

Darie NOVĂCEANU

„New Statesman" şi mişcarea pentru dezarmare

Periodicul britanic New Statesman a examinat în cîteva articole Mişcarea pentru dezarmare nucleară din Anglia — în legătură cu marşul şi demonstraţiile care au avut loc sub egida acestei organizaţii. Kingsley Martin, cunoscut prin comentariile asupra problemelor politice pe care le publică în coloanele ziarelor şi revistelor britanice, a încercat cu acest prilej o privire de ansamblu asupra Mişcării pentru dezarmare nucleară (C.N.D.).

„Dacă nu ar fi existat marşurile de la Aldermaston — scrie K. Martin — o întreagă generaţie de englezi ar fi ajuns la maturitate fără să ştie prea multe despre problemele externe şi fără să le acorde importanţa cuvenită, aşa cum adolescenţii din cel de-al treilea deceniu al secolului nostru s-au găsit dintr-o dată în faţa primejdiei războiului atunci cînd era prea tîrziu. În momentul de faţă, şi în mare măsură ca urmare a unor asemenea manifestaţii, generaţia tînără este într-o largă proporţie astăzi preocupată de viitorul Angliei, de viitorul întregii lumi. Evident, nu e cazul să ne simţim satisfăcuţi pe deplin cu cele realizate pînă acum, însă faptul că am avertizat opinia publică faţă de primejdia războiului nuclear în loc s-o lăsăm să aţipească în mod confortabil, faptul că exemplul nostru a determinat manifestaţii şi organizaţii similare în alte ţări şi faptul că C.N.D. a reuşit să influenţeze, poate chiar într-o măsură vitală, politica partidului laburist — toate acestea constituie realizări pe care nu e cazul să le minimalizăm şi cu atît mai puţin să le trecem cu vederea".

În cadrul aceleiaşi rubrici de analiză a semnificaţiei C.N.D., un alt colaborator al revistei New Statesman, Anthony Howard, se referă tocmai la legătura dintre Mişcare şi partidul laburist, mai ales la legăturile ei cu aripa de stînga a acestui partid, care a acţionat în majoritatea cazurilor în acord cu C.N.D. Pentru moment, după părerea comentatorului, preocupările electorale determinate de apropierea alegerilor generale au dus într-o oarecare măsură la neglijarea de către conducerea partidului a acestor legături şi în general a preocupărilor faţă de campania pentru dezarmarea nucleară şi manifestările ei concrete.

Lucrurile ar fi trebuit, de fapt, să stea tocmai invers, scrie, reluînd această temă, Kingsley Martin. Obiectivele foarte concrete pentru care luptă Mişcarea pentru dezarmare nucleară ar trebui să joace un rol mai important în întreaga pregătire electorală a partidului laburist.

UN MARE NUMĂR de savanţi de reputaţie internaţională au hotărît să depună candidatura profesorului brazilian Josué de Castro, specialist în problemele alimentaţiei pe glob, juriului care va decerna Premiul Nobel pentru Pace pe anul 1964, reamintind în acelaşi timp textul scrisorii adresate anul trecut Comitetului de la Stockholm de către preşedintele Parlamentului brazilian de atunci, Ranieri Mazzili :

„Lucrînd alături de profesorul J. de Castro timp de opt ani, în această Cameră a Congresului naţional, noi sîntem primii care îi apreciem activitatea remarcabilă a acestui parlamentar, unul din cei mai iluştri ai sistemului nostru bicameral. Participarea sa la campania naţională şi internaţională împotriva mizeriei şi foametei în lume constituie o vie demonstraţie a conduitei ferme a acestui om care iubeşte profund pacea".

Semnatarul acestei scrisori nu este însă altul decît cel care, devenit preşedinte interimar al Braziliei, în urma loviturii de stat de la 1 aprilie, a semnat cu zece zile mai tîrziu actul prin care privează pe Josué de Castro de toate drepturile civile.

(După L'Express)

SESIUNEA N.A.T.O.

DE LA HAGA

La sfîrșitul sesiunii de la Haga a Consiliului ministerial al N.A.T.O., ziarul parizian *Le Monde* observa: „Nimic decisiv nu a rezultat din această sesiune, căci acest termen nu s-ar potrivi misiunii încredințate secretarului general de a continua să mențină contactul între cei doi aliați inamici: Grecia și Turcia".

Fapt semnificativ: unele dintre chestiunile abordate la sesiune nu au fost menționate în comunicatul final. Agenția *France Presse* remarca pe drept cuvînt: „nimic despre Cuba, nimic despre Vietnam, nimic despre modificarea structurii militare a alianței". Și totuși fiecare din aceste chestiuni a fost discutată. Nu s-a ajuns însă la nici o înțelegere asupra lor.

Ne vom referi mai întîi la ultima dintre problemele menționate. În conferința de presă pe care a ținut-o în preziua deschiderii sesiunii, Dirk Stikker, secretarul general demisionar al N.A.T.O., care a fost înlocuit în acest post de italianul Manlio Brosio, a subliniat necesitatea modificării structurii militare a coaliției. După cum a spus el, această structură a fost stabilită pe o bază istorică ce a evoluat în mod simțitor. La încheierea sesiunii, Stikker a recunoscut însă că în rîndurile N.A.T.O. există două poziții față de această problemă: una favorabilă integrării (această poziție aparține în primul rînd S.U.A.), iar alta favorabilă conducerii exclusiv naționale a forțelor militare (poziție caracteristică îndeosebi Franței).

Vorbind la sesiunea de la Haga, ministrul de externe francez Couve de Murville a făcut o distincție între ceea ce el a numit aspectul politic și aspectul militar al problemei. În ce privește primul aspect, el a făcut, după cum a scris ziarul parizian *Le Figaro*, „o profesiune de credință atlantică scurtă, fără îndoială, dar netă". Couve de Murville a reamintit însă că Franța nu s-a bucurat de sprijinul partenerilor săi în timpul „crizelor din Indochina și Algeria" și că același lucru s-a întîmplat cu prilejul „afacerii Suezului". Din punct de vedere militar, ministrul francez — al cărui discurs a fost interpretat de agenția *U.P.I.* ca „o sfidare fățișă la adresa spiritului alianței" — a explicat din nou cunoscuta poziție a Franței, potrivit căreia „apărarea nucleară nu poate fi decît națională". „Pentru Franța, a spus el, forța nucleară multilaterală nu poate fi un înlocuitor satisfăcător". În ziua încheierii sesiunii de la Haga, acest punct de vedere a fost reafirmat la Paris, ca pentru a-i da mai multă greutate, de primul ministru Pompidou.

La Haga, poziția Franței față de N.A.T.O. a fost criticată nu de secretarul Departamentului de Stat, cum s-ar fi putut aștepta, ci de ministrul de externe belgian, Spaak. Acesta a declarat că „nu sînt justificate schimbări în structura N.A.T.O." Dar și din cuvîntarea secretarului Departamentului de Stat, Dean Rusk, s-a văzut că, din punct de vedere al viitoarei structuri a N.A.T.O., poziția S.U.A., care continuă să promoveze ideea forței multilaterale nucleare, rămîne la fel de îndepărtată ca și pînă acum de poziția Franței. La încheierea sesiunii, ministrul de externe olandez, Joseph Luns, a confirmat că aceasta este situația. „În privința unei eventuale reforme a Pactului Atlantic, a declarat el, controversele au fost impregnate de o mare franchețe. Nu se poate spune că s-a găsit o soluție".

Ziarul *L'Aurore* susține că „N.A.T.O. s-a și angajat pe calea dislocării", întrucît Franța nu mai participă decît foarte puțin la alianța militară. Ziarul este de părere că aliații din N.A.T.O. se vor angaja pe ceea ce autorul articolului numește calea bilateralismului. „Astfel, conchide ziarul, vom vedea constituindu-se o forță nucleară care va lăsa în tête-à-tête pe americani și pe vest-germani, lucru de care Parisul ar greși dacă s-ar bucura".

La Haga, S.U.A. au încercat să răspundă tendințelor centrifuge ce se manifestă tot mai puternic în cadrul N.A.T.O., prin promovarea unei așa-zise „strategii globale", care presupune, după cum au subliniat unii comentatori, o reorganizare a N.A.T.O., S.E.A.T.O. și celorlalte pacte militare occidentale, cu scopul de a se evita dezintegrarea lor. Ca prim pas spre o astfel de strategie, S.U.A. au făcut apel la sprijinul aliaților pentru politica americană în sectoare situate în afara zonei pactului N.A.T.O. Dean Rusk a solicitat astfel un sprijin mai activ și, mai ales, mai concret decît în prezent pentru politica S.U.A. față de Cuba și Vietnamul de sud. „Rezultatul — notează agenția *France Presse* — a fost cu mult sub așteptările Washingtonului". Aliații S.U.A. nu s-au arătat dispuși să participe mai mult decît o fac în prezent la embargoul împotriva Cubei. Iar, în ce privește Vietnamul de sud, singura reacție favorabilă cererii S.U.A. a venit deocamdată din partea R.F.G. Aceasta însă într-o formă oarecum prudentă (se pare că ajutorul vest-german pentru regimul de la Saigon — la care s-a făcut aluzie în comunicatul publicat după vizita recentă a ministrului american al apărării, McNamara, la Bonn — va fi limitat la domeniul financiar). Agenția *France Presse* explică rezerva Bonnului prin faptul că cererea S.U.A. prezintă inconvenientul de a pune prea direct R.F.G. în situația de a opta între teza americană (intensificarea războiului din Vietnam) și cea franceză (neutralizarea Asiei de sud-est).

La Haga a fost adoptată o declarație a miniștrilor de externe ai S.U.A., Angliei, Franței și R.F.G. în sprijinul poziției Bonnului în problema germană, declarație care a fost introdusă apoi în comunicatul N.A.T.O. Procedeul a provocat de altfel protestul micilor puteri din N.A.T.O., formulat de Spaak, care a arătat că s-a omis ca aceste puteri să fie măcar consultate.

Mai mulți comentatori din presa occidentală consideră însă că nici conducătorii de la Bonn nu au motive să fie satisfăcuți de rezultatul obținut la Haga. „Ce importanță are, scrie ziarul elvețian *Die Tat*, faptul că miniștrii de externe ai celor trei puteri occidentale protectoare s-au decis în sfîrșit — numai în urma presiunii masive din partea colegului lor german — să-și confirme din nou «convingerea că trebuie găsită o soluție... pentru problema germană» (...) dacă în același timp, în mod neoficial, dar destul de categoric, i se dă de înțeles că în momentul de față nu există o asemenea posibilitate?". *Le Monde* consideră de asemenea că formula „această chestiune va continua să fie examinată" constituie numai „o fișă de consolare" pentru guvernul de la Bonn.

La sesiunea N.A.T.O. s-a discutat și despre problema atît de ascuțită în acest moment a Ciprului. Agențiile de presă și ziarele occidentale au scris că referirea din comunicat la această problemă a fost redactată cu mare greutate. Referirea este de altfel vagă și generală („Miniștrii au reafirmat tot sprijinul guvernelor lor în favoarea acțiunii hotărîte de O.N.U. în scopul restabilirii legii și ordinii, ca și pentru eforturile mediatorului numit de Națiunile Unite pentru găsirea unei soluții în această problemă"). Această redactare a fost interpretată imediat în mod diferit de părțile interesate. La Atena, ziarul *To Vima* a apreciat că „datorită opoziției ferme a Greciei, amestecul N.A.T.O. a fost evitat". La Ankara, ziarul *Cumhuriyet* a scris dimpotrivă, că la Haga au fost exercitate presiuni asupra delegației Greciei, astfel încît aceasta să accepte intervenția N.A.T.O. în relațiile dintre Turcia și Grecia.

În comunicatul sesiunii se spune că „miniștrii au reafirmat hotărîrea lor de a se ajunge la o destindere reală în relațiile internaționale". Corespondentul diplomatic al postului de radio Londra declara, în ziua deschiderii sesiunii N.A.T.O., că sarcina ei este de a stabili „felul în care organizația Pactului Atlantic trebuie să se adapteze unei perioade de relații mai bune cu U.R.S.S. și celelalte țări socialiste".

În felul lor, citatele de mai sus sînt desigur un semn al timpului. Într-un trecut încă apropiat, astfel de teme nu prea erau abordate la sesiunile și în comunicatele N.A.T.O. Se vede însă că noua situație, care se dezvoltă astăzi în lume, determină și pe membrii acestei coaliții militare la anumite reconsiderări. Depășesc însă aceste reconsiderări sfera formulărilor din comunicat pentru a intra în cea a faptelor, a unei contribuții efective la destindere? Textul întocmit la Haga nu oferă temeiurile unui răspuns pozitiv la această întrebare. Astfel, deși se exprimă satisfacția pentru faptul că „în ultimul timp s-au adoptat măsuri limitate pentru frînarea cursei înarmărilor", în comunicat, cu cîteva rînduri mai jos, se arată că „în împrejurările actuale, membrii alianței sînt obligați să-și îmbunătățească capacitatea defensivă generală". Deci: măsuri pentru frînarea cursei înarmărilor pe de o parte și continuarea ei pe de altă parte!

Fapt este însă că pactul N.A.T.O. se resimte tot mai vizibil de presiunea contradicțiilor tot mai adînci din propriile sale rînduri.

A. CERNEA

LA 25 MAI 1963 S-A SEMNAT

CARTA UNITĂŢII AFRICANE

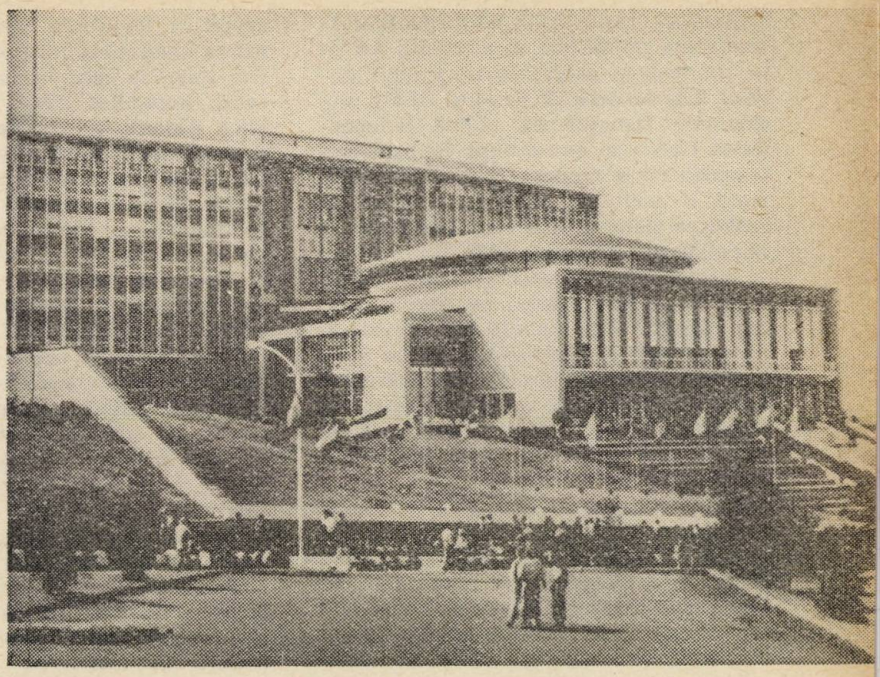

„Africa-Hall" din Addis Abeba, unde au avut loc lucrările conferinţei şefilor de state africane.

Independenţa politică obţinută de ţările coloniale reprezintă o etapă, foarte importantă, care deschide drumul eliberării lor depline. 230 de milioane de oameni din Africa au făcut acest prim pas. Continentul numără 34 de state în a căror constituţie este afirmată independenţa. Ele reprezintă 83% din suprafaţa totală a continentului şi 92,5% din populaţia sa.

Restul hărţii politice a Africii este împărţit în 23 de colonii, protectorate şi alte teritorii dependente, însumînd o populaţie de aproximativ 24 milioane de locuitori. Sînt resturi ale cîtorva imperii coloniale: britanic (Basutoland, Bechuanaland, Gambia, Nyassaland, Swaziland, Rhodesia de nord, Rhodesia de sud, insulele Seychelle, insula Mauriciu); portughez (Angola, Mozambic, Guineea portugheză, insulele Capului Verde, Sao-Tomé şi Principe); francez (insulele Comore, Somalia franceză, insula Réunion); spaniol (Sahara occidentală, Ifny, Guineea spaniolă, insulele Canare). Dată fiind politica guvernului rasist din Pretoria, Republica Sud-Africană este considerată ca reprezentînd un regim de factură colonială. Cu atît mai mult cu cît, din 1949, acest guvern ocupă în mod ilegal Africa de sud-vest, care, prin hotărîrea emisă de O.N.U., trebuie să treacă sub tutelă internaţională.

Aceasta este situaţia în Africa la mai bine de trei ani de cînd O.N.U. a adoptat *Declaraţia anticolonială*, care prevede acordarea independenţei tuturor teritoriilor sub mandat.

Este firesc ca în lupta pentru eliberarea lor politică şi economică, popoarele din Africa să tindă către unirea forţelor lor atît pe planurile naţionale, cît şi pe aria întregului continent.

Iniţial, tendinţa a apărut în arena politicii la sfîrşitul secolului trecut, sub forma unei mişcări care şi-a dat numele de „panafricanism". America a fost locul ei de naştere. Era o încercare de a afirma drepturile oamenilor cu pielea de culoare „neagră" la egalitate umană, politică şi socială cu „albii".

Era vorba atunci — avea să explice mai tîrziu scriitorul şi militantul Franz Fanon, negrul din Martinica participant activ la revoluţia algeriană — de a se demonstra cu orice preţ lumii existenţa civilizaţiei africane. La hotarul dintre veacul trecut şi al nostru au apărut dintre negrii nord-americani mulţi cercetători eminenţi ai istoriei. Cel mai cunoscut este savantul W. E. B. Dubois, al cărui bunic fusese sclav.

La al 5-lea Congres panafrican, care a avut loc în 1945, la Manchester, au putut participa pentru prima oară şi reprezentanţii direcţi ai Africii, deţinînd de data aceasta majoritatea. Condus de dr. Dubois, Congresul a întrunit, printre alţii, cîteva personalităţi ale mişcării de eliberare naţională: Nkrumah, Kenyatta, Azikiwe. Congresul s-a pronunţat împotriva colonialismului, pentru eliberarea Africii. Mesajul adresat popoarelor coloniale din întreaga lume declara că lupta popoarelor coloniale şi dependente pentru puterea politică este primul pas şi constituie condiţia indispensabilă a eliberării complete pe plan politic, economic şi social. Toţi muncitorii şi ţăranii din colonii erau chemaţi să creeze organizaţii de luptă, în mesaj arătîndu-se că muncitorii trebuie să se afle în fruntea luptei de eliberare naţională, că intelectualii şi oamenii de toate profesiile din colonii trebuie să fie conştienţi de responsabilităţile lor. La acest congres s-a discutat pentru prima oară despre unitatea Africii în lupta împotriva colonialismului, despre alianţa ce va trebui stabilită între statele africane.

Proclamînd deviza unităţii, liderii africani ştiau prea bine cît de grea va fi realizarea ei. Colonialiştii împărţiseră continentul în vreo 50 de teritorii, ale căror frontiere nu corespundeau repartiţiei etnografice a populaţiei (ceea ce constituie de altfel şi azi o cauză a tensiunii în relaţiile dintre unele state africane). Mai multe rase şi grupuri etnice şi lingvistice, cîteva religii împart şi ele în fel şi chip continentul, dînd totodată pretexte şi instrumente acţiunilor coloniale de aţîţare a disensiunilor. Gradele diverse de dependenţă economică de fostele metropole, formele de agravare a dependenţei (asocierea la Piaţa comună etc.) generează obstacole în calea relaţiilor economice interafricane. La aceste deosebiri şi dificultăţi se adaugă şi faptul că pe continentul african unitatea politică nu este o noţiune unică.

Şi totuşi, ideea unităţii africane pentru eliberarea completă de colonialism şi de urmările lui nefaste, pentru dezvoltarea economică şi progresul social al tinerelor state, pentru crearea condiţiilor ca „personalitatea africană" să-şi ocupe locul firesc în cultura şi civilizaţia lumii, ideea unităţii de acţiune, a solidarităţii de luptă între popoarele Africii cîştigă teren. Mişcarea aceasta cuprinde pături din cele mai diverse ale populaţiei.

Cea dintîi conferinţă la care au fost reprezentate conducerile statelor africane independente a întrunit la Accra, în 1958, doar cîteva delegaţii. Conferinţa a avut totuşi ecou. Cu atît mai mult cu cît terenul nu era complet gol. În 1957,

la Bamako, majoritatea participanților la conferința teritoriilor franceze din Africa se pronunțase pentru crearea unui guvern federal care să permită Africii occidentale franceze să obțină independența fără a se dezmembra. Refuzul metropolei de a accepta o asemenea formulă a contribuit în mare măsură la hotărîrea Guineei de a cere independența imediată în septembrie 1958.

„Federaliștii" nu s-au lăsat descurajați. În 1959, ei au încercat să creeze „Marele Mali", care trebuia să reunească, de la Dakar la Porto-Novo, patru foste teritorii ale Africii occidentale franceze: Senegalul, Sudanul, Volta Superioară și Dahomeyul. Dar proiectul s-a lovit de veto-ul metropolitan. A luat, deci, ființă o federație mai restrînsă reunind Senegalul și Sudanul. Fără o bază temeinică și fără o instituționalizare serioasă a uniunii, federația s-a desfăcut înainte chiar de a fi apucat să funcționeze în adevăratul înțeles al cuvîntului, mai ales că pe cele două teritorii se manifestau tendințe deosebite în cîteva probleme politice și economice esențiale.

Dezideratul unității încolțise însă pe pămîntul african, masele îl sprijineau, iar liderii politici îi recunoșteau forța. În virtutea lui, dar nu cu finalități identice, au luat ființă cîteva grupări africane. Imediat după proclamarea independenței, Guineea a format împreună cu Ghana o uniune statală, la care a aderat și Republica Mali, după destrămarea federației. Ceva mai tîrziu, aceste trei state au alcătuit împreună cu Marocul, Republica Arabă Unită și Republica Algeria, *grupul de la Casablanca*, denumit astfel după orașul unde avusese loc conferința de constituire. Între timp, statele care au acceptat, în 1958, să intre în Comunitatea franco-africană, s-au grupat și ele. Reuniți la Brazzaville și apoi la Yaoundé, liderii lor guvernamentali au format o *Uniune* (politică și economică) *afro-malgașă* — U.A.M. Devenite, de astă dată cu acordul Franței, independente, aceste state s-au străduit să-și lărgească clubul și astfel au pus pe picioare, în capitala Liberiei, *grupul* numit *de la Monrovia*, care reunea cele 12 țări din U.A.M., Liberia (independentă din 1847) și două foste colonii engleze: Sierra Leone și Nigeria. Astfel, în 1961, Africa se afla împărțită în două grupări statale diferite prin orientarea lor în problemele relațiilor cu fostele metropole și totodată insuficient de omogene fiecare în interiorul său pentru a-și coordona acțiunile într-un sens sau într-altul.

Ideea unității africane pe drumul deplinei eliberări de colonialism a continuat să-și lărgească influența și a găsit promotori fervenți. Împrejurări politice și necesități economice au contribuit la contacte importante între diferiți reprezentanți ai celor două grupări. S-a creat astfel, treptat, climatul care avea să permită pregătirea unor întîlniri la scara întregii părți independente a continentului.

La începutul anului 1963, miniștrii de externe din 30 de țări africane s-au întrunit în capitala Etiopiei pentru a pune la punct ordinea de zi a unei conferințe la nivel înalt. Aceasta s-a întrunit la 22—25 mai 1963, într-o atmosferă de entuziasm și mai ales de bunăvoință reciprocă, făcînd pe observatori să spună că șefii de state africane au venit la Addis Abeba hotărîți să treacă peste ceea ce-i deosebește, pentru a realiza o unitate bazată pe ceea ce îi apropie.

„Africa-Hall", clădirea cu nume simbolic, a adăpostit, salutată de Haile Selassie, împăratul țării-gazdă, prima reuniune a statelor independente din Africa. Caracterul reprezentativ era evident în ciuda absenței Togoului și Marocului, care au aderat însă ulterior, și a Republicii Sud-Africane, nechemată. Două au fost subiectele care au reținut în mod special atenția participanților: mijloacele de sprijinire a luptei de eliberare din țările africane încă dependente și elaborarea unei carte a unității africane.

Asupra primului punct n-au existat deosebiri de vederi esențiale. S-a ajuns chiar mai departe decît prevăzuseră miniștrii de externe în conferința pregătitoare. La propunerea președintelui Ben Bella, susținută de președinții Nkrumah, Seku Ture și Modibo Keita, conferința a recomandat crearea unui corp de voluntari pentru a se putea da „în diverse domenii" întreg ajutorul necesar mișcărilor naționale de eliberare. Deși unii au cerut-o, n-a fost totuși fixată o dată limită la care teritoriile încă dependente să devină suverane. S-a hotărît însă, în unanimitate, crearea unui comitet de coordonare care să mînuiască fondul special de ajutor pentru mișcările africane de eliberare națională. Conferința a cerut de asemenea boicotarea totală și efectivă a Portugaliei și a Republicii Sud-Africane.

Adoptarea proiectului de *Cartă a unității africane*, elaborat de miniștrii de externe, a fost precedată de discuții destul de ample, axate în jurul a două teze: aceea susținută de Ghana, care cerea constituirea imediată a unui guvern african și pregătirea alegerii urgente a unui parlament continental (teză cunoscută sub formula *Africa must unite now*, Africa trebuie să se unească acum), și alta, mai prudentă, apărată de Etiopia, susținută la rîndul ei de grupul de la Monrovia, a unirii în etape, timpul urmînd a-și spune cuvîntul.

Dată fiind unanimitatea hotărîrii de a se ajunge la un acord, în interesul Africii în ansamblul ei, a fost creată o organizație foarte suplă, al cărei statut de funcționare este destul de îndeaproape inspirat de cel al Organizației Națiunilor Unite. S-a spus că astfel unitatea africană trece mai întîi prin forumul liderilor. Aceasta presupune ca fiecare dintre conducători să accepte a ține seama de ceilalți. O altă condiție a unității a fost subliniată în intervenția președintelui Republicii Mali: „Respectarea suveranității fiecărui stat trebuie să fie consacrată printr-un pact multilateral de neagresiune". Conferința a subscris la acest punct de vedere, înscriindu-l în *Carta Organizației unității africane*, printre Principiile cuprinse în articolul III:

1/ Egalitatea suverană a tuturor statelor membre;

2/ Neamestecul în treburile interne ale statelor;

3/ Respectarea suveranității și integrității teritoriale a fiecărui stat și dreptul său inalienabil la o existență independentă;

4/ Reglementarea pașnică a diferendelor, pe calea tratativelor, a medierii, concilierii sau arbitrajului;

5/ Condamnarea fără rezerve a asasinatului politic și activităților subversive exercitate de state vecine sau orice alte state;

6/ Devotamentul fără rezerve față de cauza emancipării totale a teritoriilor africane care încă nu sînt independente;

7/ Afirmarea unei politici de nealiniere.

Respectarea acestor principii apare ca o condiție *sine qua non* a obiectivelor Organizației Unității Africane, enunțate astfel de Cartă (art. II):

a/ Întărirea unității și solidarității statelor africane;

b/ Coordonarea și intensificarea cooperării și eforturilor lor pentru a oferi condiții de viață mai bune popoarelor Africii;

c/ Apărarea suveranității lor, integrității teritoriale și independenței lor;

d/ Eliminarea tuturor formelor de colonialism din Africa;

e/ Favorizarea cooperării internaționale, ținînd seama de Carta Națiunilor

Monumentul independenței din Lomé (Togo).

Unite și de Declarația universală a drepturilor omului.

Carta O.U.A. stabilește că „în aceste scopuri, statele membre își vor coordona și armoniza politica generală, în special în următoarele domenii: politică și diplomație, economie, transporturi și comunicații, învățămînt și cultură, sănătate, higienă și alimentație, știință și tehnică, apărare și securitate". Toate acestea „cu hotărîrea fermă de a salvgarda și consolida independența și suveranitatea greu cucerite, ca și integritatea teritorială a statelor noastre și de a combate neocolonialismul sub toate formele".

Ar fi desigur greșit să se creadă că organizația care a luat ființă anul trecut în „Africa-Hall" ar fi un panaceu universal al tuturor greutăților africane. Realismul, luciditatea trebuie să stea la baza oricărei abordări sau analize a fenomenului african. Viața însăși invită la un asemenea realism. Conferința de la Addis Abeba a deschis un drum larg, cu perspective promițătoare, dar și cu dificultăți de care trebuie ținut seama. Cei care s-au angajat să meargă pe drumul unității africane sînt oameni cu formație diferită, cu interese diverse, cu relații deosebite. Crearea O.U.A. n-a desființat orientările politice care se reunesc sub cel puțin două formule. Una este exprimată prin „negritude" (negritudinea), profesată îndeosebi de promotorii acestui curent în cultură; valoros în felul lui (prin dorința de a promova aportul Africii negre la civilizația umană), acest curent ia însă adeseori aspectul unui „rasism invers", fără a-i împiedica însă pe unii din adepții săi să susțină și să promoveze relații de menținere a subordonării economice față de fosta metropolă. Cealaltă orientare este susținută de adversarii criteriului rasial. În cartea sa *Free Africa*, reprezentantul Ghanei la O.N.U., Quaison-Sackey, scrie: „Acesta este un credo primejdios: de ce să însemne ceva culoarea pielii. Ceea ce importă cu adevărat este ca toți oamenii, indiferent de culoarea pielii lor, să se respecte și să se înțeleagă".

Viabilitatea Organizației Unității Africane a trecut totuși examenele primului an. Caracterul ei reprezentativ a crescut prin aderarea Togoului și Marocului. Ea a făcut să apară ca depășite grupările de la Casablanca și Monrovia. Uniunea afro-malgașă și-a „auto-redus" obiectivele la colaborarea economică.

Caracterul pozitiv al organizației s-a demonstrat concret prin rezultatele unui șir de consultări prevăzute expres de Cartă sau inițiate în spiritul ei, pentru analizarea în comun a unor probleme și situații ivite pe parcurs.

Astfel, deși la Addis Abeba fusese aminată fără dată crearea Comisiei de mediere, consiliere și arbitraj, consultările ad-hoc de la Bamako, Lagos și Dar Es Salaam s-au soldat cu rezultate de mare importanță pentru viața politică a continentului: aplanarea conflictului de frontieră algero-marocan, confirmarea tratativelor ca singură soluție acceptabilă în cazul litigiilor teritoriale somalo-etiopiene și somalo-kenyote, precum și discutarea plină de învățăminte a cauzelor care au determinat tulburările interne provocate în Tanganica de încadrarea armatei naționale cu ofițeri ai fostei metropole.

Cauzele greutăților din viața africană sînt diverse și încercările de definire și categorisire nu lipsesc. Mai aproape de adevărata stare de lucruri pare să fie clasificarea făcută de camerunezul Aaron Tolen, participant la studiile Facultății de Științe politice din Bordeaux. Pe primul loc în lista relelor de care suferă continentul african el situează condițiile, amenințările de origine extra-africană: este vorba de amenințarea neo-colonialismului care dăinuie sau se întoarce sub forma bazelor militare și a tratatelor inegale, sau sub forma, cea mai vizibilă, a colonialismului portughez și spaniol și a persecuției rasiale din Africa de sud.

Ca sursă, înapoierea economică este și ea o condiție de origine extra-africană. Dar lichidarea ei depinzînd în primul rînd de modul în care înțeleg și izbutesc autoritățile naționale instalate după independență să rezolve problemele dezvoltării economice și sociale, Tolen o situează în categoria problemelor proprii Africii. „Între cooperarea acceptată ca un mijloc de a ajunge la libertate prin progresul economic și social și cooperarea care servește drept fațadă colonialismului — a declarat la Addis Abeba președintele Tunisiei, Burghiba — nu există o deosebire de formă, ci de finalitate. Este înainte de toate o problemă de conștiință pentru cel care o acceptă..." Se pare însă că nu toți sînt de acord asupra faptului că vigilența este foarte necesară în acest domeniu. De aceea, printre altele, la conferința de la Lagos a miniștrilor de externe din O.U.A. s-a hotărît crearea unui comitet de coordonare a eforturilor africane de rezistență la ofensiva neocolonialistă.

În sfîrșit, o a treia categorie este definită ca fiind aceea a problemelor proprii fiecărui stat african. Unitatea, sub forma pe care a căpătat-o anul trecut prin crearea Organizației de la Addis Abeba, este chemată să favorizeze schimburile de vederi asupra cauzelor care dau naștere la frămîntări sau chiar tulburări în interiorul unor țări.

În enunțul obiectivelor Organizației Unității Africane, Carta specifică lichidarea tuturor formelor de colonialism în Africa. Obiectivul este detaliat în *Rezoluția Decolonizării*, adoptată și ea la Addis Abeba, care prevede măsuri concrete pentru sprijinirea luptei de eliberare a teritoriilor africane aflate încă sub dominație colonială. Rezoluția include și necesitatea de a se da sprijin patrioților sud-africani împotriva apartheidului. Există însă și o *Rezoluție Anti-apartheid*, care prevede măsuri și acțiuni speciale împotriva rasismului practicat în Africa de sud. Și se poate spune că în aceste direcții unitatea africană a dat primele rezultate pozitive, alături de consacrarea tratativelor interafricane ca soluție a conflictelor și litigiilor.

Rezoluția Dezarmării a reafirmat dorința Africii de a deveni o zonă dezatomizată și fără baze militare, de a contribui la interzicerea armelor nucleare și la dezarmarea generală și totală. Toate țările africane membre ale O.U.A. au ratificat Tratatul de la Moscova pentru interzicerea experiențelor nucleare.

Pe șantierul barajului Akosombo din Ghana

Obiective de luptă concretă, constructivă, împotriva neocolonialismului pot fi identificate și în *Rezoluția Economică*, adoptată la Addis Abeba. Domeniul economic este considerat însă cel mai delicat — se poate spune — dintre toate în Africa. Un continent bogat, în care sărăcia cunoaște doar deosebiri de gradație și unde colonialiștii au lăsat în urma lor un vid industrial, științific și tehnic. Înlocuirea nu se poate face decît prin eforturi naționale presupunînd timp, printre altele, și prin cooperări internaționale adecvate. Desigur, al doilea mare obiectiv înscris în Carta unității — „coordonarea și intensificarea colaborării și eforturilor statelor africane pentru a asigura o viață mai bună popoarelor lor" — preocupă profund popoarele africane independente. Acele eforturi care se depun pentru consolidarea independenței economice vin să întărească independența lor politică.

Gabriela DOLGU

convorbiri, interviuri, ecouri despre Romînia

Acad. HORIA HULUBEI

despre programul A.I.E.A. pe 1965—1966

Recent, la Viena s-a dezbătut, în Comisia pentru program și buget din cadrul Consiliului Guvernatorilor al Agenției Internaționale pentru Energia Atomică, programul de activitate a A.I.E.A. pe anii 1965—1966 și proiectul bugetului pe anul 1965.

În legătură cu aceste lucrări, prof. HORIA HULUBEI, vicepreședinte al Consiliului Guvernatorilor al A.I.E.A., care a prezidat lucrările ședinței, ne-a declarat următoarele :

Din Comisia pentru program și buget, a cărei reuniune am condus-o, fac parte reprezentanții Angliei, Braziliei, Canadei, Italiei, S.U.A., U.R.S.S. și ai altor țări.

Problemele de pe ordinea de zi erau de mare interes : au trebuit aprobate conturile Agenției pe anul 1963 și întocmite programul de activitate 1965—1966 și bugetul pe 1965.

Întrucît, în momentul actual, în lume se desfășoară o vastă activitate legată de construirea și funcționarea centralelor atomoelectrice, în planul pe 1965—1966 s-a acordat o mare pondere reactorilor nucleari. În legătură cu aceasta, una din preocupările extrem de importante ale Agenției este problema așa-numitelor garanții, respectiv controlul internațional, prin intermediul A.I.E.A., al funcționării acestora. Controlul a devenit astăzi o necesitate, deoarece imensele potențiale nucleare instalate și acelea în curs de instalare pot fi în același timp și producătoare de explozive nucleare. Grupul de lucru constituit de Consiliul Guvernatorilor pentru elaborarea principiilor referitoare la garanții (la care participă și subsemnatul) își începe lucrările la 20 mai la Viena. El va trebui să stabilească materialele și produsele asupra cărora se extind garanțiile precum și modul de efectuare a inspecțiilor, pentru a se putea urmări respectarea prevederilor proiectatei convenții. În acest sens, Agenției îi revine sarcina ca, într-un timp cît mai scurt posibil, să ajungă la o înțelegere convenabilă tuturor statelor, atît celor dezvoltate cît și celor în curs de dezvoltare, cu privire la aplicarea garanțiilor.

Actualul program al Agenției ține seama și de necesitățile țărilor în curs de dezvoltare, fiind centrat în jurul unor acțiuni care să urgenteze procesul de introducere a tehnicii noi în aceste state. În timpul din urmă, Agenția a elaborat cîteva proiecte de desalinizare a apei de mare, problemă vitală pentru o serie de state, în special de pe continentul african. De asemenea, A.I.E.A. încearcă să faciliteze în aceste țări construirea de laboratoare nucleare, iar în perspectivă a unor centrale atomoelectrice. În prezent, prin bursele acordate de Agenție, numeroși tehnicieni din aceste state se specializează în străinătate.

Dezbaterile la această reuniune s-au axat mai mult asupra aspectelor științifice ale problemelor ridicate în lume de stadiul avansat și complex la care a ajuns energetica nucleară. Fie că era vorba de a ajuta țările în curs de dezvoltare, fie de a se duce la îndeplinire alte acțiuni științifice ale Agenției, dorința de a se ajunge la un rezultat pozitiv a fost vizibilă. La sfîrșitul dezbaterilor, sesiunea a putut stabili jaloanele programului A.I.E.A. pe anii următori, program pe care în luna iunie Consiliul Guvernatorilor îl va definitiva, pentru a-l supune apoi aprobării Adunării Generale a Agenției.

«TIMES»:

„Multilateral și adînc impresionați de rezultatele teatrului romînesc"

Ziarul Times a publicat sub semnătura corespondentului său special o relatare asupra vieții teatrale din Romînia, din care desprindem :

„În prezent, cînd la noi în țară există un teatru național în devenire, Royal Shakespeare Company, a cărui politică este dictată de considerente artistice în primul rînd și numai după aceea de cele comerciale, și o seamă de noi companii teatrale împrăștiate prin țară care refuză să se supună întru totul sistemului teatrului bulevardier — problema unui teatru administrat și subvenționat de stat devine pentru prima dată o problemă care merită o cercetare mai serioasă.

Responsabilitatea statului în ceea ce privește artele este un fapt împlinit în țările socialiste din răsăritul Europei, și într-o măsură mai mică pretutindeni pe continent : Romînia, de pildă, are un teatru care nu urmărește scopuri comerciale, este sprijinit, după cum se pare, de un minister și într-o recentă discuție cu dl Radu Beligan, unul din actorii de frunte romîni, au reieșit o seamă de lucruri oportune pentru viitorul propriului nostru teatru."

În articol se spune : „dl Paul Scofield, la încheierea spectacolelor cu «Regele Lear», în regia lui Peter Brook, la București, a fost impresionat de călduroasa primire ce i s-a făcut și a apreciat publicul bucureștean drept deosebit de exigent. După părerea d-lui Beligan, acest lucru se datorește posibilităților de a educa publicul romînesc pentru a putea aprecia piesele bune ca și o bună interpretare. Acest lucru, la rîndul său, se datorește libertății de care se bucură directorii de teatru din Romînia de a pune în scenă opere potrivit meritelor lor artistice, deși ele nu s-ar dovedi viabile din punct de vedere comercial, după sistemul din Shaftesbury Avenue, în care contează numărul spectacolelor. În Romînia există 42 de teatre, dintre care 15 se află în București, celelalte fiind în provincie : toate acestea lucrează după un sistem de repertoriu, și toate sînt subvenționate de stat (există de asemenea cinci opere, 22 de teatre de păpuși și 11 teatre de revistă, ceea ce face ca procentajul să fie, în mare, un teatru pentru 250 000 de locuitori. În Anglia avem circa un teatru la fiecare 500 000 de locuitori). Principalele scene bucureștene sînt Teatrul Național — care are 120 de ani — Teatrul de Comedie și teatrul care poartă numele celebrei artiste Lucia Sturdza Bulandra.

Desigur, repertoriul este bogat în piese de autori romîni, în frunte cu Caragiale la care se adaugă Dürrenmatt, Brecht, Cehov, Arthur Miller, Tennessee Williams, Molière, Racine și — mai presus de orice — Shakespeare, care se bucură de mare stimă. (...)

Școlile de teatru primesc cîte un candidat din zece, așa cum se întîmplă și la noi : selectarea se face, totuși, pe considerente academice ca și teatrale. Cursurile durează patru ani pentru actori, regizori și critici, atît pentru cinema cît și pentru teatru. Primii doi ani sînt ani de probă. Oricui termină însă cursul i se garantează un angajament și studenții sînt repartizați teatrelor pe baza cererilor și a notelor obținute la examenul de absolvire.

Autoritățil occidentale, pe cît de diferite pe atît de perceptive, ca dna Peter Brook, dl William Gaskill și dl Michel Saint Denis au fost multilateral și adînc impresionate de rezultatele obținute de teatrul romînesc".

RAOUL CRABBÉ

directorul ziarului belgian „Le Phare":

Aspecte romînești

Recent, cunoscutul ziarist belgian Raoul Crabbé a fost oaspetele nostru, iar impresiile lui despre Romînia au făcut obiectul unor reportaje publicate în ziarul *Le Phare*, al cărui director este.

Primul contact al călătorului care vizitează o țară străină se stabilește cu peisajul. „De la plajele însorite ale Mării Negre pînă la vîrfurile înzăpezite ale Carpaților ; de la Delta Dunării, paradis al pescarilor și naturaliștilor, la pădurile bogate în vînat, de la bătrînele cetăți medievale din Transilvania la mănăstirile din Moldova, Romînia are multiple posibilități de a atrage pe turist". Dintre punctele de atracție turistică din Romînia, Raoul Crabbé amintește : „stațiunile balneo-climaterice ultra moderne de pe malul Mării Negre cu hoteluri luxoase de 10—12 etaje, restaurante înconjurate de grădini înflorite, baruri, săli de cinema — care stau alături de vestigiile unui trecut îndepărtat amintind de prezența Greciei și a Romei pe aceste meleaguri".

R. Crabbé nu se oprește numai la contemplarea peisajului :

„Am vizitat numeroase întreprinderi modernizate sau nou construite și am fost impresionat de amploarea lor și de calitatea produselor care se fabrică aici. Aș cita exemplul centrului petrolifer Ploiești. Noile rafinării au fost construite cu materiale fabricate aproape în întregime în țară și se proiectează prospectarea de noi terenuri petrolifere, pentru care se vor întrebuința cele mai moderne mijloace — izotopii radioactivi; Romînia are un institut de fizică nucleară, care se consacră atît cercetării științifice cît și aplicării de izotopi radioactivi în industrie, agricultură și medicină.

Pentru a obține creșterea producției de mașini a trebuit să se înceapă cu dezvoltarea industriei grele. Astfel s-au reconstruit vechile cuptoare înalte de la Reșița, care sînt mecanizate și parțial automatizate, s-au ridicat noi oțelării, s-au construit noi cuptoare și laminoare, de diferite tipuri". R. Crabbé a vizitat Brașovul unde se construiesc tractoare a căror „calitate mecanică și soliditate sînt apreciate pretutindeni". Vizitele continuă la Complexul petrochimic de la Onești-Borzești, datorită căruia „Romînia, importatoare de produse chimice înainte de război, a devenit astăzi exportatoare".

Raoul Crabbé arată apoi că a întîlnit în Romînia o „creștere industrială dintre cele mai rapide în lume". Am enumerat numai cîteva exemple ale dezvoltării industriale a Romîniei, scrie autorul. „S-ar cădea să vorbim — continuă el — și de construcții, de industria materialelor de construcții, de industria lemnului și a mobilei, de industria alimentară, de radio și televiziune. Această dezvoltare se oglindește în mod firesc în creșterea nivelului de trai al populației".

În drumul său de la un obiectiv industrial la altul, R. Crabbé a cutreierat în lung și în lat țara și l-au impresionat „varietatea și bogăția culturilor care se întind cît vezi cu ochii. Cîmpurile sînt bine întreținute și se lucrează cu mijloace mecanice ; satele sînt curate, deseori pitorești (mai ales în Carpați și în Transilvania). Țăranul își împodobește și își decorează casa dînd frîu liber fanteziei care dezvăluie un spirit original și un gust foarte viu pentru culoare. Nivelul de trai este ridicat. Numeroase familii au aparat de radio, mulți au televizor, motocicletă și numărul aparatelor de uz casnic crește mereu. Mobilierul este simplu dar confortabil, iar hrana este îndestulătoare".

Imaginea Bucureștiului este astfel redată de Raoul Crabbé : „Bucureștiul își merită din plin numele de «oraș înflorit» pentru că florile se găsesc pretutindeni, ele decorează pieţele publice, marile artere din centru și cartierele de la periferie. Dar Bucureștiul este și un «oraș șantier» — unde lucrează o armată de arhitecți, muncitori, decoratori, grădinari. Serviciul de urbanistică indică amplasarea și dimensiunile edificiilor publice, a blocurilor de locuințe, avînd ca scop crearea unui ansamblu echilibrat. Aici întîlnim, ca și în alte orașe, bulevarde largi, clădiri cu șapte, opt, zece sau chiar cincisprezece etaje, construite în conformitate cu principiile unei arhitecturi funcționale".

„Așa cum îl vedem astăzi, Bucureștiul este un oraș modern. Dar cum se trăiește aici ?", se întreabă R. Crabbé. „Puterea de cumpărare e mare, ea înglobează și prețurile foarte scăzute ale chiriilor și ale transporturilor. Trebuie să subliniem, spune în continuare R. Crabbé, că școala este gratuită, că universitatea este foarte accesibilă copiilor de muncitori și țărani — și lumea poate să meargă să-și petreacă vacanța la mare sau la munte".

Și în încheiere, o ultimă privire asupra celor care trăiesc într-un astfel de cadru : „Oamenii pe care i-am întîlnit sînt ospitalieri și politicoși, surîzători și spirituali. Datorită lor am putut vedea o mulțime de lucruri care scapă reporterului călătorind într-o țară străină, și am putut înțelege lucruri care la prima vedere îmi păreau neobișnuite — surprinzătoare".

Prof. D. H. GREEN

de la Universitatea Cambridge:

„Romînia are un rol tot mai activ în arena internațională"

Profesor la Trinity College din Cambridge, reputat filolog germanist, dl D. H. GREEN a petrecut o lună de zile în țara noastră.

— E a doua călătorie de studii pe care o fac în Romînia — *ne-a declarat d-sa.* De data aceasta m-am interesat în mod deosebit de unele probleme privind migrația gotică ; printre altele am confruntat rezultatele cercetărilor mele cu rezultatele obținute de colegii mei romîni. Și, bineînțeles, mi-am completat informațiile științifice în vederea unui studiu care, sper, va aduce noi lumini în acest domeniu.

Avînd posibilitatea să iau contact cu viața universitară din București, Cluj și Iași, m-am interesat de metodele folosite de colegii mei romîni în predarea limbilor străine, spre a le compara cu propriile noastre metode. Și din acest punct de vedere călătoria mea s-a soldat cu un interesant și util schimb de experiență.

Consider că asemenea contacte sînt, într-un anumit fel, esențiale. Și cred că ele pot fi extinse și pe alte planuri, cu rezultate la fel de bune. În acest sens voi și discuta cu autoritățile britanice, considerînd că ambele părți sînt interesate în dezvoltarea relațiilor dintre țările noastre.

Destinderea care se constată în relațiile internaționale favorizează o mai bună cunoaștere între oameni și popoare. E o împrejurare care a dus la o mai bună cunoaștere a Romîniei și, implicit, a făcut să crească interesul față de țara dv. Dar nu e unica explicație. Romînia reține atenția prin rolul ei tot mai activ și mai important în arena internațională. Apoi, în ansamblul interesului pe care noi, englezii, îl manifestăm față de oricare țară, Romînia s-a făcut remarcată prin impresionanta ei dezvoltare, în primul rînd pe plan economic. În această ordine de idei, aș avea o remarcă. Am vizitat țara dv. cu trei ani în urmă. Revenind acum, am rămas impresionat de volumul construcțiilor. Am găsit o mai mare abundență de produse alimentare și de articole de îmbrăcăminte.

Și dacă pînă acum am vorbit despre cauzele majore ale interesului față de Romînia, nici turismul nu trebuie neglijat. Organizat din ce în ce mai bine, el explică numărul crescînd de englezi care vin să-și petreacă vacanța pe litoralul romînesc.

În sfîrșit, Romînia prezintă un mare interes și datorită vieții științifice din țara dv. Precum am remarcat, cînd un om de știință vine în țara dv. are multe lucruri de văzut.

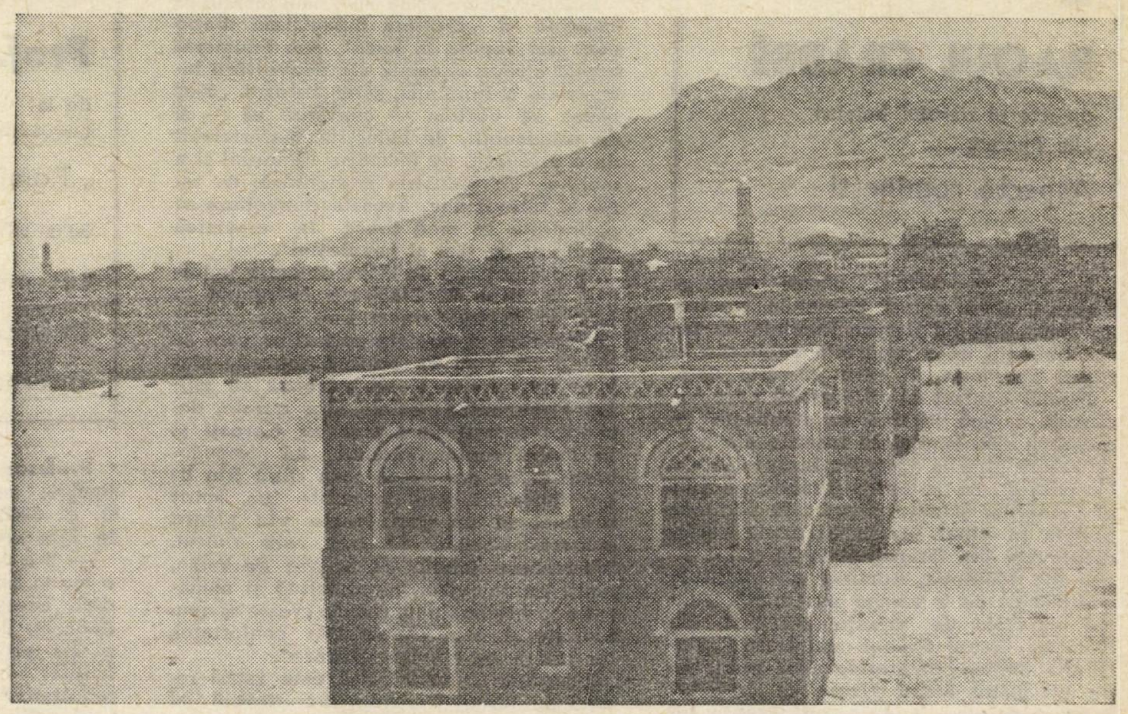

Vedere parțială din Sanaa

Yemen

Această țară, ocupînd o suprafață de 195 000 km pătrați, era, pînă nu de mult, practic izolată de restul lumii. Pe fîșia de pămînt cuprinsă între Marea Roșie și nisipurile Arabiei Saudite, între strîmtoarea Bab el Mandeb și ținuturile locuite de triburi, timpul părea să se scurgă altfel decît în restul lumii. A trebuit ca revoluția victorioasă să răstoarne în septembrie 1962 regimul monarhic, pentru ca — după expresia președintelui Al Sallal — Yemenul să poată, în sfîrșit, pași „din Evul Mediu în secolul XX".

Cei aproximativ 5 milioane de yemeniți sînt moștenitorii unei istorii bogate, ale cărei începuturi duc la epoca frumoasei regine din Saba, prietenă a înțeleptului Solomon. Încă pe atunci exista aici o civilizație înfloritoare: temple fastuoase, canale de irigație, originale opere de artă. Mileniile care au urmat au prefăcut în pulbere vestigiile regilor Sabei.

Stăpînit multă vreme de către Turcia, Yemenul a devenit independent la sfîrșitul primului război mondial. Imamii au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a opri penetrația secolului XX în această țară. Nici un străin nu putea intra aici fără autorizația personală a monarhului. În Yemen nu exista nici o ambasadă a vreunei țări străine. Doar șapte misiuni diplomatice, bine supravegheate, căpătaseră autorizație de a funcționa în Yemen. În ciuda faptului că yemeniții sînt toți musulmani, țara era sfîșiată de războaie religioase. Imamii atîtau diferitele secte una împotriva alteia cu scopul de a împiedica unirea lor în lupta împotriva regimului feudal.

Nici cel de-al doilea război mondial n-a scos Yemenul din izolarea sa. După război, Yemenul a aderat la Liga Arabă. În 1947, cel dintîi delegat yemenit și-a ocupat locul în Organizația Națiunilor Unite.

Pînă la răsturnarea monarhiei, în Yemen domnea un absurd și ciudat sistem de guvernare: acela prin scrisori și telegrame. Oricine vroia să întreprindă ceva, indiferent dacă era vorba de pus o ușă la casă sau de cumpărat o nevastă, trebuia să se adreseze personal regelui, care urma să-i dea aprobare. Demnitarii regelui primeau zilnic sute de asemenea scrisori. Sistemul era însă practic, taxele pentru autorizații de acest fel fiind monopolul casei regale...

Yemenul era regatul în care bolile circulau nestingherite (din doi copii nou născuți, unul murea în fașă), în care analfabetismul era aproape total (90 la sută din populație nu știa să scrie și să citească, în țară existau 4 școli elementare și o singură școală medie).

Într-o lume care construia giganți industriali, Yemenul n-avea nici măcar o singură fabrică; doar cîteva întreprinderi meșteșugărești prelucrau metale și piei.

Într-o vreme în care oamenii au început asaltul Cosmosului, în Yemen exista oficial sclavia; unele familii aveau sute de sclavi, de a căror viață puteau dispune după bunul lor plac.

Într-o lume în care oamenii erau preocupați de mijloace de prelungire a vieții, în Yemen aveau loc execuții în piețele publice, adesea pentru vini ima-

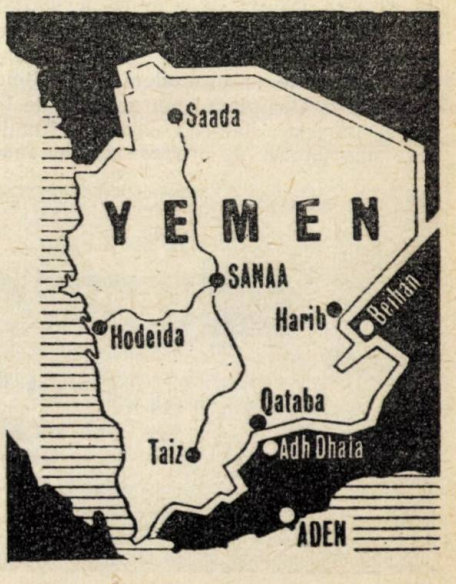

ginare. Nu o dată călăii primeau bani de la familia condamnatului pentru ca să-i taie capul cu o singură lovitură de sabie, scutindu-l de chinuri. Trupurile celor executați erau aruncate șacalilor. Celor care aveau noroc să scape cu viață li se tăiau mîinile. Oprirea sîngelui prin cufundarea mîinii ciuntite într-un cazan cu ulei fierbinte era considerată ca o mare concesie!

În Yemen circulau taleri de argint bătuți în 1780 cu efigia Mariei Tereza. Fiecare taler era încercat de primitor cu dinții și cîntărea 28 de grame. Impozitele stoarse de la țărani furnizau 28 500 000 taleri din cei 30 000 000 la cît era calculat venitul anual al regelui. Dar, după revoluție, vistieria a fost găsită goală. Tot aurul, toate obiectele de valoare, toți arginții adunați din sudoarea yemeniților au fost expediați din timp de imam la băncile italiene și elvețiene.

Regii familiei Said au domnit în Yemen peste 1 100 de ani.

Ultimul Said, Ahmed, a murit în septembrie 1962, cu puține zile înainte de revoluție, în urma celui de-al 13-lea atentat comis împotriva sa. El și-a început domnia în 1948, după ce, pentru a pune mîna pe putere, a organizat (cu ajutorul unor mercenari) asaltul capitalei, Sanaa. 20 000 de oameni au fost uciși atunci. Orașul a fost predat.

■

Prin acțiunea unor patrioți îndrăzneți, la 27 septembrie 1962 imamul a fost răsturnat, monarhia feudală a fost abolită, a luat naștere cea mai tînără republică din Peninsula Arabică. Chiar în dimineața izbînzii, postul de radio din Sanaa făcea cunoscute obiectivele revoluției yemenite:

— suprimarea tuturor formelor de oprimare la care era supusă populația;

— justiția socială;

— lichidarea conflictelor între cele aproape 50 de naționalități care trăiesc în Yemen și asigurarea egalității tuturor yemeniților în fața legii;

— ridicarea nivelului de trai al poporului.

Au început apoi să sosească din Yemen știri a căror principală caracteristică o constituiau cuvintele „pentru prima oară".

Pentru prima oară în istoria Yemenului (la 13 aprilie 1963) a fost elaborată o Constituție. Pentru prima oară, a fost creat un sindicat și au avut loc mitinguri. Pentru prima oară, au fost luate măsuri privind elaborarea unui buget al statului, a luat ființă o bancă și a fost emisă moneda. Pentru prima oară, s-a acordat populației asistența medicală gratuită. Pentru prima oară, a fost creată o facultate (de agronomie) și tot pentru prima oară, în regiunile locuite de triburi au fost create școli. Pentru prima oară, yemeniții au văzut filme — și, tot pentru prima oară, a început construcția unor cinematografe și a unui teatru.

„Pentru prima oară" — scria ziarul londonez *Sunday Times*, analizînd situația din Yemen — guvernul și poporul au căpătat posibilitatea de a-și făuri în mod serios planuri de viitor".

Obiectivele de perspectivă ale Yemenului au fost expuse de președintele Al Sallal în declarația care formulează cele 10 principii ale revoluției yemenite.

Arhitectură clasică în capitala yemenită

În acest program e vorba, între altele, de instaurarea în țară a dreptății sociale, asigurarea dezvoltării economice a republicii, valorificarea resurselor naturale ale țării, asigurarea populației cu toate produsele necesare traiului, construcția de școli și spitale, crearea de institute pentru învățămîntul superior, asigurarea dreptului tuturor cetățenilor la muncă, crearea unei armate naționale care să apere cuceririle poporului.

Potrivit planurilor guvernului yemenit, țara urmează să-și creeze o industrie națională, lărgind, îndeosebi, extracția de minereuri. Premisele dezvoltării în această direcție există. Conform unui raport întocmit de specialiști, subsolul Yemenului conține cantități însemnate de petrol, cupru, cărbuni, sulf, sare. Pentru valorificarea petrolului din deșertul Tiham, a fost constituită o Companie petroliferă yemenită cu un capital de 475 000 lire egiptene, din care 51 la sută a fost depus de guvernul Yemenului, iar restul de Republica Arabă Unită. Compania se va îngriji de prospectarea zăcămintelor, de extragerea țițeiului și de rafinarea lui.

Interesat în asigurarea unor condiții internaționale de pace care să permită îndeplinirea sarcinilor consolidării independenței naționale, guvernul Al Sallal desfășoară o politică externă care se caracterizează printr-o orientare anticolonialistă, acordînd sprijin eforturilor de lichidare cît mai grabnică a rămășițelor și consecințelor sistemului dominației coloniale.

Totodată Yemenul se arată preocupat de promovarea unor relații de colaborare cu toate popoarele lumii. Așa cum sublinia președintele Abdullah al-Sallal, „Yemenul promovează o politică de pace și prietenie cu toate țările care respectă principiile de independență și suveranitate".

Aspirațiile de libertate și o viață mai bună care devin realitate pe pămîntul yemenit stau alături de năzuințele poporului acestei țări de a sluji cauza păcii generale.

Radu ȚIULESCU

Raportul Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, dedicat producției europene în anul care a trecut, constată că, în general, producția mondială de oțel a crescut, atingînd circa 380—383 milioane tone față de aproximativ 357 milioane tone în 1962. Din producția mondială a anului 1963, Europei i-a revenit peste jumătate.

slăbiciunile oțelului

Unul din indicii principali, pe care experții conjuncturii economiei mondiale îl iau în considerație atunci cînd apreciază situația economică a diferitelor țări ale lumii, este evoluția producției mondiale de oțel. Or, aceasta a urmat de mulți ani o linie sinuoasă. Dacă în 1929 producția mondială se cifra la 114,8 milioane tone oțel, în timpul marii crize economice din 1929—1933 ea a scăzut pînă la 44,8 milioane tone, pentru ca în 1938 să se ridice la 110,2 milioane tone, adică la mai puțin decît în urmă cu un deceniu.

tendințe mondiale divergente

În cadrul producției mondiale au început încă din perioada antebelică să se profileze unele tendințe contradictorii datorită evoluției diferite a producției celor două sisteme economice — socialist și capitalist — tendințe care se mențin și se accentuează în perioada postbelică.

Industria siderurgică a țărilor socialiste a dat o producție tot mai importantă de oțel, ajungînd de la circa 36,2 milioane tone în 1950 la peste 120 milioane tone în anul 1963. Corespunzător, a crescut și ponderea țărilor socialiste în producția mondială: în perioada antebelică 13,1 la sută, în 1950 — 19,2 la sută, în 1963 — circa 30 la sută. După cum arată un raport recent al Comisiei Economice Europene a O.N.U., producția siderurgică a țărilor socialiste a înregistrat în întreaga perioadă postbelică creșteri rapide și constante. Pe această bază, statele socialiste și-au sporit producția industriei constructoare de mașini, ajungînd să dea aproximativ 40 la sută din producția mondială de utilaje. Datele privitoare la planurile de perspectivă ale statelor socialiste arată că și în perioada următoare producția siderurgică — și în primul rînd cea de oțel — va crește în continuare. Raportul citat apreciază că aceste creșteri vor întări economia țărilor socialiste, punînd la dispoziție mijloace pentru un progres tehnic continuu.

În schimb, atît Raportul Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, cît și Raportul O.E.C.E. (Organizația europeană pentru cooperare economică, la care sînt asociate S.U.A. și Canada), special dedicat siderurgiei vest-europene (publicat la începutul anului 1964), prevăd perspective dificile industriei oțelului în Europa occidentală.

Ce anume creează prilej de îngrijorare specialiștilor? Tot mai evident devine faptul că pe de o parte producția și comenzile de oțel înregistrează importante oscilații bruște, iar pe de altă parte capacitățile de producție sporesc în mod continuu.

Referindu-se la țările „Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului", ziarul elvețian *Gazette de Lausanne* scria că anul 1963 „este al treilea an consecutiv în care producția de oțel brut și fontă în cele șase țări ale C.E.C.O. nu a crescut... Producția de fontă a scăzut sensibil anul trecut (1963), în timp ce producția de oțel brut a crescut ușor, pentru a ajunge din nou la nivelul anului 1961. Producția de fontă a scăzut în C.E.C.O. cu 1 la sută. În ansamblu, producția de oțel a sporit cu 0,3 la sută, după o scădere de 0,3 la sută în anul precedent" (1962). Concluzînd, ziarul aprecia că această tendință „exprimă clar înrăutățirea pozițiilor concurențiale ale celor șase țări, concomitent cu creșterea rapidă a importurilor".

La rîndul său, *Le Monde* scria cu privire la problema producției țărilor Pieței comune: „în 1963 siderurgiile celor șase n-au participat la creșterea producției mondiale de oțel".

S-ar părea, deci, că neliniștea de care vorbeam mai înainte s-ar datora numai creșterii mult prea lente sau chiar stagnării producției de oțel în țările vest-europene. Dar lucrurile nu stau astfel. Rapoartele menționate arată că sporul producției în Europa occidentală ar fi prea mare față de estimațiile făcute anterior. Astfel, în 1956 se prevedea că în anul 1960 producția de oțel a țărilor membre ale C.E.C.O., va atinge 79,7—89,5 milioane tone. Or, în realitate, producția s-a apropiat de 107 milioane tone. Deși în anii următori, și în special în 1962, producția de oțel a țărilor C.E.C.O. s-a redus cu circa 3,6 milioane tone, pentru anul 1963 se prevedea atingerea unui nivel mai mare decît cel din 1960.

cereri mici, oferte mari

Cercurile de afaceri occidentale nu sînt de loc mulțumite de faptul că oferta de oțel a depășit *sistematic* în ultimii ani cererea de pe piața mondială capitalistă. Dacă în 1953, de pildă, cererea era depășită de ofertă cu numai 33 milioane tone, iar în 1958 cu circa 100 milioane tone, în 1963 ea a depășit 106 milioane tone oțel brut (dată fiind creșterea masivă a stocurilor acumulate în depozite paralel cu creșterea producției).

Depășirea cererii de către ofertă a determinat, așadar, o creștere a capacităților nefolosite în industria siderurgică occidentală. După aprecierile rapoartelor menționate, în 1963 au stat nefolosite în lumea capitalistă capacități echivalente cu aproape 74 milioane tone, din care partea cea mai mare în

S.U.A., Anglia și țările Pieței comune. Este semnificativ că această capacitate nefolosită este aproximativ egală cu producția anuală de oțel a țărilor Pieței comune.

Pentru marii exportatori occidentali de oțel, îngrijorarea este sporită și de tendința netă de scădere a ponderei lor în totalul mondial al exportului de oțel. Partea Statelor Unite în exportul mondial de oțel a scăzut de la 17,1 în 1953, la 6,3 la sută, în 1962; a Angliei, în aceeași perioadă, a scăzut de la 11,6 la 10 la sută; a Pieței comune de la 46 la 37 la sută.

Țara capitalistă care a reușit să cucerească un loc crescînd pe piața mondială este Japonia, a cărei pondere a sporit de la 5,7 la 11,8 la sută în totalul exporturilor lumii capitaliste. Or, asemenea creștere nu este văzută cu ochi buni de către exportatorii americani și englezi, care-și văd puse în primejdie pozițiile de pe piețele lor tradiționale.

un concurent redutabil

Publicînd o analiză a producției de oțel a Japoniei, *La Tribune de Genève* dă o serie de date interesante privitoare la puterea concurențială a acestei țări pe piața mondială capitalistă siderurgică. Publicația arată că prețul oțelului este influențat într-o importantă măsură de costul mîinii de lucru. Or, Japonia are un cost al mîinii de lucru pe tonă de 3,8 ori mai scăzut decît Statele Unite. În plus, gazeta elvețiană enumeră o serie de factori favorabili pentru Japonia: — producția de oțel este printre cele mai concentrate din lume, fiind obținută în întreprinderi mari, relativ recent construite, și deci modern utilate (convertizoare cu oxigen pur), avînd o productivitate ridicată; — localizarea industriei siderurgice japoneze pe coaste, ceea ce reduce costul transportului: — „faptul că ea se alimentează din țări insuficient dezvoltate la prețuri mult inferioare celor ale minereului și cărbunelui produse în Germania occidentală sau America"; — existența unei importante piețe interne, constituită în mare parte de către construcțiile navale de mașini și automobile; — atracția crescîndă a piețelor externe.

În ceea ce privește cucerirea unor noi piețe externe de către Japonia, lucrurile au început să prezinte o preocupare serioasă pentru țările occidentale, dat fiind că exporturile japoneze de oțel în 1963 s-au ridicat la suma de 580 milioane dolari, reprezentînd aproximativ 12 procente din totalul valorii exporturilor Japoniei pe anul precedent. Peste jumătate din exportul japonez de oțel s-a îndreptat către America (în primul rînd S.U.A., unde, în ciuda taxelor la importul de oțel, a concurat producția locală prin prețurile sale scăzute), ca și către sud-estul Asiei.

Pe baza acestei ponderi crescînde pe piața mondială, Japonia a produs 35 milioane tone în 1963, depășind astfel, pentru prima dată, producția de oțel a R.F.G. — cifrată la 31,5 milioane tone în același an, ocupînd locul al doilea în producția mondială capitalistă, după S.U.A.

Pentru a atinge un astfel de nivel, Japonia a devenit cel mai însemnat importator de minereu de fier (aproape 22 milioane tone în 1963) și unul din marii importatori de cărbune cocsificabil (circa 20 milioane tone).

stocuri și capacități crescînde

După cum se arată în rapoartele citate, capacitățile totale minimale mondiale vor atinge în 1965 circa 537 milioane tone, pe cînd cererea este apreciată că va spori pînă la 466 milioane tone.

Întrevăzînd o creștere în continuare a capacităților excedentare, diferite țări occidentale sînt în curs de a elabora măsuri pentru contracararea situației.

Pentru aceasta se întrevăd multiple soluții. Țările Pieței comune sporesc tarifele vamale la importul de oțel din țările terțe. De pe acum se presupune că această sporire va duce la o nouă încordare în relațiile comerciale dintre Piața comună, pe de o parte, și S.U.A. și Anglia, pe de altă parte. Unii specialiști occidentali, referindu-se la această măsură, îi subliniază și caracterul evident temporar și parțial, întrucît ea nu va putea anula, ca atare, supraproducția de oțel.

Conform datelor publicate în rapoartele menționate, țările C.E.C.O. au atins în 1963 o capacitate de producție de 88 milioane tone, producînd însă numai 73 milioane tone, folosind deci capacitatea existentă numai în proporție de 80 la sută; la o capacitate de 30,7 milioane tone, Anglia a produs numai 22,9 milioane tone în 1963, capacitatea existentă depășind producția cu 34 la sută; capacitatea actuală este evaluată în S.U.A. la circa 155 milioane tone, producția anului 1963 atingînd cifra de 99 milioane tone oțel.

soluții paliative

Pentru a preîntîmpina accentuarea dificultăților actuale, o serie de cercuri ale industriei siderurgice occidentale propun ca țările cu o producție de oțel mai mică să-și reducă volumul producției sau chiar să sisteze cu totul producția. Or, în momentul de față producție mică (sub jumătate de milion tone anual) au țările în curs de dezvoltare, care extrag și exportă cantități uriașe de minereu de fier. Soluția este vădit dezavantajoasă pentru aceste țări și este de așteptat că ea va întîmpina o vie opoziție din partea lor. Cunoscînd rolul important pe care îl joacă producția de oțel în progresul industriei grele, unele țări în curs de dezvoltare proiectează sau construiesc uzine siderurgice. Astfel de proiecte există în Ghana (o uzină de 30—40 000 tone anual), Algeria (900 000 tone anual la uzina ce se va construi la Bône), Maroc (250 000 tone capacitate finală la uzina din regiunea Nador), Niger (pe baza zăcămintelor de minereu de fier evaluate la multe miliarde tone), Tunis (uzina din regiunea Memzel-Bourguiba, cu o capacitate finală de 150 000 tone anual).

Discutînd problema economisirii de valută ca și crearea unei baze largi pentru industria prelucrătoare în Africa, Conferința care a avut loc în 1963 la Monrovia (în Liberia), a experților în domeniul siderurgiei și metalurgiei feroase din 18 țări ale Africii, a preconizat crearea unei industrii proprii de oțel.

Analizînd amploarea acestor proiecte, este vădit că volumul total mondial al producției de oțel va fi influențat într-o măsură foarte restrînsă de punerea lor în funcțiune. În ansamblul lor, atunci cînd vor funcționa din plin, ceea ce se va întîmpla peste 3—4 sau chiar 10 ani, toate proiectele avute în vedere în momentul de față în țările în curs de dezvoltare vor produce, laolaltă, abia 2—3 milioane tone oțel anual, adică mai puțin de 1 la sută din actuala producție mondială. Or, numai încălcînd logica elementară se poate considera că dificultățile industriei siderurgice occidentale de azi se datoresc unor capacități de producție ce vor fi puse în funcție abia în viitor.

Tocmai de aceea, unii dintre experții conjuncturii oțelului pun dificultățile actuale nu pe seama capacității în creștere a țărilor în curs de dezvoltare, ci pe seama „înlocuirii" tot mai accentuate a oțelului cu alte materiale, și în primul rînd cu aliaje dure și incasabile de aluminiu și cu mase plastice. Dar, analizînd proporțiile reale ale înlocuirii oțelului în momentul de față cu astfel de materiale (sub 0,3 la sută), este greu de argumentat serios o asemenea interpretare.

În sfîrșit, o altă serie de experți preconizează ca soluție efectuarea unei noi reîmpărțiri a piețelor între marii producători occidentali de oțel. Știut fiind că orice asemenea proces are loc pe baza unui raport de forțe dat, se poate trage concluzia că încercările de reîmpărțire nu pot duce decît la ascuțirea contradicțiilor dintre producătorii capitaliști mondiali, prevalînd, bineînțeles, cuvîntul celor mai puternici dintre producători și exportatori.

După cum se vede, siderurgia occidentală are în fața sa probleme multiple, a căror soluție este urmărită în diverse direcții de către oamenii de afaceri, experții și economiștii din țările lumii capitaliste. Sînt căutate în principal noi piețe de desfacere interne și externe, care să absoarbă cantitățile de oțel, fontă, laminate etc., în condițiile în care progresul tehnic impune o sporire permanentă a capacităților de producție.

Realitatea ne arată că fenomenele sînt deosebit de complexe, ele înscriindu-se în ansamblul dificultăților ce decurg din instabilitatea caracteristică economiei țărilor capitaliste, din dezvoltarea inegală a acestora.

N. S. STĂNESCU

GAZODUCTUL TRANSMEDITERANEAN

Cel ce și-ar fi imaginat, cu numai 20 de ani în urmă, că Sahara va deveni un nou Eldorado, ar fi putut trece drept un vizionar optimist. Însă, cînd acest deșert de nisip, pe care Europa îl lăsase cocoșului galic ca să-l scormonească, a fost supus unor prospectări petroliere, a început imediat să se vorbească despre existența unor bogății imense.

Și totuși, petrolul nu reprezintă mare lucru în comparație cu fantasticele rezerve de gaze care zac sub dune.

În primăvara anului 1954, la Djebel Berga, la marginea Hoggar-ului, gazele au provocat o erupție spectaculoasă. A fost nevoie de două luni pentru a i se pune capăt. S-a calculat atunci că ar exista rezerve de peste 100 de miliarde mc ; dar distanța pînă la cel mai apropiat centru industrial (o mie de kilometri) făcea zăcămintele inutilizabile : a trebuit ca puțurile să fie astupate.

Iar în noiembrie 1956, cînd gazul a izbucnit la Assi R'mel, faptul a creat mare vîlvă în cercurile economice și financiare și unii au vorbit despre un adevărat miracol. S-a apreciat că zăcămintele depășesc probabil 1 000 miliarde mc, adică de peste trei ori capacitatea celor de la Lacq. Distanța de litoralul algerian era de 430 km. În anii următori, în urma forărilor făcute, s-a apreciat că zăcămintele atingeau un volum total de aproape 2 000 miliarde mc și se întindeau pe o suprafață de 2 400 kmp, aflîndu-se la o adîncime medie de 2 200 m.

Pentru a fi rentabil, ritmul exploatării gazului presupune extragerea unei cantități de cel puțin 1 miliard mc pe an. Nevoile actuale ale Algeriei se cifrează la aproximativ 500 milioane. Cu toate acestea, construirea unor gazoducte cu diametru mare a fost întreprinsă în perioada în care Franța spera, datorită planului de la Constantine, să asigure cea mai mare parte a consumului la fața locului. Rețeaua, care leagă zăcămintele cu Relizane, apoi cu Alger, Mostaganème, Arzen și Oran, poate transporta la ora actuală peste 4 miliarde mc anual. Se speră că în curînd se vor putea exporta 2 miliarde, cu ajutorul mijloacelor maritime convenționale. Dar încă mult timp Algeria nu va putea să consume la fața locului cele 2 miliarde care rămîn.

Europa occidentală, al cărei deficit este departe de a fi acoperit de către producția actuală de la Lacq și care în viitor nu se va putea mulțumi cu gazul de la Gromingue, ar putea folosi acest surplus.

Avînd în vedere prețul scăzut al acestui combustibil, economiștii sînt foarte dornici să știe dacă tehnicienii pot da un răspuns la problema transportului.

Au fost prezentate trei soluții :

1. Canalizarea prin Mediterana.

2. O combinație de gazoducte terestre și nave speciale.

3. Cabluri submarine de înaltă tensiune care să distribuie energia electrică produsă în Algeria.

Această ultimă formulă, fiind prea costisitoare, a fost imediat respinsă.

Astfel, primele două ipoteze au reținut întreaga atenție. Se știe că proiectul de transport maritim al metanului lichefiat este pe cale să devină o realitate. Șantierele navale franceze construiesc deja primul vas pentru transportul gazului metan destinat firmei „Gaz de France". Anglia se interesează, de asemenea, de această problemă.

Dar randamentul acestui sistem pare insuficient. În afară de faptul că vasele se întorc goale, nu e de neglijat nici pierderea de energie pe care o reprezintă transformarea în lichid și gazificarea la sosire. În sfîrșit, prețul instalațiilor, adăugat la acela al construcției mijloacelor de transport, se dovedește greu de amortizat în cazul unui trafic prea slab.

Soluția gazoductului transmediteranean pare cea mai rațională și este, în mod cert, cea mai rentabilă. Ea este, de asemenea, și cea mai inedită.

În ultimii ani, specialiștii au studiat problema în cadrul diferitelor campanii de experimentare pe care le-au făcut începînd din 1959.

Prima acțiune a fost alegerea traseului.

Strîmtoarea Gibraltar, care desparte Marocul de Spania, a inspirat numeroase proiecte tehnice. Recent, guvernele celor două țări au adus la cunoștință, cu prilejul vizitei la Madrid a d-lui Ahmed Alaoui, ministrul marocan al informațiilor, că va fi creată o societate pentru studierea propunerilor de traversare. Dacă va fi realizat un sistem oarecare de legătură, nu va fi greu să i se racordeze un sistem de canalizare. Numai aspectele politice ale problemei ar putea da naștere unor îndoieli în ceea ce privește realizarea rapidă a acestui proiect. În afară de faptul că Anglia controlează stînca din partea spaniolă a strîmtorii, gazoductul ar trebui să treacă de două ori frontiera marocană. Studierea acestui traseu, dacă nu a fost abandonată definitiv, a fost deocamdată lăsată deoparte ; în schimb, s-a propus soluția unui gazoduct direct între Algeria și Spania, între Mostaganème și Cartagena, aflate la distanța de 225 km.

Astăzi tehnicienii dau asigurări că pot instala conducta în mai puțin de o lună, cu mijloace maritime clasice.

Trei dificultăți majore trebuie să fie învinse : ignorarea structurii fundului marin ; lipsa materialului adecvat (îndeosebi conducte) ; necesitatea de a găsi o metodă originală de instalare.

În cursul ultimilor ani, specialiștii au lucrat cu succes la rezolvarea tuturor acestor probleme.

Profilurile au fost stabilite prin sondaje cu ultrasunete, cu ajutorul unui aparat perfecționat permițînd o aproximație destul de satisfăcătoare. A fost necesar un studiu riguros al curenților pentru calcularea derivei conductei în timpul coborîrii. Diferite sisteme ori-

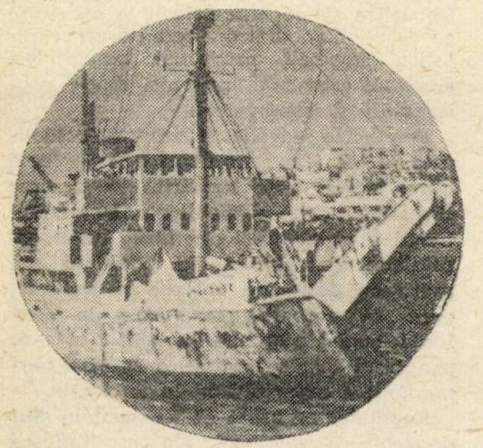

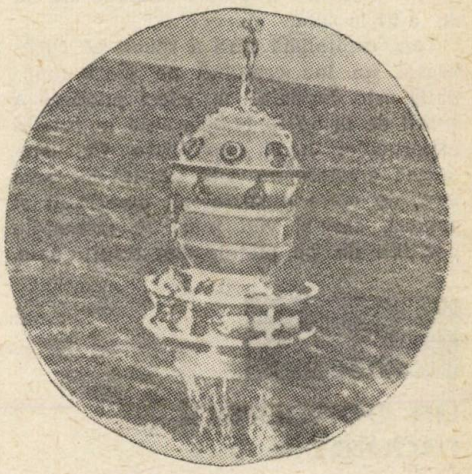

Fotografiile :
„Amalthée", una dintre navele special amenajate pentru cercetări submarine care au participat la lucrările de alegere a traseului (stînga). **Cabină-scafandru pentru cercetări la adîncimi mijlocii** (dreapta).

ginale, puse în mod special la punct cu această ocazie, au adus mari servicii. Au fost luate probe de nămol care au fost supuse unor analize amănunțite în vederea determinării acțiunii eventuale asupra oțelului (aciditate, posibilitate de oxidare, acțiune microbiologică etc.).

La începutul lui februarie 1959, comandantul Cousteau și-a pus vasul oceanografic în serviciul întreprinderii. Timp de șase luni, „Calypso" a navigat fără întrerupere, sporindu-și observațiile științifice. Înzestrat cu importante instalații de măsurat, vasul avea drept misiune să studieze și să repereze terenul cel mai favorabil pentru așezarea conductelor.

Între timp, industria franceză se ocupa de problema materialului. Ce conducte ar putea rezista la probele de rezistență mecanică, la suprafață și în apă, și la presiune, atunci cînd se vor afla la mari adîncimi, permițînd în același timp presiuni interioare de ordinul a 400 kg/cmp ?

În tot timpul verii 1959, tehnicienii au pus la punct un tip de oțel nichel-crom avînd un foarte mare grad de elasticitate, în care și-au pus mari speranțe. Pe de altă parte, au fost studiate mai multe sisteme de racordare a tronsoanelor formate din tuburi sudate în prealabil pe uscat.

În sfîrșit, în timp ce în birouri se studia această problemă pe hîrtie, în laboratorul de hidraulică de la Chatou se observa, cu ajutorul unor machete, comportarea conductei în diversele faze ale scufundării. Viteza de coborîre, traiectoria, raza curburii, reacția flotoarelor — toate acestea au fost minuțios observate și notate.

Începînd din anul 1960, au fost făcute experimentări în mare pentru a verifica ipotezele și a pune la punct materialele la șantierul de la Djebel Diss, în apropiere de Mostaganème. La început cu mijloace foarte limitate și apoi din ce în ce mai corespunzătoare acestui gen de muncă, tehnica a fost încercată și modificată pînă în momentul în care a atins o precizie aproape perfectă.

Întreaga originalitate a acestei metode constă în gradul mare de flexibilitate a conductei și utilizarea unor flotoare cu volum variabil. Conductele sînt asamblate în tronsoane de 3—4 km, pe un șantier de pe uscat, special amenajat în acest scop, la Djebel Diss, la vărsarea fluviului Shellis. La fiecare extremitate a tronsoanelor se fixează un inel de tracțiune necesar pentru operația următoare. Conducta este apoi lansată pe mare, într-un loc unde apa este liniștită, urmînd să fie remorcată la locul de instalare.

Aici intervine operația cea mai delicată : racordarea. Fără să intrăm în amănunte, precizăm că serviciile de studii și cercetări ale societății „Gaz de France" au reușit să rezolve problema. Fiecare operație a necesitat un calcul complicat, care trebuia să țină seama de presiune, de efortul pentru micșorarea greutății, de viteza coborîrii, de tracțiunea aplicată și de forța curenților.

După probele făcute, conductele au fost ridicate la suprafață pentru a fi supuse mai multor examinări complexe, stabilindu-se deformările produse. Rezultatele au scos în evidență calitatea bună a materialului, precum și suplețea ansamblului. De altfel, întreaga coborîre este supravegheată de pe un vas special care navighează deasupra conductei și care, cu ajutorul unei sonde cu ecou, poate urmări deformările.

În cursul campaniei din 1961, un remorcher a transportat pe toată lungimea traseului un aparat format dintr-un tub flexibil avînd o lungime de 150 de metri, în interiorul căruia se aflau zece fire de oțel, ale căror variații de vibrație, în funcție de deformările ce intervin, sînt înregistrate pe bandă de magnetofon.

Experiențele au demonstrat că deformarea cea mai importantă provocată de neregularitățile de relief este foarte mică în comparație cu posibilitățile conductei.

În condițiile actuale ale tehnicii, nimic nu face deci imposibilă instalarea și exploatarea unui gazoduct care să lege Africa de Europa. Admițînd că o racordare ar putea fi făcută în șase ore, instalarea conductei s-ar efectua într-un ritm de 0,40 m/sec, — trei săptămîni așadar, pentru acoperirea distanței Mostaganème—Cartagena.

Pentru realizarea acestei traversări sînt prevăzute conducte avînd un diametru relativ mic (219-244 mm), rezistente la cel puțin 280 atmosfere, ceea ce permite o presiune maximă interioară de 400 atm. Presiunea gazelor la sosire va fi deci în jur de 70 atm.

Instalația completă, de la Assi R'mel la Paris, va avea un debit de 10 miliarde metri cubi pe an și va costa 3 miliarde de franci. Gazele sahariene ar putea fi astfel folosite în marele complex de produse alimentare din Europa alături de gazele olandeze. Președintele Ben Bella consideră că 70 la sută din beneficii ar trebui să revină țării producătoare. Se pare că guvernul francez nu face obiecții.

Stadiul în care se află lucrările pregătitoare ne îndreptățesc să credem că în curînd acest proiect va deveni realitate.

Pierre CASSOU

Paris, mai 1964

ESTE ȘTIUT că baza economiei jamaicane o formează agricultura, în care sînt ocupați peste un milion de oameni, principala cultură fiind trestia de zahăr.

În ultimii 10 ani a luat însă o mare amploare extracția de bauxită, care a ajuns să constituie astăzi peste 11 la sută din valoarea producției globale a țării și jumătate din export, ceea ce depășește cota ce revine produsului tradițional de export — zahărul. Deși prin lege dreptul de proprietate asupra zăcămintelor de minereu aparține guvernului, această ramură a industriei se află sub controlul companiilor monopoliste străine. Jamaica a devenit unul dintre cei mai mari producători de bauxită din lumea capitalistă. Rezervele ei sînt evaluate la aproximativ 600 000 000 de tone. Numai 25 la sută din cantitatea de bauxită extrasă este însă prelucrată de către statul Jamaica.

ÎN TIMP CE POPULAȚIA Americii Latine constituie doar 10 la sută din populația lumii capitaliste, continentul furnizează 22 la sută din petrol, 22 la sută din plumb, 21 la sută din aramă, 40 la sută argint din producția mondială. America Latină produce 80 la sută din producția mondială de cafea, 74 la sută din banane, 49 la sută trestie de zahăr, 34 la sută cacao.

Monopolurile străine au investit în diferite ramuri ale economiei latino-americane peste 12 000 milioane de dolari, ele controlează producția și extracția a 22 materii prime de mare importanță : 90 la sută cupru, 95 la sută plumb, 98 la sută zinc, 75 la sută argint, peste 50 la sută petrol.

„SIMBOLUL ADMINISTRAȚIEI portugheze din Angola și Mozambic" — scrie ziaristul suedez Anders Ehnmark — este palmatoria. Aceasta este o bîtă grea cu un capăt îngroșat în care sînt făcute găuri. Ea sfîșie pielea și frînge palmele.

„Pe angolezi, scrie mai departe Ehnmark, aproape că n-o să-i auzi amintind cuvîntul lege. În Angola nu există legi. Aici domnesc samavolnicia și dreptul pumnului. De viața și avutul africanilor dispune așa-numitul șef de post — personalitate puternică și aproape mistică. Șeful de post este un funcționar inferior în ierarhia administrativă a coloniei, dar de acțiunile și chiar de dispoziția lui sufletească depinde uneori viitorul unui întreg sat".

LA TOKIO sînt în curs de construcție 10 000 de obiective pentru deservirea vizitatorilor și participanților la Jocurile Olimpice din toamnă. O publicitate intensă amintește continuu apropierea evenimentului. O firmă japoneză a lansat chiar sloganul „Să-i întîmpinăm cu toții pe olimpici în chimonouri".

Firma care produce insignele olimpice speră să vîndă 10 milioane de bucăți. O societate de asigurări care își are sediul în apropierea stadionului național a ridicat, la intrarea acestuia, o imensă firmă din aluminiu, cu emblema Jocurilor Olimpice, lungă de peste 13 metri și lată de 7 metri, care a costat 2 milioane de yeni.

Potrivit celor mai modeste evaluări, în timpul Olimpiadei la Tokio vor sosi zilnic între 430 000 și 550 000 de turiști. Pentru ca aceștia să poată ajunge cît mai repede la hoteluri și pe stadioane, s-a început construirea a două teleferice care vor trece la nivelul acoperișurilor clădirilor de înălțime medie. S-a hotărît, de asemenea, să se prelungească două din cele patru linii de metro. Diferitele lucrări efectuate cu prilejul Jocurilor Olimpice vor costa peste jumătate miliard de dolari.

PUNCTE DE VEDERE

The New York Times.

DE GAULLE ȘI N.A.T.O.

LA N.A.T.O. este din ce în ce mai modern să se admită că de Gaulle are poate dreptate să propună o reformă a alianței. La urma urmelor, N.A.T.O. are 15 ani și tratatul prin care a fost creată organizația prevede reexaminarea lui după un deceniu.

Lumea se deosebește enorm de cea din 1949. Au dispărut mituri : preponderența nucleară a S.U.A. a fost atinsă. Germania occidentală se reînarmează ; Franța are o forță atomică incipientă.

Căutînd să se adapteze acestor factori noi, Washingtonul promovează o forță nucleară aliată, forța multilaterală, și afirmă că este gata să examineze orice propuneri noi. El speră că de Gaulle va expune unele din ideile sale ; dar aici va fi dezamăgit.

Căci, deși de Gaulle crede în mod filozofic într-o alianță occidentală, el nu crede cu adevărat în N.A.T.O. ca organizație. El consideră că ar fi chiar preferabil ca N.A.T.O. să fie distrus și refăcut decît să fie modificat, dar în practică recunoaște că este „mai bine să lăsăm lucrurile așa cum sînt fără să ne înșelăm în privința realității existente".

De Gaulle a considerat totdeauna că N.A.T.O. dăunează interesului Franței de a-și crea o apărare proprie, deoarece se bazează pe protecția americană. De cînd a revenit la putere, el s-a opus în mod consecvent eforturilor de integrare a apărării. El a redus contribuția directă a Franței la două divizii și cîteva unități aeriene și s-ar putea ca într-o zi să le retragă chiar și pe acestea și să le pună sub comandă națională.

Eforturile sale de a promova o organizație americano-anglo-franceză pentru coordonarea strategiei globale au fost respinse ; de aceea de Gaulle a hotărît să reia ceea ce el numește libertatea de acțiune a Franței. Această „independență" (cuvîntul folosit de el) se exprimă înăuntrul alianței în probleme de organizare și strategie, iar în afara alianței în politica internațională. El ignoră eforturile de a încadra programul Franței de înarmare atomică în cel al N.A.T.O., dar a sprijinit alianța în crizele cu privire la Berlin și Cuba.

De Gaulle are trei obiective primordiale : 1) Franța trebuie să dețină controlul asupra forței și strategiei ei atomice ; 2) ea trebuie să rămînă mai puternică din punct de vedere militar decît Germania occidentală și o forță nucleară națională garantează acest lucru ; 3) posedînd o asemenea forță, Franța își asigură participarea la orice reglementări globale generale. De Gaulle urmărește comod aceste obiective sub umbrela protectoare a N.A.T.O.

Politica sa subordonează în mod mărturisit interesul „occidental" față de ceea ce de Gaulle consideră a fi interesul „francez".

În prezent, de Gaulle nu are intenția să părăsească N.A.T.O., dar intenționează să fac uz în mod diferit de calitatea de membru a Franței. El nu vede nici un motiv să dea Germaniei occidentale, aliatul său special, arme atomice, în baza indiferent cărei formule — chiar și în baza forței nucleare multilaterale pe care o consideră un mijloc nou de menținere a controlului nuclear al S.U.A. În orice caz, el consideră că forța nucleară multilaterală este nerealizabilă.

De fapt, Franța aderă la strategia „forței de șoc de ripostă" elaborată de administrația Eisenhower și este greu de văzut cum poate fi încadrată această politică în strategia mai modernă a N.A.T.O. sau a S.U.A. O simplă reformă a alianței nu poate lichida această prăpastie nemăsurată.

Puterea nucleară embrionară dar independentă a Franței va menține ascendentul militar asupra Germaniei furnizînd în același timp Parisului atuuri diplomatice atît față de adversari cît și față de aliați.

N.A.T.O. în același timp există și nu există pentru de Gaulle. Este nelogic să se aștepte ca el să inițieze măsuri pentru schimbarea unei situații atît de încîntătoare pentru el și atît de supărătoare pentru alții.

C. I. SULZBERGER

Süddeutsche Zeitung

MÜNCHEN

SCHIMBAREA SCOPULUI ALIANȚEI ?

SE APRECIASE anticipat că sesiunea Consiliului ministerial al N.A.T.O. nu va avea o prea mare importanță. Aprecierea poate fi menținută și după încheierea lucrărilor, dacă se ține seama de faptul că miniștrii afacerilor externe ai țărilor aliate nu au adoptat nici o hotărîre concretă, în afară de numirea unui nou secretar general al N.A.T.O.

La conferință s-a văzut limpede că politica americană, întotdeauna crainică a integrării, manifestă acum o considerabilă reținere, mărginindu-se la a manifesta interes față de propunerile vest-europene privind îmbunătățirea coordonării. La aceasta a contribuit însă nu numai dorința vizibilă de a menaja Franța, ci și dorința ca aliații să nu revizuiască rolul actual al Statelor Unite și poziția lor politică și militară specială. Pentru moment, Washingtonul nu pare dispus să admită schimbări esențiale în structura alianței. Concepțiile reformatoare ale Statelor Unite s-au mărginit la preconizarea unor ameliorări tehnice și organizatorice. Ele nu se arată dispuse să admită o modificare a dreptului lor de a-și spune cuvîntul. În această privință, nu schimbă nimic nici faptul că Rusk a propus ameliorarea consultărilor în toate chestiunile privind alianța. Consultările nu pot echivala cu dreptul de a-și spune cuvîntul. Rămîne de notat atitudinea americană de a admite într-o anumită măsură dreptul aliaților de a-și spune cuvîntul asupra folosirii armelor atomice, dar numai în legătură cu participarea (vest)-europenilor la proiectul forței nucleare multilaterale. Mai trebuie însă clarificat dacă Washingtonul mai este într-adevăr interesat în crearea unei asemenea forțe. Faptul că, în ședința de închidere, Rusk a tăgăduit existența oricăror propuneri sau planuri pentru îmbunătățirea colaborării politice și militare în cadrul alianței, deși cu o zi înainte ministrul de afaceri externe federal prezentase un plan foarte amănunțit în acest sens, este semnificativ pentru politica americană.

În schimb, atît Rusk cît și ministrul afacerilor externe al Olandei, au încercat să sesizeze alianța asupra unor conflicte care se găsesc în afara zonei sale. Dacă se va ajunge ca N.A.T.O. să fie lărgită și transformată într-un organ pentru tratarea tuturor problemelor mondiale, s-ar putea ajunge la consecințe greu de prevăzut. Această concepție nouă nesocotește faptul că un pact creat pentru problemele teritoriilor statelor membre ale alianței nu este chemat să-și aroge rolul de arbitru în toate problemele mondiale.

Josef RIEDMILLER

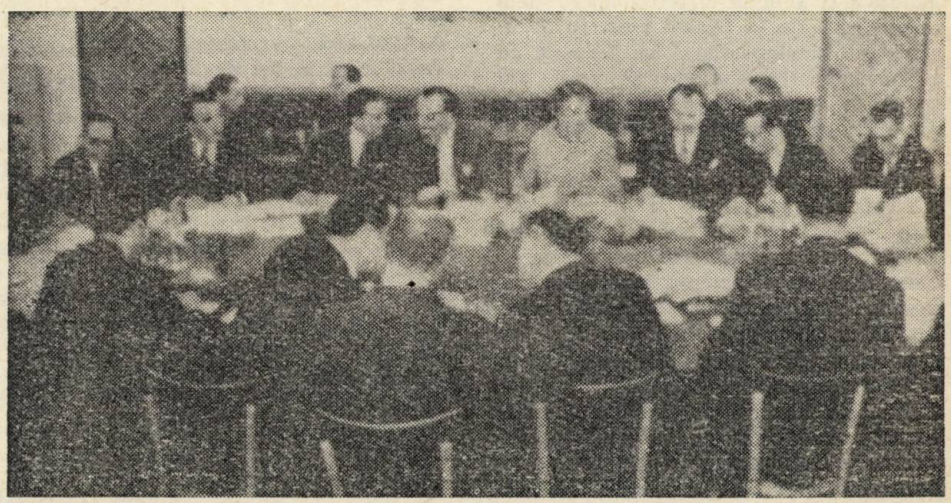

La Haga, în sala de ședințe a sesiunii N.A.T.O.

THE OBSERVER
LONDRA

„SĂ PUNEM CAPĂT RĂZBOAIELOR DIN DEȘERTURI"

Ministrul britanic al coloniilor, Sandys, inspectează o unitate militară din Aden

ISTORIA recentă arată că „criza" actuală din Orientul Mijlociu nu este atît un rezultat al războiului rece sau al disputelor între țările arabe, cît al divergențelor din sînul guvernului britanic. Căci, în afară de colțul de sud-est al Arabiei, situația din Orientul Mijlociu în ansamblu este astăzi mult mai puțin încordată decît în anii trecuți. Și dacă dl Butler consideră că sarcina sa de ministru de externe constă în apărarea intereselor noastre petrolifere în Orientul Mijlociu, prima sa problemă este de a le apăra de consecințele primejdioase ale politicii „dure" dusă de dl Duncan Sandys la Ministerul Commonwealthului și de dl Thorneycroft la Ministerul Apărării, cu aprobarea primului ministru.

Politica britanică în Orientul Mijlociu s-a modificat considerabil în cei șapte ani care au trecut de la criza Suezului. După eșecul atacului de la Suez, după revoluția irachiană din 1958, după criza internațională care a urmat și retragerea britanică și americană din Iordania și Liban a devenit clar că vechea politică nu mai poate fi continuată.

Transformînd necesitatea în virtute, Foreign Office-ul a proclamat atunci o nouă politică de dezangajare și neintervenție în afacerile interarabe. Dar această nouă politică nu a fost dusă pînă la capăt. Mai există speranța că vechea politică a influenței bazată pe forță ar putea da încă rezultate în regiunile mărginașe, cele mai îndepărtate și înapoiate din Peninsula Arabă. Adenul a devenit centrul unui comandament britanic reorganizat al Orientului Mijlociu, al cărui scop principal era să apere Kuweitul și celelalte șeicate petrolifere din Golful Persic.

Această politică ar fi avut o rațiune dacă scopul ei ar fi fost de a cîștiga timp pentru o reglementare politică de natură să permită trupelor britanice să se retragă. Căci era foarte limpede că ideile naționaliste arabe se vor răspîndi mai curînd sau mai tîrziu și în aceste șeicate. Din nefericire, s-a pierdut timpul în zadar. De-abia în cursul crizei Kuweitului din 1961 s-au luat măsurile necesare pentru a normaliza poziția Kuweitului în lumea arabă. Apărarea reală a Kuweitului nu o mai constituie astăzi prezența militară britanică în Aden și Golful Persic ci faptul că și-a ocupat locul în Liga Arabă și la O.N.U. ca un stat independent, și că guvernul lui a făcut încercarea inteligentă de a ajunge la o împăcare cu sentimentele naționaliste arabe prin reforme efectuate în interior și prin investiții în dezvoltarea altor țări arabe.

La prima vedere ar putea să pară că lecțiile din Kuweit au fost folosite și în Aden și Arabia de sud. Oare crearea Federației Arabiei de sud nu a fost un pas spre crearea unui nou stat arab independent care să poată sta într-o zi pe propriile sale picioare și să-și ocupe locul său în lumea arabă modernă? În sine, ideea Federației este rezonabilă. Dar ea a fost lipsită de valoarea sa potențială prin mijloacele folosite la crearea ei și prin motivele care stau în spatele ei.

În loc ca baza britanică din Aden să fie menținută pentru a apăra noua Federație arabă, Federația a fost în mod vizibil creată pentru a menține această bază. Inițial, Marea Britanie își extinsese influența și asupra șeicatelor din hinterland pentru a dispune de o zonă tampon între Aden și Yemen. Scopul Federației era de a da șeicilor rolul secundar de a apăra baza împotriva amenințării imediate a naționalismului arab din Aden.

Prima linie de apărare împotriva naționaliștilor a fost limitarea dreptului de vot la Aden. A doua a fost incorporarea Adenului în Federație. A treia este clauza care prevede că, dacă Federația va deveni independentă, Marea Britanie își va putea menține în continuare suveranitatea asupra regiunii bazei de la Aden.

În majoritatea țărilor lumii civilizate, răsturnarea imamului din Yemen, prin lovitura militară din septembrie 1962, a fost salutată fără rezerve. Dar în cabinetul britanic au existat păreri divergente. O școală de gîndire, în special la Foreign Office, era în favoarea recunoașterii noului regim yemenit și a liberalizării guvernului din Aden.

Se pare însă că Foreign Office-ul a fost copleșit de forțele combinate ale Ministerului Coloniilor, Ministerului Apărării și oficialităților britanice din Aden. Guvernul a accelerat crearea Federației Arabiei de sud fără să-și asigure consimțămîntul majorității populației din Aden. O parte a prețului plătit pentru alăturarea șeicilor din protectorate la acest plan a fost refuzul de a recunoaște regimul republican din Yemen. Căci revoluția yemenită îi transformase pe foștii dușmani în prieteni; domnitorii tradiționali din Yemen, Arabia Saudită și protectoratul Aden s-au unit în opoziția lor împotriva republicanilor.

Rezultatul este acum implicarea unui număr tot mai mare de trupe britanice în războiul de guerilă din Arabia de sud și identificarea mai strînsă a Marii Britanii cu o politică sortită eșecului.

În cele din urmă va trebui să se ajungă la o reglementare politică în Arabia de sud. Poporul din Aden și din Federație va trebui să capete dreptul de autodeterminare, atît în ce privește forma internă de guvernare cît și în ce privește relațiile cu Yemenul. Trupele britanice din Aden vor trebui să se retragă. Pentru realizarea acestor scopuri va fi nevoie de o perioadă de tranziție.

A sosit timpul să se încerce o reglementare, înainte ca noi vieți să fie pierdute în munții arabici. Sir Alec are acum prilejul să înfroape pentru totdeauna spectrul Suezului.

Robert STEPHENS

Labour's Independent Weekly
TRIBUNE

LONDRA

INTERVIU CU JANET JAGAN

ÎN CURSUL vizitei sale la Londra, Janet Jagan, soţia primului ministru al Guyanei britanice, a acordat un interviu redactorului revistei noastre, Illtyd Harrington, în care s-a referit la actuala criză constituţională din Guyana britanică.

I. H. — Care este scopul actualei dv. vizite la Londra ?

J. J. — Am venit aici pentru a repeta guvernului britanic obiecţiile noastre împotriva modificărilor pe care intenţionează să le aducă Constituţiei noastre. L-am avertizat că direcţia în care evoluează situaţia din Guyana britanică nu poate să ducă decît la tulburări. Am ridicat, de asemenea, obiecţii împotriva sistemului recent introdus de înregistrare a alegătorilor, sistem care va reduce în mare măsură numărul persoanelor înregistrate pentru a vota în viitoarele alegeri generale.

I. H. — Care sînt obiecţiile dv. împotriva modificărilor constituţionale ?

J. J. — Guvernul britanic a emis trei decrete prin care intenţionează să preia cîteva funcţii îndeplinite în mod normal de guvernul ales. De pildă, Ministerul de Interne, a cărui răspundere îmi revine în momentul de faţă, s-a ocupat în baza Constituţiei existente de înregistrarea alegătorilor ; acest lucru este actualmente preluat de guvernator ; el are, de asemenea, posibilitatea să rechiziţioneze fonduri direct din Trezorerie, lucru care nu este conform cu practica constituţională. Apoi, după cum ştiţi, guvernul britanic intenţionează să organizeze alegeri noi în baza principiului reprezentării proporţionale. Partidul nostru, Partidul Progresist Popular (P.P.P.), a cîştigat trei alegeri în baza sistemului anterior. Întrucît opoziţia, precum şi forţele care se opun politicii noastre au căutat să ne înfrîngă, acest sistem electoral nou a fost introdus cu un singur obiectiv : să înlăture P.P.P. În cursul alegerilor din 1957 şi 1961 demarcaţia circumscripţiilor electorale a fost trucată împotriva noastră. Acum se urmăreşte trucarea întregului proces electoral.

I. H. — Dacă alegerile au loc în baza sistemului proporţional, oare va cîştiga Partidul Progresist Popular ?

J. J. — Este greu să se prezică rezultatul. Conservatorii încurajează o multitudine de partide scizioniste, dar sînt pe deplin convinsă că partidul meu va ieşi în alegeri ca cel mai mare partid omogen.

I. H. — Este adevărat că P.P.P. este un partid al indienilor ?

J. J. — Lucrul acesta este pe de-a-ntregul inexact. P.P.P. este singurul partid cu adevărat multirasial din Guyana britanică şi este alcătuit din membri ai tuturor raselor. Dacă examinaţi lista de candidaţi prezentată de P.P.P. la ultimele alegeri, veţi constata că figurau 12 negri, 13 indieni de est, 3 portughezi şi un candidat de origină mixtă (jumătate negru, jumătate indian).

I. H. — Care a fost reacţia liderilor laburişti la convorbirile dv. cu ei ?

J. J. — Partidul laburist nu doreşte în general să se angajeze în problema Guyanei britanice. Aş fi preferat ca ei să vorbească mai deschis, aşa cum au făcut Fenner Brockway şi Jennie Lee în dezbaterile asupra acestui subiect din Camera Comunelor. Este totuşi liniştitor să constataţi că există în partidul laburist oameni care caută cu adevărat o soluţie pentru aceste probleme. Se speră că se va propune pentru Guyana britanică o soluţie de natură să facă situaţia mai puţin explozivă.

I. H. — Vă simţiţi izolaţi în situaţia actuală ?

J.J. — Nu. Avem mulţi prieteni pe întreg cuprinsul lumii şi mai cu seamă în ţările care şi-au cîştigat recent independenţa şi care nutresc o mare simpatie pentru cauza noastră, întrucît au trecut şi ele prin asemenea împrejurări.

I. H. — Sînteţi optimistă în privinţa viitorului ?

J. J. — Sînt întotdeauna optimistă ; vom întîmpina poate multe dificultăţi, dar nu ne temem de luptă şi sîntem pregătiţi pentru ea.

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

BOSTON

EVALUAREA PERSPECTIVELOR DANEZE

DIN MOMENTUL în care premierul danez Jens Otto Krag a stabilit ziua de 22 septembrie drept data alegerilor naţionale, observatorii au încercat să evalueze ce perspective are el pentru a fi reales.

Ultimii patru ani au fost plini de evenimente pentru guvernul de coaliţie format din social-democraţi şi radical-liberali. Printre problemele ce i-au stat în faţă figurează :

— retragerea premierului Viggo Kampmann în 1962, din motive de sănătate ;

— schimbările economice care au însoţit participarea la Asociaţia Europeană a Liberului schimb ;

— negocierile pentru intrarea în Piaţa comună ;

— apărarea colaborării cu Marea Britanie ;

— stăvilirea inflaţiei prin îngheţarea salariilor şi a preţurilor ;

— înfrîngerea suferită în referendumul cu privire la reforma agrară.

În consecinţă, Krag va duce campania pe baza antecedentelor de rezolvare cu succes a crizelor. Chiar şi aşa, social-democraţii, care au 76 de locuri în actualul Parlament şi se află la putere de peste un deceniu, vor trebui să facă faţă atitudinii exprimate de mulţi alegători în cuvintele : „A sosit timpul pentru o schimbare".

Nici politica de apărare, nici participarea la N.A.T.O. nu vor constitui probleme electorale. Totuşi, viitorul guvern danez va trebui să contribuie la revizuirea Tratatului N.A.T.O. în 1969 şi nu trebuie uitat că în urmă cu 15 ani radical-liberalii nu au acceptat decît cu reticenţă participarea Danemarcei.

Recenta călătorie a lui Krag în Uniunea Sovietică nu a dus la schimbări în politica externă daneză. Dar călătoria a îmbunătăţit poziţia sa politică internă, întrucît Krag s-a înapoiat cu comenzi importante pentru firmele de construcţii navale şi pentru fermierii danezi.

Problemele principale de pe scena internă se axează pe divergenţe de filozofie economică mai degrabă decît pe măsurile care ar trebui luate în mod concret. Nici una din părţi nu pune la îndoială necesitatea unui număr mai mare de locuinţe, dar modul în care urmează să se realizeze acest lucru va fi dezbătut cu aprindere.

Întreaga problemă economică va fi dominată de dezbaterea asupra problemei îngheţării preţurilor şi salariilor care urmează să expire înainte de 1 martie 1965.

Scena electorală se complică în continuare din cauza marelui număr de partide mici care vor participa la alegeri.

În 1960, partidul independent de dreapta şi-a făcut apariţia în Parlament obţinînd şase locuri. Partidul pentru un impozit unic, care îşi bazează întreaga filozofie pe ideile lui Henry George, a dispărut din Parlament în 1960, dar a strîns deja suficiente semnături pe petiţiile lui pentru a-şi asigura un loc pe listele electorale la toamnă.

Partidul naţionalist danez, care nu mai are locuri în Parlament din 1947 şi nu mai figurează pe listele electorale din 1953, va încerca de asemenea, pare-se, să reintre în scenă.

Partidul socialist popular a trecut printr-o luptă internă. În prezent el are 11 locuri în Parlament şi votează adesea împreună cu guvernul.

Radical-liberalii, care îşi au majoritatea adepţilor în rîndul intelectualilor danezi, întîmpină de asemenea dificultăţi. Ei vor pierde probabil cel puţin două şi poate trei din cele 11 locuri ale lor.

Acestea vor fi primele alegeri la care va participa un partid din Groenlanda. Pînă în prezent, partidul reprezintă o necunoscută, dar observatorii se aşteaptă ca el să urmeze exemplul insulelor Faroe şi să ceară o formă oarecare de autonomie internă.

Vor fi primele alegeri parlamentare la care tinerii de 21 de ani vor avea drept de vot. Din cauza considerabilei atracţii pe care o prezintă pacifismul pentru tineretul danez, s-ar putea ca socialiştii să obţină un mare număr din voturile lor.

George EMBREE

CUADERNOS AMERICANOS

MEXICO

REFORMA AGRARĂ ÎN PERU

SUPRAFAȚA de pămînt cultivată în prezent în Peru este de 1 955 085 hectare, ceea ce înseamnă că fiecărui locuitor al țării (ultimul recensămînt înregistrează 11 milioane) i-ar reveni 0,178 ha pămînt cultivat. Dar marii proprietari (1,4 la sută din populație) posedă 62 la sută din pămîntul cultivat, în timp ce micii proprietari (94,5 la sută) dispun de numai 614 753 hectare.

În fața acestei extraordinare acaparări de suprafețe arabile și a necesității tot mai acute de redistribuire a pămîntului pe criterii de adevărată dreptate socială se impune, ca prim imperativ, reforma agrară.

Peruvianul simplu se hrănește zilnic numai cu 41 grame proteine din cele 85 grame care îi sînt necesare, în mod normal, unui om. El are nevoie de 3 200 de calorii și consumă numai 1 217. Virgilio Roel, pasionat cercetător al problemei agrare din Peru, arată că în timp ce marea majoritate a populației peruviene are un venit de 220 soles pe lună, 500 de persoane cîștigă lunar 200 000 de soles.

Se cuvine să știm de asemenea că în fața deficitului de produse alimentare, guvernul tinde să caute un echilibru prin cumpărarea lor de pe piața mondială, cheltuind în medie 2 miliarde soles anual numai pentru aceste produse. Se cumpără grîu și carne din Argentina, orez din Ecuador, cartofi și fructe din Chile, bovine din Costa Rica, ulei din Spania, brînzeturi din Italia etc. Această situație gravă care grevează devizele ar putea fi soluționată definitiv prin realizarea reformei agrare.

În timpul guvernului trecut a fost numită o Comisie pentru reforma agrară și locuințe, prezidată de Pedro Beltran Espantoso, dar ceea ce îi interesa cel mai puțin pe membrii acestei comisii era tocmai înfăptuirea acestei reforme.

Apoi a venit „Junta militară de guvernămînt" care, în fața ocupării unor mari proprietăți de către țărani săraci din diferite zone ca Rancas, Chepen, Pasco, Convención, a publicat cele *20 de principii ale reformei agrare*, intenție care părea bine concepută, dar care nu a dat absolut nici un rezultat.

Acum, proiectul de reformă agrară prezentat Parlamentului conține unele părți care neliniștesc mult latifundiarii și aceștia au și început să acționeze împotriva lui.

Dacă se va pune în practică reforma agrară, ea va avea ca rezultat o transformare generală a economiei. Cei 6 milioane de indieni și metiși care trăiesc din agricultură vor putea mînca, se vor putea îmbrăca și vor putea trăi omenește, iar fabricile textile, de încălțăminte și mobilă — pentru a cita numai trei sectoare — vor lucra într-un ritm accelerat. Indianul va putea, în sfîrșit, să mănînce zilnic la masa lui, va putea să doarmă pe un pat, într-o casă bună.

Alfredo HERNANDEZ URBINA

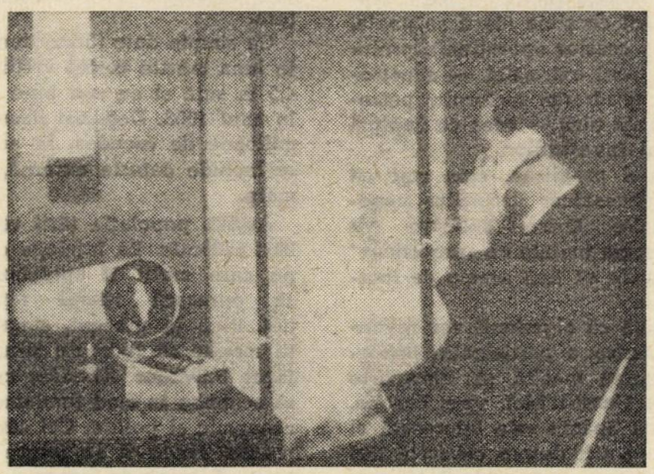

„Videofonul", aparatul telefonic care reproduce imaginea interlocutorului, a intrat în faza experimentală

La tribune des Nations

L'HEBDOMADAIRE DE TOUTE L'ACTUALITÉ

PARIS

POLITICA STRUȚULUI

„CAPUL nu mai poate fi ascuns sub aripă. Politica struțului se termină întotdeauna cu o catastrofă". Astfel se exprimă într-un editorial revista spaniolă „Caiete pentru un dialog", al cărei director este fostul ministru Ruiz-Jimenez.

Se pare totuși că guvernul persistă în a face o astfel de politică față de un eveniment atît de important cum este greva din Asturia. Întreaga provincie este paralizată de grevă. Tensiunea crește în regiunea carboniferă a provinciei Leon și în mai multe fabrici din Țara Bascilor. La sfîrșitul primei săptămîni grevele continuau încă și în rîndurile muncitorilor agricoli din provincia Cadix.

Care este reacția oficială față de aceste conflicte? Săptămînalul oficial *El Español* este acela care a deschis focul, calificînd grevele drept o mișcare comunistă subversivă și punîndu-le în legătură cu arestarea la Madrid a mai multor persoane care sînt acuzate că ar aparține unei rețele comuniste.

Presa publică „informații" de un fel deosebit cu privire la greve, vorbind despre „dreptul la liniște" al asturienilor și „climatul puțin favorabil pe care-l găsește continuarea grevei", afirmații bineînțeles dezmințite de fapte. Conducătorul organizației sindicale vizate direct de greve, Lamata, insistă asupra caracterului politic al mișcării, crezînd că astfel o discreditează. De fapt el nu face decît să confirme astfel voința de împotrivire a muncitorilor asturieni.

Toată lumea știe în prezent că aceste greve nu sînt și nici măcar n-ar putea fi opera unei singure organizații. Partidul comunist vine el însuși să confirme acest lucru printr-o declarație în care se poate citi: „Mișcarea este a tuturor muncitorilor, a tuturor democraților. Nici un partid nu poate să și-o atribuie". Manifestele Uniunii generale a muncitorilor confirmă această impresie.

Este adevărat că guvernul dă dovadă de mai mult realism cînd este vorba de comerțul exterior. În timp ce încearcă să dezvolte schimburile cu Franța (vizita la Paris a lui Lopez Bravo), el face sondaje și pe lîngă țările din zona Liberului Schimb (E.F.T.A.), după cum o dovedește vizita la Londra a ministrului Solis.

Răul este însă profund. Luarea de poziție a profesorilor din toate facultățile de drept — reuniți la Barcelona — împotriva Universității „Opus Dei", și împotriva oricărei facultăți particulare este încă un semn al indispoziției care cuprinde cele mai diferite pături sociale, chiar dacă se exprimă prin metode diferite și la scară diferită, după caz. Chiar Miguel Primo de Rivera, fratele fondatorului Falangei, a luat poziție împotriva actualei stări de lucruri.

Politica struțului duce la tot ce poate fi mai rău. Numai recunoașterea sinceră a actualei orientări a opiniei publice poate scuti Spania de noi frămîntări.

Le Monde

PARIS

PETROLUL ALGERIAN

NEGOCIERILE petroliere franco-algeriene vor permite, potrivit expresiei unui înalt funcţionar algerian, „să se dezgolească nervul colaborării".

De fapt, este pentru prima oară cînd se poate vorbi cu adevărat de negocieri. Dacă primul memorandum algerian nu era decît formularea destul de vagă a anumitor opţiuni, expresia unei filozofii încă neprecise a politicii algeriene în materie de petrol, noul memorandum datat din aprilie este mult mai precis.

Privită din punctul de vedere algerian, problema apare relativ simplă şi se rezumă la două revendicări fundamentale.

În primul rînd, Algeria cere, în cazul de faţă, să fie revăzut şi corectat sistemul actual al redevenţelor care nu lasă decît prea puţin ţării producătoare.

Ulterior, — şi în aceasta constă originalitatea şi importanţa dezbaterii care începe — Algeria schiţează o teorie a „participării la toate stadiile", adică a unei interesări directe a ţării producătoare, nu numai în exploatare, dar şi în toate operaţiile de valorificare care au loc după extracţie.

Prima parte a acestei negocieri se menţine deci în cadrul tuturor discuţiilor de acest gen care s-au putut desfăşura între ţări producătoare şi societăţi ce exploatează petrol — între guvernul irakian şi „Iraq Petroleum Company" de pildă — cu deosebirea că de data aceasta este vorba de un dialog de la stat la stat. Poziţia algeriană constă tocmai în a sublinia această situaţie lăsînd să se înţeleagă, ori de cîte ori se iveşte prilejul, că interesul guvernului francez — continuarea colaborării — nu coincide în mod necesar cu interesele particulare ale societăţilor petroliere.

Partea Algeriei din beneficiile obţinute de pe urma exploatării petrolului său, calculată potrivit procentajului de 5 la sută, corespunde în mare celor 30 de miliarde de franci vechi investiţi în bugetul de echipament.

La aceasta se adaugă, în principiu, „redevenţele", care trebuie să fie vărsate tezaurului algerian, fiind egale cu 12,50 la sută din cifra de afaceri a societăţilor.

În realitate, subliniază algerienii, „redevenţele" sînt decontate în prima contribuţie, de vreme ce societăţile le consideră drept un avans din beneficii.

La acest argument se va opune probabil „costul petrolului saharian", al cărui transport este mult mai scump decît cel al petrolului libian, de pildă, situat mai aproape de mare. Prospectările sahariene se efectuează cu dificultăţi şi, în sfîrşit, societăţile afirmă că nu au amortizat decît o parte din capitalul investit (pînă la 1 iunie 1963 cam 36 la sută).

La argumentele prezentate, şi care se sprijină pe comparaţii cu petrolul din Libia, Boumaza a răspuns că această ţară trebuie să se abţină de la concurenţă în domeniul preţurilor şi trebuie să-şi păstreze supraprofitul care decurge din situaţia ei geografică privilegiată.

În realitate, guvernul algerian nu pare să acorde acestui aspect decît o importanţă secundară. În cele din urmă el pune problema cu totul altfel: este vorba nu de partea pe care societăţile petroliere acceptă s-o acorde ţării producătoare, ci de existenţa însăşi a acestor societăţi sau mai degrabă de modul lor de existenţă.

Algerienii evocă „statutul de extrateritorialitate" de care se bucură societăţile, afirmă că este vorba de un „adevărat transfer de suveranitate în folosul societăţilor exploatatoare" şi fac aluzie la „enclava" pe care firmele petroliere o „constituie în cadrul economiilor ţărilor producătoare"... Indiferent de expresia folosită, scopul final este de a pune sub semnul întrebării situaţia existentă.

Pînă atunci, vom asista mai degrabă la „bătălia pentru control". Algerienii îşi propun trei mijloace pentru a lovi în „puterea cartelului". Ei vor cere participări la societăţile străine, vor solicita crearea de rafinării cu participare majoritară a statului, iar atunci cînd va fi posibil, vor impune controlul lor în domeniul transportului.

Rafinăria din Arzew, construită pe baza participării egale dintre E.N.I. (Societate petrolieră de stat italiană) şi societăţile naţionale de exploatare şi de comercializare, în care 51 la sută din participaţii revin statului algerian, se situează pe linia acestei politici care se va contura tot mai precis. Acordul intervenit pentru construirea celei de a treia conducte petroliere Hassi-Messaoud-Arzew (deşi nu s-a reglementat încă totul între guvernul algerian şi cel britanic) arată că guvernul algerian nu trebuie să se teamă că va fi lipsit de creditele necesare.

În cursul negocierilor de acum, algerienii vor cere de asemenea ca societăţile petroliere să nu fie scutite de dispoziţiile fiscale şi vamale, şi în special de măsurile care limitează transferul de fonduri. Algerienii doresc ca toate tranzacţiile să se desfăşoare pe teritoriul lor şi nu în cadrul unor bănci străine. Ei se vor referi, fără îndoială, şi la necesitatea ca ritmul activităţii petroliere să coincidă cu dezvoltarea economică a ţării.

Aceste analize duc în cele din urmă la trei revendicări principale: interesarea ţării ce extrage petrol în toate stadiile prelucrării acestuia (dacă se poate, şi controlarea acestor operaţiuni), prelucrarea — la locul extracţiei — a petrolului brut şi încadrarea sectorului petrolier în economia ţării — ceea ce implică un control al investiţiilor.

Punînd astfel problema, este cert că Algeria dă dimensiuni deosebite negocierilor actuale. Orice hotărîre va constitui de acum înainte un „precedent" şi Franţa trebuie să ţină seama de interesele străine.

Fără îndoială că algerienii vor revendica de asemenea o participaţie importantă la lucrarea menită să transporte gazele de la Hassi-R'Mel spre Europa. În felul acesta Spania este interesată şi ea în negocieri. Cît despre celelalte ţări arabe producătoare, este cert că ele vor urmări îndeaproape această confruntare.

Jean-François KAHN

BUENOS AIRES

ASPECTE ECONOMICE CHILIENE

PENTRU A PUTEA ÎNŢELEGE în mod clar situaţia politică din Chile, trebuie să cunoaştem fenomenele economice ale ţării din aceşti ultimi ani.

Triumful preşedintelui Alessandri, candidat independent caracterizat prin sobrietatea şi austeritatea sa, a fost rezultatul stării de debilitate în care se aflau numeroase sectoare din economia ţării.

Din gestiunea vechiului preşedinte, Alessandri a preluat mandatul cu un uriaş deficit şi cu seifurile băncilor pustii. Pe deasupra, un teribil cutremur la începutul perioadei sale prezidenţiale a devastat 11 provincii, cauzînd daune atît de mari, încît se mai resimt şi astăzi.

Panorama economică era dezastruoasă în primii ani, dar Alessandri s-a străduit să-şi ducă înainte planurile. Radicalii au acceptat să conlucreze cu el, dar intenţiile preşedintelui s-au lovit în multe împrejurări de interesele unor partide de dreapta care sprijineau guvernul. În faţa problemelor vitale ale naţiunii, politica monetară a avut însă mari repercusiuni asupra economiei ţării. Alessandri s-a străduit să menţină valoarea monedei pînă la sfîrşitul anului 1962, dar aceasta devalorizîndu-se s-a născut un puternic simţămînt de nemulţumire în rîndul tuturor cercurilor financiare. În acelaşi timp, inflaţia imediată a făcut ca guvernul să se dovedească incapabil de a face faţă nevoilor ţării. Creşterea costului vieţii a fost folosită în mod abil de anumite sectoare politice din opoziţie care au acuzat guvernul pentru criza din ţară.

Ca simple date ilustrative ale situaţiei, în luna martie costul vieţii a crescut cu 4,5 la sută şi cu mai bine de 50 la sută în anul 1963. Deficitul fiscal este de 317 milioane de escudos. În aceste cifre nu se include datoria externă, cu mult mai mare.

Astăzi, populaţia ţării reclamă schimbări radicale. Ea înţelege că Alessandri, pe care mulţi îl apreciază, n-a putut să oprească ritmul rapid al inflaţiei. Pînă în prezent, singurele declaraţii menite să îndrepte situaţia ţării le-a făcut Salvador Allende, care a promis să schimbe în mod fundamental sistemul economic şi politic. Cei săraci nu au de pierdut nimic şi au foarte mult de cîştigat. Tocmai de aceea toţi înclină să creadă că el va cîştiga alegerile.

Mario CARNEYRO